

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഷഷ്ഠഃ സ്കന്ധഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	പ്രഥമോദ്യായഃ	2
2	ദ്വിതീയോദ്യായഃ	10
3	തൃതീയോദ്യായഃ	16
4	ചതുർഥോദ്യായഃ	22
5	പഞ്ചമോദ്യായഃ	29
6	ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	34
7	സപ്തമോദ്യായഃ	39
8	അഷ്ടമോദ്യായഃ	44
9	നവമോദ്യായഃ	50
10	ദശമോദ്യായഃ	59
11	ഏകാദശോദ്യായഃ	64
12	ദ്വാദശോദ്യായഃ	69
13	ത്രയോദശോദ്യായഃ	74
14	ചതുർദശോദ്യായഃ	78
15	പഞ്ചദശോദ്യായഃ	86
16	ഷോഡശോദ്യായഃ	90
17	സപ്തദശോദ്യായഃ	99
18	അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	105
19	ഏകോനവിംശോദ്യായഃ	114

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

നിവൃത്തിമാർഗഃ കഥിത ആദൗ ഭഗവതാ യഥാ |
 ക്രമയോഗോപലബ്ധേന ബ്രഹ്മണാ യദസംസൃതിഃ || 1 ||

പ്രവൃത്തിലക്ഷണശ്ചൈവ ത്രൈഗുണ്യവിഷയോ മൂനേ |
 യോഽസാവലീനപ്രകൃതേർഗുണസർഗഃ പുനഃ പുനഃ || 2 ||

അധർമലക്ഷണാ നാനാ നരകാശ്ചാനുവർണിതാഃ |
 മൻവന്തരശ്ച വ്യാഖ്യാത ആദ്യഃ സ്വായംഭുവോ യതഃ || 3 ||

പ്രിയവ്രതോത്താനപദോർവംശസ്തച്ചരിതാനി ച |
 ദ്വീപവർഷസമുദ്രാദ്രിനദ്യുദ്യാനവനസ്പതീൻ || 4 ||

ധരാമണ്ഡലസംസ്ഥാനം ഭാഗലക്ഷണമാനതഃ |
 ജ്യോതിഷാം വിവരാണാം ച യഥേദമസൃജദ്വിഭുഃ || 5 ||

അധുനേഹ മഹാഭാഗ യഥൈവ നരകാനരഃ |
 നാനോഗ്രയാതനാനേയാത്തന്മേ വ്യാഖ്യാതുമർഹസി || 6 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ന ചേദിഹൈവാപചിതിം യഥാഹസഃ
 കൃതസ്യ കുർയാൻമന ഉക്തിപാണിഭിഃ |

- ധ്രുവം സ വൈ പ്രേത്യ നരകാനുപൈതി
യേ കീർത്തിതാ മേ ഭവതസ്തിഗ്മയാതനാഃ || 7 || 7
- തസ്മാത്പുരൈവാശ്വിഹ പാപനിഷ്കൃതൗ
യതേത മൃത്യോരവിപദ്യത്വ്വിത്ഥനാ |
ദോഷസ്യ ദൃഷ്ട്വാ ഗുരുലഘവം യഥാ
ഭിഷക് ചികിത്സേത രുജാം നിദാനവിത് || 8 || 8
- രാജോവാച
ദൃഷ്ടശ്രുതാഭ്യാം യത്പാപം ജാനന്നപ്രാത്ഥനോഽഹിതം |
കരോതി ഭൂയോ വിവശഃ പ്രായശ്ചിത്തമഥോ കഥം || 9 || 9
- കുചിന്നിവർതത്യേഭദ്രാത്കുചിച്ചരതി തത്പുനഃ |
പ്രായശ്ചിത്തമത്വോപാർഥം മന്യേ കുഞ്ജരശൗചവത് || 10 || 10
- ശ്രീശുക ഉവാച
കർമണാ കർമനിർഹാരോ ന ഹ്യാത്യന്തിക ഇഷ്യതേ |
അവിദ്വദധികാരിത്വാത്പ്രായശ്ചിത്തം വിമർശനം || 11 || 11
- നാശ്നതഃ പഥ്യമേവാനം വ്യാധയോഭിഭവന്തി ഹി |
ഏവം നിയമകുദ്രാജൻ ശന്നൈഃ ക്ഷേമായ കൽപതേ || 12 || 12
- തപസാ ബ്രഹ്മചര്യേണ ശമേന ച ദമേന ച |
ത്യാഗേന സത്യശൗചാഭ്യം യമേന നിയമേന ച || 13 || 13
- ദേഹവാഗ്ബുദ്ധിജം ധീരാ ധർമജ്ഞാഃ ശ്രദ്ധയാൻവിതാഃ |
ക്ഷിപന്ത്യഘം മഹദപി വേണുഗുൽമമിവാനലഃ || 14 || 14
- കേചിത്കേവലയാ ഭക്ത്യാ വാസുദേവപരായണാഃ |
അഘം ധുൻവന്തി കാർത്ത്യന്യേന നീഹാരമിവ ഭാസ്കരഃ || 15 || 15

- ന തഥാ ഹൃഘ്വവാൻ രാജൻ പുയേത തപ ആദിഭിഃ |
യഥാ കൃഷ്ണാർപിതപ്രാണസ്തത്പുരുഷനിഷേവയാ || 16 || 16
- സധീചീനോ ഹ്യയം ലോകേ പന്ഥാഃ ക്ഷേമോക്തോഭയഃ |
സുശീലാഃ സാധവോ യത്ര നാരായണപരായണാഃ || 17 || 17
- പ്രായശ്ചിത്താനി ചീർണാനി നാരായണപരാങ്മുഖം |
ന നിഷ്പുനന്തി രാജേന്ദ്ര സുരാകുന്ദമിവാപഗാഃ || 18 || 18
- സകൃൻമനഃ കൃഷ്ണപദാരവിന്ദയോ -
ര്നിവേശിതം തദ്ഗുണരാഗി യൈരിഹ |
ന തേ യഥം പാശഭൃതശ്ച തദ്ഭടാൻ
സ്വപ്നേപി പശ്യന്തി ഹി ചീർണനിഷ്കൃതാഃ || 19 || 19
- അത്ര ചോദാഹരന്തീമമിതിഹാസം പുരാതനം |
ദൂതാനാം വിഷ്ണുയമയോഃ സംവാദസ്തം നിബോധ മേ || 20 || 20
- കാൻയകുബ്ജേ ദ്വിജഃ കശ്ചിദ്രാസീപതിരജാമിലഃ |
നാമ്നാ നഷ്ടസദാചാരോ ദാസ്യഃ സംസർഗദുഷിതഃ || 21 || 21
- ബന്ധുക്ഷകൈതവൈശ്ചൗർയൈർ -
ഗർഹിതാം വൃത്തിമാസ്ഥിതഃ |
ബിഭ്രേക്കുടുംബമശുചിർ -
യാതയാമാസ ദേഹിനഃ || 22 || 22
- ഏവം നിവസതസ്തസ്യ ലാലയാനസ്യ തത്സുതാൻ |
കാലോത്ത്യഗാൻമഹാൻ രാജന്നഷ്ടാശീത്യായുഷഃ സമാഃ || 23 || 23
- തസ്യ പ്രവയസഃ പുത്രാ ദശ തേഷാം തു യോവമഃ |
ബാലോ നാരായണോ നാമ്നാ പിത്രോശ്ച ദധിതോ ഭൃശം || 24 || 24

- സ ബദ്ധഹൃദയസ്തസ്മിന്നർഭകേ കലഭാഷിണി |
നിരീക്ഷമാണസ്തൽലീലാം മുമുദേ ജരോ ഭൃശം || 25 || 25
- ഭുഞ്ജാനഃ പ്രപിബൻ ഖാദൻ ബാലകസ്തേഹയന്ത്രിതഃ |
ഭോജയൻ പായയൻമുഖോ ന വേദാഗതമന്തകം || 26 || 26
- സ ഏവം വർതമാനോഽജേന്താ മൃത്യുകാല ഉപസ്ഥിതേ |
മതിം ചകാര തനയേ ബാലേ നാരായണാഹുയേ || 27 || 27
- സ പാശഹസ്താംസ്ത്രീന്ദൃഷ്ട്വാ പുരുഷാൻ ഭൃശദാരുണാൻ |
വക്രതുണ്ഡാനൂർധ്വരോമ്ണ ആത്മാനം നേതുമാഗതാൻ || 28 || 28
- ദുരേ ക്രീഡനകാസകൃതം പുത്രം നാരായണാഹുയം |
പ്ലാവിതേന സ്വരേണോച്ചൈരാജുഹാവാകുലേന്ദ്രിയഃ || 29 || 29
- നിശമ്യ മ്രിയമാണസ്യ ബ്രൂവതോ ഹരികീർതനം |
ഭർതൂർനാമ മഹാരാജ പാർഷദാഃ സഹസാപതൻ || 30 || 30
- വികർഷതോന്തർഹൃദയാദ്രാസീപതിമജാമിലം |
യമപ്രേഷ്യാൻ വിഷ്ണുദൂതാ വാരയാമാസുരോജസാ || 31 || 31
- ഊചുർനിഷേധിതാസ്താംസ്തേ വൈവസ്വതപുരഃസരാഃ |
കേ യുയം പ്രതിഷേധാരോ ധർമരാജസ്യ ശാസനം || 32 || 32
- കസ്യ വാ കുത ആയാതാഃ കസ്മാദസ്യ നിഷേധഥ |
കിം ദേവാ ഉപദേവാ വാ യുയം കിം സിദ്ധസത്തമാഃ || 33 || 33
- സർവേ പദ്മപലാശാക്ഷാഃ പീതകൗശേയവാസസഃ |
കിരീടിനഃ കുണ്ഡലിനോ ലസത്പുഷ്പകരമാലിനഃ || 34 || 34
- സർവേ ച നൂതവയസഃ സർവേ ചാരുചതുർഭുജാഃ |
ധനുർനിഷംഗാസിഗദാശംഖചക്രാംബുജശ്രിയഃ || 35 || 35

ദിശോ വിതിമിരാലോകാഃ കുർവന്തഃ സ്വേന രോചിഷാ |
കിമർഥം ധർമപാലസ്യ കിങ്കരാനോ നിഷേധഥ || 36 || 36

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുക്തേ യമദൂതൈസ്തൈർവാസുദേവോക്തകാരിണഃ |
താൻ പ്രത്യുചുഃ പ്രഹസ്യേദം മേഘനിർഹ്രാദയാ ഗിരാ || 37 || 37

വിഷ്ണുദൂതാ ഊചുഃ
യുയം വൈ ധർമരാജസ്യ യദി നിർദേശകാരിണഃ |
ബ്രൂത ധർമസ്യ നസ്തത്ത്വം യച്ച ധർമസ്യ ലക്ഷണം || 38 || 38

കഥംസിദ്ദ്ധിഃ പ്രിയതേ ദണ്ഡഃ
കിം വാസ്യ സ്ഥാനമീപ്സിതം |
ദണ്ഡാഃ കിം കാരിണഃ സർവേ
ആഹോസിത്കതിചിന്ത്യണാം || 39 || 39

യമദൂതാ ഊചുഃ
വേദപ്രണിഹിതോ ധർമോ ഹ്യധർമസ്തദ്വിപര്യയഃ |
വേദോ നാരായണഃ സാക്ഷാത്ത്വയംഭൂരിതി ശുശ്രൂമ || 40 || 40

യേന സ്വധാമ്നുമീ ഭാവാ രജഃസത്തത്വതമോമയാഃ |
ഗുണനാമക്രിയാരുപൈർവിഭാവ്യന്തേ യഥാതഥം || 41 || 41

സൂര്യോഽഗ്നിഃ ഖം മരുദ്ഗാവഃ സോമഃ സന്ധ്യാഹനീ ദിശഃ |
കം കുഃ കാലോ ധർമ ഇതി ഹ്യേതേ ദൈഹ്യസ്യ സാക്ഷിണഃ || 42 || 42

ഏതൈരധർമോ വിജ്ഞാതഃ സ്ഥാനം ദണ്ഡസ്യ യുജ്യതേ |
സർവേ കർമാനുരോധേന ദണ്ഡമർഹന്തി കാരിണഃ || 43 || 43

സംഭവന്തി ഹി ഭദ്രാണി വിപരീതാനി ചാനഘാഃ |
കാരിണാം ഗുണസംഗോഽസ്തി ദേഹവാൻ ന ഹ്യകർമകൃത് || 44 || 44

- യേന യാവാൻ യഥാധർമോ ധർമോ വേഹ സമീഹിതഃ |
 സ ഏവ തത്ഫലം ഭുങ്ക്തേ തഥാ താവദമുത്ര വൈ || 45 || 45
- യഥേഹ ദേവപ്രവരാസ്ത്രൈവിധ്യമുപലഭ്യതേ |
 ഭൂതേഷു ഗുണവൈചിത്ര്യാന്തമാന്യത്രാനുമീയതേ || 46 || 46
- വർതമാനോഽന്യയോഃ കാലോ ഗുണാഭിജ്ഞാപകോ യഥാ |
 ഏവം ജൻമാന്യയോരേതദ്ധർമാധർമനിദർശനം || 47 || 47
- മനസൈവ പുരേ ദേവഃ പൂർവരൂപം വിപശ്യതി |
 അനുമീമാംസത്യേപൂർവം മനസാ ഭഗവാനജഃ || 48 || 48
- യഥാജ്ഞാതമസാ യുക്ത ഉപാസ്തേ വ്യക്തമേവ ഹി |
 ന വേദ പൂർവമപരം നഷ്ടജൻമസ്മൃതിസ്തഥാ || 49 || 49
- പഞ്ചഭിഃ കുരുതേ സ്വാർഥാൻ
 പഞ്ച വേദാഥ പഞ്ചഭിഃ |
 ഏകസ്തു ഷോഡശേന ത്രീൻ
 സ്വയം സപ്തദശോഽശ്നതേ || 50 || 50
- തദേതത് ഷോഡശകലം ലിംഗം ശക്തിത്രയം മഹത് |
 ധത്തേനൂസംസൃതിം പുംസി ഹർഷശോകദയാർതിദാം || 51 || 51
- ദേഹ്യജ്ഞോഽജിതഃശ്വരഗോ
 നേച്ഛൻ കർമാണി കാർയതേ |
 കോശകാര ഇവാത്മാനം
 കർമണാഽച്ഛാദ്യ മുഹ്യതി || 52 || 52
- ന ഹി കശ്ചിത്ക്ഷണമപി
 ജാതു തിഷ്ഠത്യകർമകൃത് |

കാർയതേ ഹ്യവശഃ കർമ

ഗുണൈഃ സ്വാഭാവികൈർബലാത് || 53 ||

53

ലബ്ധ്യാ നിമിത്തമവ്യക്തം വ്യക്താവ്യക്തം ഭവത്യുത |

യഥായോനി യഥാബീജം സ്വഭാവേന ബലീയസാ || 54 ||

54

ഏഷ പ്രകൃതിസംഗേന പുരുഷസ്യ വിപര്യയഃ |

ആസീത് സ ഏവ നചിരാദീശസംഗാദ്വിലീയതേ || 55 ||

55

അയം ഹി ശ്രുതസമ്പന്നഃ ശീലവൃത്തഗുണാലയഃ |

ധൃതവ്രതോ മൃദുർദാന്തഃ സത്യവാൻമന്ത്രവിച്ഛുചിഃ || 56 ||

56

ഗുർവഗ്ന്യതിമിവൃദ്ധാനാം ശുശ്രൂഷുർനിരഹങ്കൃതഃ |

സർവഭൂതസുഹൃത്സാധുർമിതവാഗനസുയകഃ || 57 ||

57

ഏകദാസൗ വനം യാതഃ പിതൃസന്ദേശകൃദ് ദ്വിജഃ |

ആദായ തത ആവൃത്തഃ ഫലപുഷ്പസമിത്കുശാൻ || 58 ||

58

ദദർശ കാമിനം കഞ്ചിച്ഛൂദ്രം സഹ ഭുജിഷ്യയാ |

പീത്വാ ച മധു മൈരേയം മദാഘൂർണിതനേത്രയാ || 59 ||

59

മത്തയാ വിശ്ലഥന്നീവ്യാ വ്യപേതം നിരപത്രപം |

ക്രീഡന്തമനു ഗായന്തം ഹസന്തമനയാന്തികേ || 60 ||

60

ദൃഷ്ട്വാ താം കാമലിപ്തേന ബാഹുനാ പരിരംഭിതാം |

ജഗാമ ഹൃച്ഛയവശം സഹസൈവ വിമോഹിതഃ || 61 ||

61

സ്തംഭയന്നാത്മനാഽന്ത്മാനം യാവത്സത്ത്വം യഥാശ്രുതം |

ന ശശാക സമാധാതും മനോ മദനവേപിതം || 62 ||

62

തന്നിമിത്തസ്മരവ്യാജഗ്രഹഗ്രസ്തോ വിചേതനഃ |

താമേവ മനസാ ധ്യായൻ സ്വധർമാദ്വിരരാമ ഹ || 63 ||

63

താമേവ തോഷയാമാസ പിത്രേണാർഥേന യാവതാ |
ഗ്രാമ്യൈർമനോരമൈഃ കാമൈഃ പ്രസീദേത യഥാ തഥാ || 64 || 64

വിപ്രാം സ്വഭാർയാമപ്രൗഢാം കുലേ മഹതി ലംഭിതാം |
വിസസർജ്ജാചിരാത്പാപഃ സ്വൈരിൻയാപാംഗവിദ്ധധീഃ || 65 || 65

യതസ്തതശ്ചോപനിന്ധേ ന്യായതോഽന്യായതോ ധനം |
ബഭാരാസ്യാഃ കുടുംബിന്യാഃ കുടുംബം മന്ദധീരയം || 66 || 66

യദസൗ ശാസ്ത്രമുൽലംഘ്യ സ്വൈരചാർയാർയഗർഹിതഃ |
അവർത്ത ചിരം കാലമഘായുരശുചിർമലാത് || 67 || 67

തത ഏനം ദണ്ഡപാണേഃ സകാശം കൃതകിൽബിഷം |
നേഷ്യാമോഽകൃതനിർവേശം യത്ര ദണ്ഡേന ശുദ്ധ്യതി || 68 || 68

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ അജാമിലോപാഖ്യാനേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം തേ ഭഗവദ്ഭൂതാ യമദ്ഭൂതാഭിഭാഷിതം |
 ഉപധാർത്ഥാഥ താൻ രാജൻ പ്രത്യാഹൂർനയകോവിദാഃ || 1 || 69

വിഷ്ണുഭൂതാ ഊചുഃ
 അഹോ കഷ്ടം ധർമ്മദ്യശാമധർമഃ സ്പൃശതേ സഭാം |
 യത്രാദണ്ഡ്യഷ്ടപാപേഷു ദണ്ഡാ യൈർധ്രിയതേ വൃഥാ || 2 || 70

പ്രജാനാം പിതരോ യേ ച ശാസ്താരഃ സാധവഃ സമാഃ |
 യദി സ്യാന്തേഷു വൈഷമ്യം കം യാന്തി ശരണം പ്രജാഃ || 3 || 71

യദ്യദാചരതി ശ്രേയാനിതരസ്തത്തദീഹതേ |
 സ യത്പ്രമാണം കുരുതേ ലോകസ്തദനുവർതതേ || 4 || 72

യസ്യാങ്കേ ശിര ആധായ ലോകഃ സ്വപിതി നിർവൃതഃ |
 സ്വയം ധർമ്മമധർമം വാ ന ഹി വേദ യഥാ പശുഃ || 5 || 73

സ കഥം ന്യർപിതാത്മാനം കൃതമൈത്രമചേതനം |
 വിശ്രംഭണീയോ ഭൂതാനാം സൗഖ്യേണോ ദ്രോഹ്ധുമർഹതി || 6 || 74

അയം ഹി കൃതനിർവേശോ ജന്മകോട്യാഹസാമപി |
 യദ് വ്യാജഹാര വിവശോ നാമ സ്വസ്ത്യയനം ഹരേഃ || 7 || 75

- ഏതേനൈവ ഹൃഘോനോന്യസ്യ കൃതം സ്യാദഘനിഷ്കൃതം |
യദാ നാരായണായേതി ജഗാദ ചതുരക്ഷരം || 8 || 76
- സ്തേനഃ സുരാപോ മിത്രധുഗ്ബ്രഹ്മഹാ ഗുരുതൽപഗഃ |
സ്ത്രീരാജപിതൃഗോഹന്താ യേ ച പാതകിനോപരേ || 9 || 77
- സർവേഷാമപൃഘവതാമിദമേവ സുനിഷ്കൃതം |
നാമവ്യാഹരണം വിഷ്ണോർയതസ്തദ്വിഷയാ മതിഃ || 10 || 78
- ന നിഷ്കൃതൈരുദിതൈർബ്രഹ്മവാദിഭി -
സ്തമാ വിശുദ്ധ്യത്യഘവാൻ വ്രതാദിഭിഃ |
യഥാ ഹരേർനാമപദൈരുദാഹൃതൈ -
സ്തദുത്തമശ്ലോകഗുണോപലംഭകം || 11 || 79
- നൈകാന്തികം തദ്ധി കൃത്യേപി നിഷ്കൃതേ
മനഃ പുനർധാവതി ചേദസത്പഥേ |
തത്കർമ്മനിർഹാരമഭീപ്സതാം ഹരേ -
ർഗുണാനുവാദഃ ഖലു സത്യഭാവനഃ || 12 || 80
- അഥൈനം മാപനയത കൃതാശേഷഘനിഷ്കൃതം |
യദസൗ ഭഗവന്നാമ മ്രിയമാണഃ സമഗ്രഹീത് || 13 || 81
- സാങ്കേത്യം പാരിഹാസ്യം വാ സ്തോഭം ഹേലനമേവ വാ |
വൈകുണ്ഠനാമഗ്രഹണമശേഷഘഹരം വിദുഃ || 14 || 82
- പതിതഃ സ്ഖലിതോ ഭഗഃ സന്ദഷ്ടസ്തപ്ത ആഹതഃ |
ഹരിരിത്യവശേനാഹ പുമാന്നാർഹതി യാതനാം || 15 || 83
- ഗുരുണാം ച ലഘുനാം ച ഗുരുണി ച ലഘുനി ച |
പ്രായശ്ചിത്താനി പാപാനാം ജ്ഞാത്യാകുതാനി മഹർഷിഭിഃ || 16 || 84

- തൈസ്താൻയഘാനി പുയന്തേ തപോദാനജപാദിഭിഃ |
നാധർമജം തദ്ധ്യദയം തദപീശാംഘ്രിസേവയാ || 17 || 85
- അജ്ഞാനാദഥവാ ജ്ഞാനാദുത്തമശ്ലോകനാമ യത് |
സങ്കീർത്തിതമഘം പുംസോ ദഹേദേധോ യമാനലഃ || 18 || 86
- യമാഗദം വീര്യതമമുപയുക്തം യദൃച്ഛയാ |
അജാനതോഽപ്യാത്മഗുണം കുർയാൻമന്ത്രോഽപ്യുദാഹൃതഃ || 19 || 87
- ശ്രീശുക ഉവാച
ത ഏവം സുവിനിർണീയ ധർമം ഭാഗവതം നൃപ |
തം യാമ്യപാശാന്നിർമുച്യ വിപ്രം മൃത്യോരമൃതമുചൻ || 20 || 88
- ഇതി പ്രത്യുദിതാ യാമ്യാ ദൂതാ യാത്വാ യമാന്തികേ |
യമരാജേണ യമാ സർവമാചചക്ഷുരരിന്ദമ || 21 || 89
- ദ്വിജഃ പാശാദ്വിനിർമുക്തോ ഗതഭീഃ പ്രകൃതിം ഗതഃ |
വവന്ദേ ശിരസാ വിഷ്ണോഃ കിങ്കരാൻ ദർശനോത്സവഃ || 22 || 90
- തം വിവക്ഷുമഭിപ്രേത്യ മഹാപുരുഷകിങ്കരാഃ |
സഹസാ പശ്യതസ്തസ്യ തത്രാന്തർദധിര്യേനഘ || 23 || 91
- അജാമിലോഽപ്യഥാകർണ്യ ദൂതാനാം യമകൃഷ്ണയോഃ |
ധർമം ഭാഗവതം ശുദ്ധം ത്രൈവിദ്യം ച ഗുണാശ്രയം || 24 || 92
- ഭക്തിമാൻ ഭഗവത്യാശു മാഹാത്മ്യശ്രവണാദ്ധരേ |
അനുതാപോ മഹാനാസീത്സ്മരതോഽശുഭമാത്മനഃ || 25 || 93
- അഹോ മേ പരമം കഷ്ടമഭൂദവിജിതാത്മനഃ |
യേന വിപ്ലാവിതം ബ്രഹ്മ വൃഷൽയാം ജായതാഽത്മനാ || 26 || 94

- ധിങ്മാം വിഗർഹിതം സദ്ഭിർദുഷ്കൃതം കുലകജ്ജലം |
ഹിത്വാ ബാലാം സതീം യോഹം സുരാപാമസതീമഗാം || 27 || 95
- വൃദ്ധാവനാമൗ പിതരൗ നാൻയബന്ധു തപസ്വിനൗ |
അഹോ മയാധുനാ ത്യക്താവകൃതജ്ഞേന നീചവത് || 28 || 96
- സോഹം വ്യക്തം പതിഷ്യാമി നരകേ ഭൃശദാരുണേ |
ധർമഘ്നാഃ കാമിനോ യത്ര വിന്ദന്തി യമയാതനാഃ || 29 || 97
- കിമിദം സ്വപ്ന ആഹോസ്യിത് സാക്ഷാദ്ദൃഷ്ടമിഹാദ്ഭുതം |
ക്വ യാതാ അദ്യ തേ യേ മാം വ്യകർഷൻ പാശപാണയഃ || 30 || 98
- അഥ തേ ക്വ ഗതാഃ സിദ്ധാശ്ചത്വാശ്ചാരുദർശനാഃ |
വ്യമോചയന്നീയമാനം ബദ്ധ്വാ പാശൈരധോ ഭുവഃ || 31 || 99
- അഥാപി മേ ദുർഭഗസ്യ വിബുധോത്തമദർശനേ |
ഭവിതവ്യം മംഗലേന യേനാത്മാ മേ പ്രസീദതി || 32 || 100
- അൻയഥാ മ്രിയമാണസ്യ നാശുചേർവ്യഷലീപതേഃ |
വൈകുണ്ഠനാഥ ഗ്രഹണം ജിഹ്വാ വക്തുമിഹാർഹതി || 33 || 101
- ക്വ ചാഹം കിതവഃ പാപോ ബ്രഹ്മഘ്നോ നിരപത്രപഃ |
ക്വ ച നാരായണേത്യേതദ്ഭഗവന്നാഥ മംഗലം || 34 || 102
- സോഹം തഥാ യതിഷ്യാമി യതചിത്തേന്ദ്രിയാനിലഃ |
യഥാ ന ഭൂയ ആത്മാനമന്ധേ തമസി മജ്ജയേ || 35 || 103
- വിമുച്യ തമിമം ബന്ധമവിദ്യാകാമകർമജം |
സർവഭൂതസുഹൃച്ഛാന്തോ മൈത്രഃ കരുണ ആത്മവാൻ || 36 || 104
- മോചയേ ഗ്രസ്തമാത്മാനം യോഷിൻമയ്യാത്മമായയാ |
വിക്രീഡിതോ യയൈവാഹം ക്രീഡാമൃഗ ഇവാധമഃ || 37 || 105

- മമാഹമിതി ദേഹാദൗ ഹിത്വാമിഥ്യാർഥധീർമതിം |
ധാസ്യേ മനോ ഭഗവതി ശുദ്ധം തത്കീർത്തനാദിഭിഃ || 38 || 106
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി ജാതസുനിർവേദഃ ക്ഷണസംഗേന സാധുഷു |
ഗംഗാദ്വാരമുപേയായ മുക്തസർവാനുബന്ധനഃ || 39 || 107
- സ തസ്മിൻ ദേവസദന ആസീനോ യോഗമാശ്രിതഃ |
പ്രത്യാഹൃതേന്ദ്രിയഗ്രാമോ യുയോജ മന ആത്മനി || 40 || 108
- തതോ ഗുണേഭ്യ ആത്മാനം വിയുജ്യാത്മസമാധിനാ |
യുയുജേ ഭഗവദ്ധാമ്നി ബ്രഹ്മൺയനുഭവാത്മനി || 41 || 109
- യർഹ്യുപാരതധീസ്തസ്മിന്നദ്രാക്ഷീത്പുരുഷാൻ പുരഃ |
ഉപലഭ്യോപലബ്ധാൻ പ്രാഗ്വവന്ദേ ശിരസാ ദ്വിജഃ || 42 || 110
- ഹിത്വാ കലേവരം തീർഥേ ഗംഗായാം ദർശനാദനു |
സദ്യഃ സ്വരൂപം ജഗ്യഹേ ഭഗവത്പാർശ്വവർതിനാം || 43 || 111
- സാകം വിഹായസാ വിപ്രോ മഹാപുരുഷകിങ്കരൈഃ |
ഹൈമം വിമാനമാരുഹ്യ യയൗ യത്ര ശ്രിയഃ പതിഃ || 44 || 112
- ഏവം സ വിപ്ലാവിതസർവധർമാ
ദാസ്യഃ പതിഃ പതിതോ ഗർഹ്യകർമണാ |
നിപാത്യമാനോ നിരയേ ഹതവ്രതഃ
സദ്യോ വിമുക്തോ ഭഗവന്നാമ ഗൃഹ്ണൻ || 45 || 113
- നാതഃ പരം കർമനിബന്ധകൃത്തനം
മുമുക്ഷതാം തീർഥപദാനുകീർത്തനാത് |
ന യത്പുനഃ കർമസു സജ്ജതേ മനോ
രജസ്തമോഭ്യാം കലിലം തതോഽന്യഥാ || 46 || 114

യ ഏവം പരമം ഗുഹ്യമിതിഹാസമഘാപഹം |

ശൃണുയാച്ഛ്രദ്ധയാ യുക്തോ യശ്ച ഭക്ത്യാനുകീർതയേത് || 47 || 115

ന വൈ സ നരകം യാതി നേക്ഷിതോ യമകിങ്കരൈഃ |

യദ്യുപ്യമംഗലോ മർത്യോ വിഷ്ണുലോകേ മഹീയതേ || 48 || 116

മ്രിയമാണോ ഹരേർനാമ ഗുണൻ പുത്രോപചാരിതം |

അജാമിലോഽപ്യഗാദ്ധാമ കിം പുനഃ ശ്രദ്ധയാ ഗുണൻ || 49 || 117

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ അജാമിലോപാഖ്യാനേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ തൃതീയോദ്യായഃ ॥

രാജോവാച

നിശമ്യ ദേവഃ സ്വഭടോപവർണിതം

പ്രത്യാഹ കിം താൻ പ്രതി ധർമരാജഃ |

ഏവം ഹതാജ്ഞാ വിഹതാൻമുരാദേ -

ർന്നൈദേശികൈര്യസ്യ വശേ ജനോദ്യം || 1 ||

118

യമസ്യ ദേവസ്യ ന ദണ്ഡഭംഗഃ

കുതശ്ചനർഷേ ശ്രുതപൂർവ ആസീത് |

ഏതൻമുനേ വ്യശ്ചതി ലോകസംശയം

ന ഹി ത്വദന്യ ഇതി മേ വിനിശ്ചിതം || 2 ||

119

ശ്രീശുക ഉവാച

ഭഗവത്പുരുഷൈ രാജൻ യാത്യാഃ പ്രതിഹതോദ്യമാഃ |

പതിം വിജ്ഞാപയാമാസുർയഥം സംയമനീപതിം || 3 ||

120

യമദൂതാ ഊചുഃ

കതി സന്തീഹ ശാസ്താരോ ജീവലോകസ്യ വൈ പ്രഭോ |

ത്രൈവിദ്യം കുർവതഃ കർമ ഫലാഭിവൃക്തിഹേതവഃ || 4 ||

121

യദി സ്യുർബഹവോ ലോകേ ശാസ്താരോ ദണ്ഡധാരിണഃ |

കസ്യ സ്യാതാം ന വാ കസ്യ മൃത്യുശ്ചാമൃതമേവ വാ || 5 ||

122

- കിന്തു ശാസ്തുബഹുത്വേ സ്യാദ്ബഹുനാമിഹ കർമ്മിണാം |
ശാസ്തുത്വമുപചാരോ ഹി യഥാ മണ്ഡലവർതിനാം || 6 || 123
- അതസ്ത്വമേകോ ഭൂതാനാം സേശ്വരാണാമധീശ്വരഃ |
ശാസ്താ ദണ്ഡധരോ നൃണാം ശുഭാശുഭവിവേചനഃ || 7 || 124
- തസ്യ തേ വിഹതോ ദണ്ഡോ ന ലോകേ വർതതേദ്യുനാ |
ചതുർഭിരദ്ഭുതൈഃ സിദ്ധൈരാജ്ഞാ തേ വിപ്രലംഭിതാ || 8 || 125
- നീയമാനം തവാദേശാദസ്മാഭിർയാതനാഗൃഹാൻ |
വ്യമോചയൻ പാതകിനം ഛിത്ത്വാ പാശാൻ പ്രസഹ്യ തേ || 9 || 126
- താംസ്തേ വേദിതുമിച്ഛാമോ യദി നോ മന്യസേ ക്ഷമം |
നാരായണേത്യഭിഹിതേ മാ ഭൈരിത്യായയൂർദ്ദ്രുതം || 10 || 127
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി ദേവഃ സ ആപ്യഷ്ടഃ പ്രജാസംയമനോ യമഃ |
പ്രീതഃ സ്വദൂതാൻ പ്രത്യാഹ സ്മരൻ പാദാംബുജം ഹരേഃ || 11 || 128
- യമ ഉവാച
പരോ മദന്യോ ജഗതസ്തസ്ഥുഷ്ഠ
ഓതം പ്രോതം പടവദ്യത്ര വിശ്വം |
യദംശതോഽസ്യ സ്ഥിതിജൻമനാശാ
നന്യോതവദ് യസ്യ വശേ ച ലോകഃ || 12 || 129
- യോ നാമഭിർവാചി ജനാനിജായാം
ബധ്നാതി തന്തർയാമിവ ദാമഭിർഗാഃ |
യസ്മൈ ബലിം ത ഇമേ നാമകർമ്മ -
നിബന്ധബദ്ധാശ്ചകിതാ വഹന്തി || 13 || 130

അഹം മഹേന്ദ്രാ നിരൂതിഃ പ്രചേതാഃ

സോമോഗ്നിരീശഃ പവനോന്മേകോ വിരിഞ്ചഃ |

ആദിത്യവിശ്വേ വസവോഽഥ സാധ്യാ

മരുദ്ഗണാ രുദ്രഗണാഃ സസിദ്ധാഃ || 14 ||

131

അന്യേ ച യേ വിശ്വസൃജോമരേശാ

ഭൃഗ്വാദയോഽസ്പൃഷ്ടരജസ്തമസ്കാഃ |

യസ്യേഹിതം ന വിദുഃ സ്പൃഷ്ടമായാഃ

സത്യപ്രധാനാ അപി കിം തത്ത്വോന്യേ || 15 ||

132

യം വൈ ന ഗോഭീർമനസാസുഭീർവാ

ഹൃദാ ഗിരാ വാസുഭ്യതോ വിചക്ഷതേ |

ആത്മാനമന്തർഹൃദി സന്തമാത്മനാം

ചക്ഷുര്യഥൈവാകൃതയസ്തതഃ പരം || 16 ||

133

തസ്യാത്മതന്ത്രസ്യ ഹരേരധീശിതഃ

പരസ്യ മായാധിപതേർമഹാത്മനഃ |

പ്രായേണ ദൂതാ ഇഹ വൈ മനോഹരാ -

ശ്ചരന്തി തദ്രൂപഗുണസ്വഭാവാഃ || 17 ||

134

ഭൂതാനി വിഷ്ണോഃ സുരപൂജിതാനി

ദുർദർശലിംഗാനി മഹാദ്ഭൂതാനി |

രക്ഷന്തി തദ്ഭക്തിമതഃ പരേഭ്യോ

മത്തശ്ച മർത്യാനഥ സർവതശ്ച || 18 ||

135

ധർമം തു സാക്ഷാദ്ഭഗവത്പ്രണീതം

ന വൈ വിദുര്യുഷയോ നാപി ദേവാഃ |

ന സിദ്ധമുഖ്യാ അസുരാ മനുഷ്യാഃ

കൂതശ്ച വിദ്യാധരചാരണാദയഃ || 19 ||

136

- സ്വയംഭൂർനാരദഃ ശംഭുഃ കുമാരഃ കപിലോ മനുഃ |
പ്രഹ്ലാദോ ജനകോ ഭീഷ്മോ ബലിർവൈയാസകിർവയം || 20 || 137
- ദ്വാദശൈതേ വിജാനീമോ ധർമം ഭാഗവതം ഭടാഃ |
ഗുഹ്യം വിശുദ്ധം ദുർബ്ബോധം യം ജ്ഞാത്വാമൃതമശ്നുതേ || 21 || 138
- ഏതാവാനേവ ലോകേന്ദ്രിമിൻ പുംസാം ധർമഃ പരഃ സ്മൃതഃ |
ഭക്തിയോഗോ ഭഗവതി തന്നാമഗ്രഹണാദിഭിഃ || 22 || 139
- നാമോച്ചാരണമാഹാത്മ്യം ഹരേഃ പശ്യത പുത്രകാഃ |
അജാമിലോപി യേനൈവ മൃത്യുപാശാദമുച്യത || 23 || 140
- ഏതാവതാലമഘനിർഹരണായ പുംസാം
സങ്കീർതനം ഭഗവതോ ഗുണകർമനാമ്നാം |
വിക്രൂശ്യ പുത്രമഘവാൻ യദജാമിലോപി
നാരായണേതി മ്രിയമാണ ഇയായ മുക്തിം || 24 || 141
- പ്രായേണ വേദ തദിദം ന മഹാജനോഽയം
ദേവ്യാ വിമോഹിതമതിർബത മായയാലം |
ത്രയ്യാം ജഡീകൃതമതിർമധുപുഷ്പിതായാം
വൈതാനികേ മഹതി കർമണി യുജ്യമാനഃ || 25 || 142
- ഏവം വിമുശ്യ സുധിയോ ഭഗവത്യനന്തേ
സർവാത്മനാ വിദധതേ ഖലു ഭാവയോഗം |
തേ മേ ന ദണ്ഡമർഹന്ത്യഥ യദ്യമീഷാം
സ്യാത് പാതകം തദപി ഹന്ത്യുരുഗായവാദഃ || 26 || 143
- തേ ദേവസിദ്ധപരിഗീതപവിത്രഗാഥാ
യേ സാധവഃ സമദ്യശോ ഭഗവത്പ്രപന്നാഃ |

താൻ നോപസീദത ഹരേർഗദയാഭിഗുപ്താൻ

നൈഷാം വയം ന ച വയഃ പ്രഭവാം ദണ്ഡേ || 27 ||

144

താനാനയധൃമസതോ വിമുഖാൻ മുകുന്ദ -

പാദാരവിന്ദമകരന്ദസാദജസ്രം |

നിഷ്കിഞ്ചനൈഃ പരമഹംസകുലൈ രസജൈഃ -

ർജുഷ്ടാദ് ഗൃഹേ നിരയവർത്ഥനി ബദ്ധത്യുഷ്ണാൻ || 28 ||

145

ജിഹ്വാ ന വക്ത്രീ ഭഗവദ്ഗുണനാമധേയം

ചേതശ്ച ന സ്ഥിരതി തച്ചരണാരവിന്ദം |

കൃഷ്ണായ നോ നമതി യച്ഛിര ഏകദാപി

താനാനയധൃമസതോക്യതവിഷ്ണുകൃത്യാൻ || 29 ||

146

തത് ക്ഷമ്യതാം സ ഭഗവാൻ പുരുഷഃ പുരാണോ

നാരായണഃ സ്വപുരുഷൈര്യദസത്കൃതം നഃ |

സ്വാനാമഹോ ന വിദുഷാം രചിതാഞ്ജലീനാം

ക്ഷാന്തിർഗരീയസി നമഃ പുരുഷായ ഭൂമ്നേ || 30 ||

147

തസ്മാത് സങ്കീർതനം വിഷ്ണോർജഗന്മംഗലമംഹസാം |

മഹതാമപി കൗരവ്യ വിദ്ധ്യേകാന്തികനിഷ്കൃതിം || 31 ||

148

ശൃൺവതാം ഗൃണതാം വീർയാൺയുദാമാനി ഹരേർമുഹൂഃ |

യഥാ സുജാതയാ ഭക്ത്യാ ശുദ്ധ്യുന്നാത്മാ വ്രതാദിഭിഃ || 32 ||

149

കൃഷ്ണാംഘ്രിപദ്മമധുലിൺ ന പുനർവിസൃഷ്ട -

മായാഗുണേഷു രമതേ വൃജിനാവഹേഷു |

അന്യസ്തു കാമഹത ആത്മരജഃ പ്രമാർഷ്ടു -

മീഹേത കർമ യത ഏവ രജഃ പുനഃ സ്യാത് || 33 ||

150

ഇതഥ സ്വഭർതുഗദിതം ഭഗവൻമഹിത്വം

സംസ്മൃത്യ വിസ്ഥിതധിയോ യമകിങ്കരാസ്തേ ।

നൈവാച്യുതാശ്രയജനം പ്രതി ശങ്കമാനാ

ദ്രഷ്ടും ച ബിഭൃതി തതഃ പ്രഭൃതി സ്ഥ രാജൻ || 34 ||

151

ഇതിഹാസമിമം ഗുഹ്യം ഭഗവാൻ കുന്ദസന്ദവഃ ।

കഥയാമാസ മലയ ആസീനോ ഹരിമർചയൻ || 35 ||

152

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ യമപുരുഷസംവാദേ തൃതീയാധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

ദേവാസുരന്യുണാം സർഗോ
 നാഗാനാം മൃഗപക്ഷിണാം |
 സാമാസികസ്ത്വയാ പ്രേക്ഷതോ
 യസ്തു സ്വായംഭുവേന്തരേ || 1 ||

153

തസ്യൈവ വ്യാസമിച്ഛാമി ജ്ഞാതും തേ ഭഗവൻ യഥാ |
 അനുസർഗം യയാ ശക്ത്യാ സസർജ ഭഗവാൻ പരഃ || 2 ||

154

സുത ഉവാച

ഇതി സമ്പ്രശ്നമാകർണ്യ രാജർഷേർബാദരായണിഃ |
 പ്രതിനന്യ മഹായോഗീ ജഗാദ മുനിസത്തമാഃ || 3 ||

155

ശ്രീശുക ഉവാച

യദാ പ്രചേതസഃ പുത്രാ ദശ പ്രാചീനബർഹിഷഃ |
 അന്തഃസമുദ്രാദുന്മഗ്നാ ദദൃശുർഗാം ദ്രുമൈർവൃതാം || 4 ||

156

ദ്രുമേഭ്യഃ ക്രൂഡ്യമാനാസ്തേ തപോദീപിതമന്യവഃ |
 മുഖതോ വായുമഗ്നിം ച സസൃജുസ്തദ്വിധക്ഷയാ || 5 ||

157

താഭ്യാം നിർദ്വഹ്യമാനാംസ്താനുപലഭ്യ കുരുദ്വഹ |
 രാജോവാച മഹാൻ സോമോ മന്യുഃ പ്രശമയന്നിവ || 6 ||

158

- മാ ദ്രുമേഭ്യോ മഹാഭാഗാ ദീനേഭ്യോ ദ്രോഗ്ധുമർഹഥ |
വിവർധയിഷവോ യുധം പ്രജാനാം പതയഃ സ്മൃതാഃ || 7 || 159
- അഹോ പ്രജാപതിപതിർഭഗവാൻ ഹരിരവ്യയഃ |
വനസ്പതീനോഷധീശ്ച സസർജ്ജോർജമിഷം വിഭുഃ || 8 || 160
- അന്നം ചരാണാമചരാ ഹൃപദഃ പാദചാരിണാം |
അഹസ്താ ഹസ്തയുക്താനാം ദ്വിപദാം ച ചതുഷ്പദഃ || 9 || 161
- യുധം ച പിത്രാൻവാദിഷ്ടാ ദേവദേവേന ചാനഘാഃ |
പ്രജാസർഗായ ഹി കഥം വൃക്ഷാൻ നിർദഗ്ധുമർഹഥ || 10 || 162
- ആതിഷ്ഠത സതാം മാർഗം കോപം യച്ഛത ദീപിതം |
പിത്രാ പിതാമഹേനാപി ജുഷ്ടം വഃ പ്രപിതാമഹൈഃ || 11 || 163
- തോകാനാം പിതരൗ ബന്ധു
ദൃശഃ പക്ഷ്മ സ്മിത്രിയാഃ പതിഃ |
പതിഃ പ്രജാനാം ഭിക്ഷുണാം
ഗൃഹ്യജ്ഞാനാം ബുധഃ സുഹൃത് || 12 || 164
- അന്തർദേഹേഷു ഭൂതാനാമാത്മാസ്തേ ഹരിരീശ്വരഃ |
സർവം തദ്ധിഷ്ണുമീക്ഷധ്യമേവം വസ്തോഷിതോ ഹൃസൗ || 13 || 165
- യഃ സമുത്പതിതം ദേഹ ആകാശാൻമന്യുമുൽബണം |
ആത്മജിജ്ഞാസയാ യച്ഛേത് സ ഗുണാനതിവർതതേ || 14 || 166
- അലം ദഗ്ധൈർദ്രുമൈർദീനൈഃ ഖിലാനാം ശിവമസ്തു വഃ |
വാർക്ഷീ ഹ്യേഷാ വരാ കന്യാ പത്നീത്വേ പ്രതിഗൃഹ്യതാം || 15 || 167
- ഇത്യാമന്തര്യ വരാഭോഹാം കന്യാമാപ്സരസീം നൃപ |
സോമോ രാജാ യയൗ ദത്ത്വാ തേ ധർമ്മേണോപയേമിരേ || 16 || 168

- തേഭ്യസ്തന്ധ്യാം സമഭവദൃക്ഷഃ പ്രാചേതസഃ കില |
യസ്യ പ്രജാവിസർഗേണ ലോകാ ആപൂരിതാസ്ത്രയഃ || 17 || 169
- യഥാ സസർജ ഭൂതാനി ദക്ഷോ ദുഹിത്യവത്സലഃ |
രേതസാ മനസാ ചൈവ തന്മമാവഹിതഃ ശൂണ്യ || 18 || 170
- മനസൈവാസൃജത്പൂർവം പ്രജാപതിരിമാഃ പ്രജാഃ |
ദേവാസുരമനുഷ്യാദീന്നഭഃസ്ഥലജലൗകസഃ || 19 || 171
- തമബൃംഹിതമാലോക്യ പ്രജാസർഗം പ്രജാപതിഃ |
വിന്ധ്യപാദാനുപവ്രജ്യ സോഽചരദ് ദുഷ്കരം തപഃ || 20 || 172
- തത്രാഘമർഷണം നാമ തീർഥം പാപഹരം പരം |
ഉപസ്ഥ്യശ്യാനുസവനം തപസാതോഷയദ്ധരിം || 21 || 173
- അസ്തൗഷീദ്ധംസഗുഹ്യേന ഭഗവന്തമധോക്ഷജം |
തുഭ്യം തദഭിധാസ്യാമി കന്ധ്യാതുഷ്യദ് യതോ ഹരിഃ || 22 || 174
- പ്രജാപതിരുവാച
നമഃ പരായാവിതമാനുഭൂതയേ
ഗുണത്രയാഭാസനിമിത്തബന്ധവേ |
അദ്യഷ്ടധാമ്നേ ഗുണതത്ത്വബുദ്ധിഭി -
ർനിവൃത്തമാനായ ദധേ സ്വയംഭുവേ || 23 || 175
- ന യസ്യ സഖ്യം പുരുഷോഽവൈതി സഖ്യഃ
സഖാ വസൻ സംവസതഃ പുരേസ്ഥിൻ |
ഗുണോ യഥാ ഗുണിനോ വ്യക്തദ്യഷ്ടേ -
സ്തസ്ഥൈ മഹേശായ നമസ്കരോമി || 24 || 176
- ദേഹോഽസവോഽക്ഷാ മനവോ ഭൂതമാത്രാ
നാത്മാനമന്യം ച വിദുഃ പരം യത് |

സർവം പുമാൻ വേദ ഗുണാംശു തജ്ജ്ഞോ

ന വേദ സർവജ്ഞമനന്തമീഡേ || 25 ||

177

യദോപരാമോ മനസോ നാമരൂപ -

രൂപസ്യ ദൃഷ്ട്വസ്ഥിതിസമ്പ്രമോഷാത് |

യ ഞായതേ കേവലയാ സ്വസംസ്ഥയാ

ഹംസായ തസ്ഥൈ ശുചിസദ്മനേ നമഃ || 26 ||

178

മനീഷിണോന്തർഹൃദി സന്നിവേശിതം

സ്വശക്തിഭിരനവഭിശ്ച ത്രിവൃദ്ഭിഃ |

വഹ്നിം യഥാ ദാരുണി പാഞ്ചദശ്യം

മനീഷയാ നിഷ്കർഷന്തി ഗുഡം || 27 ||

179

സ വൈ മമാശേഷവിശേഷമായാ -

നിഷേധനിർവാണസുഖാനുഭൂതിഃ |

സ സർവനാമാ സ ച വിശ്വരൂപഃ

പ്രസീദതാമനിരൂക്താത്മശക്തിഃ || 28 ||

180

യദ്യന്നിരൂക്തം വചസാ നിരൂപിതം

ധിയാക്ഷഭിർവാ മനസാ വോത യസ്യ |

മാ ഭൂത് സ്വരൂപം ഗുണരൂപം ഹി തത്തത്

സ വൈ ഗുണാപായവിസർഗലക്ഷണം || 29 ||

181

യസ്മിൻ യതോ യേന ച യസ്യ യസ്ഥൈ

യദ് യോ യഥാ കൂരുതേ കാർയതേ ച |

പരാവരേഷാം പരമം പ്രാക് പ്രസിദ്ധം

തദ് ബ്രഹ്മ തദ്ധേതുരനന്യദേകം || 30 ||

182

യച്ഛക്തയോ വദതാം വാദിനാം വൈ

വിവാദസംവാദഭൂവോ ഭവന്തി |

- കുർവന്തി ചൈഷാം മുഹൂരാത്മമോഹം
തസ്മൈ നമോനന്തഗുണായ ഭൂമ്നേ || 31 || 183
- അസ്തീതി നാസ്തീതി ച വസ്തുനിഷ്ഠയോ -
രേകസ്ഥയോർഭിന്നവിരുദ്ധധർമയോഃ |
അവേക്ഷിതം കിഞ്ചന യോഗസാംഖ്യയോഃ
സമം പരം ഹ്യനുകൂലം ബൃഹത്തത് || 32 || 184
- യോനൂഗ്രഹാർഥം ഭജതാം പാദമൂല -
മനാമരുപോ ഭഗവാനനന്തഃ |
നാമാനി രൂപാണി ച ജൻമകർമ്മഭി -
ർഭേഭജേ സ മഹ്യം പരമഃ പ്രസീദതു || 33 || 185
- യഃ പ്രാക്യതൈർജ്ഞാനപഥൈർജനാനാം
യമാശയം ദേഹഗതോ വിഭാതി |
യമാനിലഃ പാർഥിവമാശ്രിതോ ഗുണം
സ ഈശ്വരോ മേ കുരുതാൻമനോരഥം || 34 || 186
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി സ്തുതഃ സംസ്തുവതഃ സ തസ്മിന്നഘമർഷണേ |
ആവിരാസീത് കുരുശ്രേഷ്ഠ ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലഃ || 35 || 187
- കൃതപാദഃ സുപർണാംസേ പ്രലംബാഷ്ടമഹാഭുജഃ |
ചക്രശംഖാസിചർമേഷുധനുഃപാശഗദാധരഃ || 36 || 188
- പീതവാസാ ഘനശ്യാമഃ പ്രസന്നവദനേക്ഷണഃ |
വനമാലാനിവിതാംഗോ ലസച്ഛ്രീവത്സകൗസ്തുഭഃ || 37 || 189
- മഹാകിരീടകടകഃ സ്ഫുരൻമകരകുണ്ഡലഃ |
കാഞ്ച്യംഗുലീയവലയനുപുരാംഗദഭൂഷിതഃ || 38 || 190

തൈത്രേയോക്തൃമോഹനം രൂപം ബിഭ്രത് ത്രിഭുവനേശ്വരഃ വൃതോ നാരദനന്ദാദൈഃ പാർഷ്വദൈഃ സുരയുമപൈഃ 39	191
സ്തുതയമാനോന്യഗായദ്ഭിഃ സിദ്ധഗന്ധർവചാരണൈഃ രൂപം തന്മഹദാശ്ചര്യം വിചക്ഷ്യാഗതസാധ്യസഃ 40	192
നനാമ ദണ്ഡവദ് ഭൂമൗ പ്രഹൃഷ്ടാത്മാ പ്രജാപതിഃ ന കിഞ്ചനോദീരയിതുമശക്ത തീവ്രയാ മുദാ ആപൂരിതമനോദ്യാരെർഹ്രദിന്യ ഇവ നിർത്ഥരൈഃ 41	193
തം തഥാവനതം ഭക്തം പ്രജാകാമം പ്രജാപതിം ചിത്തജ്ഞഃ സർവഭൂതാനാമിദമാഹ ജനാർദനഃ 42	194
ശ്രീഭഗവാനുവാച പ്രാചേതസ മഹാഭാഗ സംസിദ്ധസ്തപസാ ഭവാൻ യശ്ചൈവ യാ മത്പരയാ മയി ഭാവം പരം ഗതഃ 43	195
പ്രീതോഹം തേ പ്രജാനാഥ യത്തേത്സ്യോദ്ബൃഹണ്ണം തപഃ മമൈഷ കാമോ ഭൂതാനാം യദ് ഭൂയാസുർവിഭൂതയഃ 44	196
ബ്രഹ്മാ ഭവോ ഭവന്തശ്ച മനവോ വിബുധേശ്വരഃ വിഭൂതയോ മമ ഹ്യേതാ ഭൂതാനാം ഭൂതിഹേതവഃ 45	197
തപോ മേ ഹൃദയം ബ്രഹ്മംസ്തനുർവിദ്യാ ക്രിയാഽക്യതിഃ അംഗാനി ക്രതവോ ജാതാ ധർമ ആത്മാസവഃ സുരഃ 46	198
അഹമേവാസമേവാഗ്രേ നാൻയത് കിഞ്ചാന്തരം ബഹിഃ സംജ്ഞാനമാത്രമവ്യക്തം പ്രസുപ്തമിവ വിശ്വതഃ 47	199
മയ്യനന്തഗുണേനന്തേ ഗുണതോ ഗുണവിഗ്രഹഃ യദാഽഽസീത്തത ഏവാദ്യഃ സ്വയംഭൂഃ സമഭൂദജഃ 48	200

സ വൈ യദാ മഹാദേവോ മമ വീരയോപബൃംഹിതഃ |
മേനേ ഖിലമിവാരമാനമുദ്യതഃ സർഗകർമ്മണി || 49 || 201

അഥ മേന്ദിഹിതോ ദേവസ്തപോന്യതപ്യത ദാരുണം |
നവ വിശ്വസൃജോ യുഷ്മാൻ യേനാദാവസൃജദ്വിഭുഃ || 50 || 202

ഏഷാ പഞ്ചജനസ്യാംഗ ദുഹിതാ വൈ പ്രജാപതേഃ |
അസിക്നീ നാമ പത്നീത്വേ പ്രജേശ പ്രതിഗൃഹ്യതാം || 51 || 203

മിമുനവ്യവായധർമ്മസ്ത്വം പ്രജാസർഗമിമം പുനഃ |
മിമുനവ്യവായധർമ്മിൺയാം ഭൂരിശോ ഭാവയിഷ്യസി || 52 || 204

ത്വത്തോന്യസ്താത് പ്രജാഃ സർവാ മിമുനീഭൂയ മായയാ |
മദീയയാ ഭവിഷ്യന്തി ഹരിഷ്യന്തി ച മേ ബലിം || 53 || 205

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുക്ത്വാ മിഷതസ്തസ്യ ഭഗവാൻ വിശ്വഭാവനഃ |
സ്വപ്നോപലബ്ധാർഥ ഇവ തത്രൈവാനന്തർദ്വയേ ഹരിഃ || 54 || 206

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാർക്കസ്തോത്രം ചതുർഥോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തന്ധ്യാം സ പാഞ്ചജന്യാം വൈ
 വിഷ്ണുമായോപബൃംഹിതഃ |
 ഹർയശ്വസംജ്ഞാനയുതം
 പുത്രാനജനയദ് വിഭുഃ || 1 ||

207

അപൃഥഗ്ധർമശീലാസ്തേ സർവേ ദാക്ഷായണാ നൃപ |
 പിത്രാ പ്രോക്താഃ പ്രജാസർഗേ പ്രതീചീം പ്രയയൂർദിശം || 2 ||

208

തത്ര നാരായണസരസ്തീർഥം സിന്ധുസമുദ്രയോഃ |
 സംഗമോ യത്ര സുമഹൻമുനിസിദ്ധനിഷേവിതം || 3 ||

209

തദുപസ്പർശനാദേവ വിനിർധൂതമലാശയാഃ |
 ധർമേ പാരമഹംസ്യേ ച പ്രോത്പന്നമതയോഽപ്സുത || 4 ||

210

തേപിരേ തപ ഏവോഗ്രം പിത്രാദേശേന യന്ത്രിതാഃ |
 പ്രജാവിവൃദ്ധയേ യത്താൻ ദേവർഷിസ്താൻ ദദർശ ഹ || 5 ||

211

ഉവാച ചാഥ ഹർയശ്വാഃ കഥം സ്രക്ഷ്യഥ വൈ പ്രജാഃ |
 അദ്യഷ്ടാന്തം ഭുവോ യുയം ബാലിശാ ബത പാലകാഃ || 6 ||

212

- തഥൈകപുരുഷം രാഷ്ട്രം ബിലം ചാഭ്യഷ്ടനിർഗമം |
ബഹുരൂപാം സ്ത്രീയം ചാപി പുമാംസം പുംശ്ചലീപതിം || 7 || 213
- നദീമുഭയതോവാഹാം പഞ്ചപഞ്ചാദ്ഭുതം ഗൃഹം |
കുചിദ്ധംസം ചിത്രകഥം ക്ഷൗരപവ്യം സ്വയം ഭ്രമിം || 8 || 214
- കഥം സ്വപിതൂരാദേശമവിദ്വാംസോ വിപശ്ചിതഃ |
അനുരൂപമവിജ്ഞായ അഹോ സർഗം കരിഷ്യഥ || 9 || 215
- ശ്രീശുക ഉവാച
തന്നിശമ്യഥ ഹർയശ്വാ ഔത്പത്തികമനീഷയാ |
വാചഃകൂടം തു ദേവർഷേഃ സ്വയം വിമമൃശൂർധിയാ || 10 || 216
- ഭൂഃ ക്ഷേത്രം ജീവസംജ്ഞം യദനാദി നിജബന്ധനം |
അഭ്യഷ്ട്വാ തസ്യ നിർവാണം കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 11 || 217
- ഏക ഏവേശ്വരസ്തുർയോ ഭഗവാൻ സ്വാശ്രയഃ പരഃ |
തമഭ്യഷ്ട്വാഭവം പുംസഃ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 12 || 218
- പുമാൻ നൈവൈതി യദ് ഗത്വാ ബിലസ്വർഗം ഗതോ യഥാ |
പ്രത്യഗ്ധാമാവിദ ഇഹ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 13 || 219
- നാനാരൂപാഽത്മനോ ബുദ്ധിഃ സ്വൈരിണീവ ഗുണാൻവിതാ |
തന്നിഷ്ഠാമഗതസ്യേഹ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 14 || 220
- തത്സംഗഭ്രംശിതൈശ്ചര്യം സംസരന്തം കുഭാർയവത് |
തദ്ഗതീരബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 15 || 221
- സൃഷ്ട്യപ്യയകരീം മായാം വേലാകൂലാന്തവേഗിതാം |
മത്തസ്യ താമവിജ്ഞസ്യ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 16 || 222

- പഞ്ചവിംശതിതത്ത്വാനാം പുരുഷോദ്ഭൂതദർപണം |
അധ്യാത്മമബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 17 || 223
- ഐശ്വരം ശാസ്ത്രമുത്സൃജ്യ ബന്ധമോക്ഷാനുദർശനം |
വിവിക്തപദമജ്ഞായ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 18 || 224
- കാലചക്രം ഭ്രമിസ്തീക്ഷ്ണം സർവം നിഷ്കർഷയജ്ജഗത് |
സ്വതന്ത്രമബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമ്മഭിർഭവേത് || 19 || 225
- ശാസ്ത്രസ്യ പിതൂരാദേശം യോ ന വേദ നിവർതകം |
കഥം തദനുരൂപായ ഗുണവിശ്രംഭ്യപക്രമേത് || 20 || 226
- ഇതി വ്യവസിതാ രാജൻ ഹര്യശ്വാ ഏകചേതസഃ |
പ്രയയുസ്തം പരിക്രമ്യ പന്മാനമനിവർതനം || 21 || 227
- സ്വരബ്രഹ്മണി നിർഭാതഹൃഷീകേശപദാംബുജേ |
അഖണ്ഡം ചിത്തമാവേശ്യ ലോകാനനുചരൻമുനിഃ || 22 || 228
- നാശം നിശമ്യ പുത്രാണാം നാരദാച്ഛീലശാലിനാം |
അൻവതപ്യത കഃ ശോചൻ സുപ്രജസ്ത്വം ശുചാം പദം || 23 || 229
- സ ഭൂയഃ പാഞ്ചജന്യായാമജ്ജന പരിസാന്തിതഃ |
പുത്രാനജനയദ് ദക്ഷഃ ശബലാശ്വാൻ സഹസ്രശഃ || 24 || 230
- തേപി പിത്രാ സമാദിഷ്ടാഃ പ്രജാസർഗേ ധൃതവ്രതാഃ |
നാരായണസരോ ജഗ്മൂർയത്ര സിദ്ധാഃ സ്വപൂർവജാഃ || 25 || 231
- തദുപസ്തപർശനാദേവ വിനിർധൂതമലാശയാഃ |
ജപന്തോ ബ്രഹ്മ പരമം തേപുസ്തേത്രിത്ര മഹത് തപഃ || 26 || 232
- അബ്ദക്ഷാഃ കതിചിൻമാസാൻ കതിചിദ്വായുഭോജനാഃ |
ആരാധയൻ മന്ത്രമിമമഭ്യസ്യന്ത ഇന്ദ്രസ്പതിം || 27 || 233

- ഓം നമോ നാരായണായ പുരുഷായ മഹാത്മനേ |
വിശുദ്ധസത്തൃധിഷ്ണായ മഹാഹംസായ ധീമഹി || 28 || 234
- ഇതി താനപി രാജേന്ദ്ര പ്രതിസർഗധിയോ മുനിഃ |
ഉപേത്യ നാരദഃ പ്രാഹ വാചഃ കൂടാനി പൂർവവത് || 29 || 235
- ദാക്ഷായണാഃ സംശൃണുത ഗദതോ നിഗമം മമ |
അൻവിച്ഛതാനുപദവീം ഭ്രാതൃണാം ഭ്രാതൃവത്സലാഃ || 30 || 236
- ഭ്രാതൃണാം പ്രായണം ഭ്രാതാ യോനൂതിഷ്ഠതി ധർമവിത് |
സ പുണ്യബന്ധുഃ പുരുഷോ മരുദ്ഭിഃ സഹ മോദതേ || 31 || 237
- ഏതാവദുക്ത്വാ പ്രയയൗ നാരദോഽമോഘദർശനഃ |
തേപി ചാൻവഗമൻമാർഗം ഭ്രാതൃണാമേവ മാരിഷ || 32 || 238
- സധീചീനം പ്രതീചീനം പരസ്യാനുപഥം ഗതാഃ |
നാദ്യാപി തേ നിവർത്തന്തേ പശ്ചിമാ യാമിനീരിവ || 33 || 239
- ഏതസ്മിൻ കാല ഉത്പാതാൻ ബഹൂൻ പശ്യൻ പ്രജാപതിഃ |
പൂർവവന്നാരദക്യതം പുത്രനാശമുപാശൃണോത് || 34 || 240
- ചുക്രോധ നാരദായാസൗ പുത്രശോകവിമൂർച്ഛിതഃ |
ദേവർഷിമുപലഭ്യാഹ രോഷാദിസ്ഫുരിതായരഃ || 35 || 241
- ദക്ഷ ഉവാച
അഹോ അസാധോ സാധൂനാം സാധുലിംഗേന നസ്ത്വയാ |
അസാധ്യകാർയർഭകാണാം ഭിക്ഷാർമാർഗഃ പ്രദർശിതഃ || 36 || 242
- ഋണൈസ്ത്രിഭിരമുക്താനാമമീമാംസിതകർമ്മണാം |
വിഘാതഃ ശ്രേയസഃ പാപ ലോകയോരുദയോഃ കൃതഃ || 37 || 243

ഏവം ത്വം നിരനുക്രാശോ ബാലാനാം മതിഭിദ്ധരഃ |
പാർഷദമധ്യേ ചരസി യശോഹാ നിരപത്രപഃ || 38 || 244

നനു ഭാഗവതാ നിത്യം ഭൂതാനുഗ്രഹകാതരാഃ |
ഋതേ ത്വാം സൗഹൃദഘ്നം വൈ വൈരജരമവൈരിണാം || 39 || 245

നേത്ഥം പുംസാം വിരാഗഃ സ്യാത് ത്വയാ കേവലിനാ മൃഷാ |
മന്യസേ യദ്യുപശമം സ്നേഹപാശനികൃന്തനം || 40 || 246

നാനുഭൂയ ന ജാനാതി പുമാൻ വിഷയതീക്ഷ്ണതാം |
നിർവിദ്യേത സ്വയം തസ്മാന്ന തഥാ ഭിന്നധീഃ പരൈഃ || 41 || 247

യന്നസ്ത്വം കർമസന്ധാനാം സാധുനാം ഗൃഹമേധിനാം |
കൃതവാനസി ദുർമർഷം വിപ്രിയം തവ മർഷിതം || 42 || 248

തന്തുകൃന്തന യന്നസ്ത്വമഭദ്രമചരഃ പുനഃ |
തസ്മാൽലോകേഷു തേ മൂഢ ന ഭവേദ്ഭ്രമതഃ പദം || 43 || 249

ശ്രീശുക ഉവാച
പ്രതിജഗ്രാഹ തദ്ബാഢ്യം നാരദഃ സാധുസമ്മതഃ |
ഏതാവാനു സാധുവാദോ ഹി തിതിക്ഷേതേശ്വരഃ സ്വയം || 44 || 250

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നാരദശാപോ നാമ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാധ്യായേ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തതഃ പ്രാചേതസോസിക്വന്യാമനുനീതഃ സ്വയംഭുവാ |
 ഷഷ്ടിം സഞ്ജനയാമാസ ദുഹിത്യുഃ പിത്യവത്സലാഃ || 1 || 251

ദശ ധർമായ കായേന്ദോർദ്വിഷ്ട് ത്രിണവ ദത്തവാൻ |
 ഭൂതാംഗിരഃകൃശാശ്വേഭ്യോ ഭ്യേ ഭ്യേ താർക്ഷ്യായ ചാപരാഃ || 2 || 252

നാമധേയാന്യമുഷാം ത്വം സാപത്യാനാം ച മേ ശൃണു |
 യാസാം പ്രസൂതിപ്രസവൈർലോകാ ആപൂരിതാസ്ത്രയഃ || 3 || 253

ഭാനൂർലംബാ കകുബ്ജാമിർവിശ്വാ സാധ്യാ മരുത്യതീ |
 വസുർമുഹൂർതാ സങ്കൽപാ ധർമപത്യഃ സുതാംശൃണു || 4 || 254

ഭാനോസ്തു ദേവഘൃഷഭ ഇന്ദ്രസേനസ്തതോ നൃപ |
 വിദ്യാത ആസീൽലംബായാസ്തതശ്ച സ്തനയിത്വഃ || 5 || 255

കകുഭഃ സങ്കടസ്തസ്യ കീകടസ്തനയോ യതഃ |
 ഭുവോ ദുർഗാണി ജാമേയഃ സ്വർഗോ നന്ദിസ്തതോഭവത് || 6 || 256

വിശ്വേദേവാസ്തു വിശ്വായാ അപ്രജാംസ്താൻ പ്രചക്ഷതേ |
 സാധ്യോ ഗണസ്തു സാധ്യായാ അർഥസിദ്ധിസ്തു തത്സുതഃ || 7 || 257

- മരുത്യാംശു ജയന്തശ്ച മരുത്വത്യാം ബഭൂവതുഃ |
ജയന്തോ വാസുദേവാംശ ഉപേന്ദ്ര ഇതി യം വിദുഃ || 8 || 258
- മൗഹൂർതികാ ദേവഗണാ മുഹൂർതായാശ്ച ജജ്ഞിരേ |
യേ വൈ ഫലം പ്രയച്ഛന്തി ഭൂതാനാം സ്വസ്വകാലജം || 9 || 259
- സങ്കൽപായാശ്ച സങ്കൽപഃ
കാമഃ സങ്കൽപജഃ സ്മൃതഃ |
വസവോഷ്ടൗ വസോഃ പുത്രാസ് -
തേഷാം നാമാനി മേ ശൃണു || 10 || 260
- ദ്രോണഃ പ്രാണോ ധ്രുവോർഭുകോഗ്നിർ -
ദോഷോ വസുർവിഭാവസുഃ |
ദ്രോണസ്യാഭിമതേഃ പത്ന്യാ
ഹർഷശോകഭയാദയഃ || 11 || 261
- പ്രാണസ്യോർജസ്വതീ ഭാർയാ സഹ ആയുഃ പുരോജവഃ |
ധ്രുവസ്യ ഭാർയാ ധരണിരസുത വിവിധാഃ പുരഃ || 12 || 262
- അർകസ്യ വാസനാ ഭാർയാ പുത്രാസ്തർഷാദയഃ സ്മൃതാഃ |
അഗ്നൗർഭാർയാ വസോർധാരാ പുത്രാ ദ്രവിണകാദയഃ || 13 || 263
- സ്കന്ദശ്ച കൃത്തികാപുത്രോ യേ വിശാഖാദയസ്തതഃ |
ദോഷസ്യ ശർവരീപുത്രഃ ശിശുമാരോ ഹരേഃ കലാ || 14 || 264
- വസോരാംഗിരസീ പുത്രോ
വിശ്വകർമാ കൃതീപതിഃ |
തതോ മനുശ്ചാക്ഷുഷോഭ്യുദ്
വിശ്വേ സാധ്യാ മനോഃ സുതാഃ || 15 || 265

- വിഭാവസോരസുതോഷാ വൃഷ്ടം രോചിഷമാതപം |
പഞ്ചയാമോദ്വിമ ഭൂതാനി യേന ജാഗ്രതി കർമസു || 16 || 266
- സരുപാസുത ഭൂതസ്യ ഭാർയാ രുദ്രാംശ്ച കോടിശഃ |
രൈവതോജോ ഭവോ ഭീമോ വാമ ഉഗ്രോ വൃഷാകപിഃ || 17 || 267
- അജൈകപാദഹിർബുധ്ന്യോ ബഹുരുപോ മഹാനിതി |
രുദ്രസ്യ പാർഷദാശ്ചാന്യേ ഘോരാ ഭൂതവിനായകാഃ || 18 || 268
- പ്രജാപതേരംഗിരസഃ സ്വധാ പത്നീ പിതൃനമ |
അഥർവാംഗിരസം വേദം പുത്രത്വേ ചാകരോത് സതീ || 19 || 269
- കൃശാശ്വോദ്വിചിഷി ഭാർയായാം ധൂമ്രകേശമജീജനത് |
ധിഷണായാം വേദശിരോ ദേവലം വയുനം മനും || 20 || 270
- താർക്ഷ്യസ്യ വിനതാ കദ്രുഃ പതംഗീ യാമിനീതി ച |
പതംഗ്യസുത പതഗാൻ യാമിനീ ശലഭാനമ || 21 || 271
- സുപർണാസുത ഗരുഡം സാക്ഷാദ് യജ്ഞൈശ്ശവാഹനം |
സൂര്യസുതമനുരും ച കദ്രുർനാഗാനനേകശഃ || 22 || 272
- കൃത്തികാദീനി നക്ഷത്രാണീന്ദോഃ പത്ന്യസ്തു ഭാരത |
ദക്ഷശാപാത് സോഽനപത്യസ്താസു യക്ഷമഗ്രഹാർദിതഃ || 23 || 273
- പുനഃ പ്രസാദ്യ തം സോമഃ കലാ ലേഭേ ക്ഷയേ ദിതാഃ |
ശൂണ്യം നാമാനി ലോകാനാം മാതൃണാം ശങ്കരാണി ച || 24 || 274
- അഥ കശ്യപപത്നീനാം യത്പ്രസുതമിദം ജഗത് |
അദിതിർദിതിർദനുഃ കാഷ്ഠാ അരിഷ്ടാ സുരസാ ഇലാ || 25 || 275
- മുനിഃ ക്രോധവശാ താമ്രാ സുരഭിഃ സരമാ തിമിഃ |
തിമേർയാദോഗണാ ആസൻ ശ്വാപദാഃ സരമാസുതാഃ || 26 || 276

- സുരഭേർമഹിഷാ ഗാവോ യേ ചാന്യേ ദ്വിശഫാ നൃപ |
താമ്രായാഃ ശൃണഗ്യുധാദ്യാ മൂനേരപ്സരസാം ഗണാഃ || 27 || 277
- ദന്ദശൂകാദയഃ സർപാ രാജൻ ക്രോധവശാത്മജാഃ |
ഇലായാ ഭൂരുഹാഃ സർവേ യാതുധാനാശ്ച സൗരസാഃ || 28 || 278
- അരിഷ്ടായാശ്ച ഗന്ധർവാഃ കാഷ്ഠായാ ദ്വിശഫേതരാഃ |
സുതാ ദനോരേകഷഷ്ടിസ്തേഷാം പ്രാധാനികാഞ് ശൃണു || 29 || 279
- ദ്വിമൂർധാ ശംബരോദ്രിഷ്ടോ ഹയഗ്രീവോ വിഭാവസുഃ |
അയോമുഖഃ ശങ്കുശിരാഃ സ്വർഭാനുഃ കപിലോദ്ഭവഃ || 30 || 280
- പുലോമാ വൃഷപർവാ ച ഏകചക്രോന്നുതാപനഃ |
ധൂമ്രകേശോ വിരുപാക്ഷോ വിപ്രചിത്തിശ്ച ദുർജയഃ || 31 || 281
- സ്വർഭാനോഃ സുപ്രഭാം കന്യാമുവാഹ നമുചിഃ കില |
വൃഷപർവണസ്തു ശർമിഷ്ഠാം യയാതിർനാഹുഷോ ബലീ || 32 || 282
- വൈശ്യാനരസുതാ യാശ്ച ചതസ്രശ്ചാരുദർശനാഃ |
ഉപദാനവീ ഹയശിരാ പുലോമാ കാലകാ തമാ || 33 || 283
- ഉപദാനവീം ഹിരണ്യാക്ഷഃ ക്രതുർഹയശിരാം നൃപ |
പുലോമാം കാലകാം ച ദ്വേ വൈശ്യാനരസുതേ തു കഃ || 34 || 284
- ഉപയേമ്യേഥ ഭഗവാൻ കശ്യപോ ബ്രഹ്മചാദിതഃ |
പൗലോമാഃ കാലകേയാശ്ച ദാനവാ യുദ്ധശാലിനഃ || 35 || 285
- തയോഃ ഷഷ്ടിസഹസ്രാണി
യജ്ഞൌനാംസ്തേ പിതൃഃ പിതാ |
ജഘാന സ്വർഗതോ രാജൻ -
നേക ഇന്ദ്രപ്രിയങ്കരഃ || 36 || 286

- വിപ്രചിത്തിഃ സിംഹികായാം ശതം ചൈകമജീജനത് |
രാഹുജ്യേഷ്ഠം കേതുശതം ഗ്രഹത്വം യ ഉപാഗതഃ || 37 || 287
- അഥാതഃ ശ്രൂയതാം വംശോ യോദ്വിദിതേരനുപൂർവശഃ |
യത്ര നാരായണോ ദേവഃ സ്വാംശേനാവതരദ് വിഭുഃ || 38 || 288
- വിവസ്യാനർയമാ പൂഷാ തൃഷ്ടാമ സവിതാ ഭഗഃ |
ധാതാ വിധാതാ വരുണോ മിത്രഃ ശക്ര ഉരുക്രമഃ || 39 || 289
- വിവസ്വതഃ ശ്രാദ്ധദേവം സംജ്ഞാസൂയത വൈ മനും |
മിഥുനം ച മഹാഭാഗാ യമം ദേവം യമീം തഥാ |
സൈവ ഭൂത്വാമ വധവാ നാസത്യൗ സുഷുവേ ഭൂവി || 40 || 290
- ഛായാ ശന്നൈശ്ചരം ലേഭേ സാവർണിം ച മനും തതഃ |
കന്ധാം ച തപതീം യാ വൈ വഭ്രവ സംവരണം പതിം || 41 || 291
- അർയമ്നോ മാതൃകാ പത്നീ തയോശ്ചർഷണയഃ സുതാഃ |
യത്ര വൈ മാനുഷീ ജാതിർബ്രഹ്മണാ ചോപകൽപിതാ || 42 || 292
- പൂഷാനപത്യഃ പിഷ്ടാദോ ഭഗദന്തോദ്ഭവത് പുരാ |
യോസൗ ദക്ഷായ കുപിതം ജഹാസ വിവൃതദ്വിജഃ || 43 || 293
- തൃഷ്ടൂർദൈത്യാനുജാ ഭാർയാ രചനാ നാമ കന്ധകാ |
സന്നിവേശസ്തയോർജ്ജ്ഞേണ വിശ്വരൂപശ്ച വീര്യവാൻ || 44 || 294
- തം വപ്രിരേ സുരഗണാഃ സ്വസ്രീയം ദ്വിഷതാമപി |
വിമതേന പരിത്യക്താ ഗുരുണാസ്ത്വിഗിരസേന യത് || 45 || 295

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

കന്ധ ഹേതോഃ പരിത്യക്താ ആചാര്യേണാത്മനഃ സുരാഃ |
 ഏതദാചക്ഷു ഭഗവഃചരിഷ്യാണാമക്രമം ഗുരൗ || 1 || 296

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇന്ദ്രസ്ത്രിഭുവനൈശ്ചര്യമദോൽപഘ്ലിതസത്പഥഃ |
 മരുദ്ഭിർവസുഭീ രുദ്രൈരാദിത്യൈരുഭുഭിർന്യപ || 2 || 297

വിശ്വേദേവൈശ്ച സാധ്യൈശ്ച നാസത്യാഭ്യാം പരിശ്രിതഃ |
 സിദ്ധചാരണഗന്ധർവൈർമുനിഭിർബ്രഹ്മവാദിഭിഃ || 3 || 298

വിദ്യാധരാപ്സരോഭിശ്ച കിന്നരൈഃ പതഗോരഗൈഃ |
 നിഷേവ്യമാണോ മഘവാൻ സ്തൂയമാനശ്ച ഭാരത || 4 || 299

ഉപഗീയമാനോ ലലിതമാസ്ഥാനാധ്യാസനാശ്രിതഃ |
 പാണ്ഡുരേണാതപത്രേണ ചന്ദ്രമണ്ഡലചാരുണാ || 5 || 300

യുക്തശ്ചാൻയൈഃ പാരമേഷ്ഠൈശ്ചാമരവൃജനാദിഭിഃ |
 വിരാജമാനഃ പൗലോമ്യാ സഹാർധാസനയാ ഭൃശം || 6 || 301

സ യദാ പരമാചാര്യം ദേവാനാമാത്മനശ്ച ഹ |
 നാഭ്യനന്ദത സമ്പ്രാപ്തം പ്രത്യുത്ഥാനാസനാദിഭിഃ || 7 || 302

- വാചസ്പതിം മുനിവരം സുരാസുരനമസ്കൃതം |
നോച്ചചാലാസനാദിന്ദ്രഃ പശ്യന്നപി സഭാഗതം || 8 || 303
- തതോ നിർഗത്യ സഹസാ കവിരാംഗിരസഃ പ്രഭുഃ |
ആയയൗ സ്വഗൃഹം തുഷ്ണീം വിദ്വാൻ ശ്രീമദവിക്രിയാം || 9 || 304
- തർഹ്യേവ പ്രതിബുധ്യേന്ദ്രോ ഗുരുഹേലനമാത്മനഃ |
ഗർഹയാമാസ സദസി സ്വയമാത്മാനമാത്മനാ || 10 || 305
- അഹോ ബത മമാസാധു കൃതം വൈ ദഭ്രബുദ്ധിനാ |
യൻമയൈശ്വര്യമത്തേന ഗുരുഃ സദസി കാത്കൃതഃ || 11 || 306
- കോ ഗൃധ്യേത് പണ്ഡിതോ ലക്ഷ്മീം ത്രിവിഷ്ടപപതേരപി |
യയാഹമാസുരം ഭാവം നീതോഽഭ്യ വിബുധേശ്വരഃ || 12 || 307
- യേ പാരമേഷ്ഠ്യം ധിഷ്ണമധിതിഷ്ഠൻ ന കഞ്ചന |
പ്രത്യുത്തിഷ്ഠേദിതി ബ്രൂയുർധർമം തേ ന പരം വിദുഃ || 13 || 308
- തേഷാം കുപമദേഷ്ടൂണാം പതതാം തമസി ഹൃധഃ |
യേ ശ്രദ്യുർവചസ്തേ വൈ മജ്ജന്ത്യശ്മപ്ലവാ ഇവ || 14 || 309
- അഥാഹമരാചാർയമഗാധധിഷ്ണം ദ്വിജം |
പ്രസാദയിഷ്യേ നിശഃ ശീർഷ്ണാ തച്ചരണം സ്പൃശൻ || 15 || 310
- ഏവം ചിന്തയതസ്തസ്യ മഘോനോ ഭഗവാൻ ഗൃഹാത് |
ബൃഹസ്പതിർഗതോഽഭ്യഷ്ടാം ഗതിമധ്യാത്മമായയാ || 16 || 311
- ഗുരോർനാധിഗതഃ സംജ്ഞാം പരീക്ഷൻ ഭഗവാൻ സ്വരാട് |
ധ്യായൻ ധിയാ സുരൈര്യുക്തഃ ശർമ നാലഭതാത്മനഃ || 17 || 312
- തച്ഛൂന്തൈവാസുരാഃ സർവ ആശ്രിത്യൗശനസം മതം |
ദേവാൻ പ്രത്യുദ്യമം ചക്രൂർദുർമദാ ആതതായിനഃ || 18 || 313

തൈർവിസൃഷ്ടേഷുഭിസ്തീക്ഷ്ണൈർ -

നിർഭിന്നാംഗോരുബാഹവഃ |

ബ്രഹ്മാണം ശരണം ജഗമുഃ

സഹോന്ദ്രാ നതകന്ധരാഃ || 19 ||

314

താംസ്തമാഭ്യർദിതാൻ വീക്ഷ്യ ഭഗവാനാത്മഭൂരജഃ |

കൃപയാ പരയാ ദേവ ഉവാച പരിസാന്ത്വയൻ || 20 ||

315

ബ്രഹ്മോവാച

അഹോ ബത സുരശ്രേഷ്ഠാ ഹൃദ്രഭം വഃ കൃതം മഹത് |

ബ്രഹ്മീഷ്ഠം ബ്രാഹ്മണം ദാന്തമൈശ്വർയാന്നാഭ്യനന്ദത || 21 ||

316

തസ്യായമനയസ്യാസീത് പരേഭ്യോ വഃ പരാഭവഃ |

പ്രക്ഷീണേഭ്യഃ സ്വവൈരിഭ്യഃ സമൃദ്ധാനാം ച യത് സുരാഃ || 22 ||

317

മൗലവൻ ദ്വിഷതഃ പശ്യ പ്രക്ഷീണാൻ ഗുർവതിക്രമാത് |

സമ്പ്രത്യുപചിതാൻ ഭൂയഃ കാവ്യമാരാധ്യ ഭക്തിതഃ |

ആദദീരൻ നിലയനം മമാപി ഭൃഗുദേവതാഃ || 23 ||

318

ത്രിവിഷ്ടപം കിം ഗണയന്ത്യഭേദ്യ -

മന്ത്രാ ഭൃഗുണാമനുശിക്ഷിതാർഥാഃ |

ന വിപ്രഗോവിന്ദഗവീശ്വരാണാം

ഭവന്ത്യഭദ്രാണി നരേശ്വരാണാം || 24 ||

319

തദ് വിശ്വരൂപം ഭജതാശു വിപ്രം

തപസ്വിനം ത്വാഷ്ട്രമമാത്മവന്തം |

സഭാജിതോർഭമാൻ സ വിധാസ്യതേ വോ

യദി ക്ഷമിഷ്യധ്വമുതാസ്യ കർമ്മ || 25 ||

320

ശ്രീശുക ഉവാച

ത ഏവമുദിതാ രാജൻ ബ്രഹ്മണാ വിഗതജ്വരാഃ |

ഋഷിം ത്വാഷ്ട്രമുപവ്രജ്യ പരിഷ്വജ്യേദമബ്രുവൻ || 26 ||

321

ദേവാ ഊചുഃ

വയം ത്വേതിമയഃ പ്രാപ്താ ആശ്രമം ഭദ്രമസ്തു തേ |

കാമഃ സമ്പാദ്യതാം താത പിതൃണാം സമയോചിതഃ || 27 ||

322

പുത്രാണാം ഹി പരോ ധർമഃ പിതൃശുശ്രൂഷണം സതാം |

അപി പുത്രവതാം ബ്രഹ്മൻ കിമുത ബ്രഹ്മചാരിണാം || 28 ||

323

ആചാര്യോ ബ്രഹ്മണോ മുർതിഃ

പിതാ മുർതിഃ പ്രജാപതേഃ |

ഭാതാ മരുത്പതേർമുർതിർ -

മാതാ സാക്ഷാത് ക്ഷിതേസ്തനുഃ || 29 ||

324

ദയായാ ഭഗിനീ മുർതിർധർമസ്യാത്മാതിഥിഃ സ്വയം |

അഗ്നേരഭ്യാഗതോ മുർതിഃ സർവഭൂതാനി ചാത്മനഃ || 30 ||

325

തസ്മാത് പിതൃണാമാർതാനാമാർതിം പരപരാഭവം |

തപസാപനയംസ്താത സന്ദേശം കർതുമർഹസി || 31 ||

326

വൃണീമഹേ ത്വോപാധ്യായം ബ്രഹ്മിഷ്ഠം ബ്രാഹ്മണം ഗുരും |

യഥാഞ്ജസാ വിജേഷ്യാമഃ സപതാംസ്തവ തേജസാ || 32 ||

327

ന ഗർഹയന്തി ഹൃർമേഷു

യവിഷ്ഠാംഘ്ര്യഭിവാദനം |

ഛന്ദോഭ്യോന്യത്ര ന ബ്രഹ്മൻ

വയോ ജൈഷ്ഠ്യസ്യ കാരണം || 33 ||

328

ഋഷിരുവാച

അഭ്യർഥിതഃ സുരഗണൈഃ പൗരോഹിത്യേ മഹാതപാഃ |

സ വിശ്വരൂപസ്താനാഹ പ്രസന്നഃ ശ്ലുക്ഷ്ണയാ ഗിരാ || 34 ||

329

വിശ്വരൂപ ഉവാച

വിഗർഹിതം ധർമശീലൈർബ്രഹ്മവർച ഉപവൃതം |

കഥം നു മദ്വിധോ നാഥാ ലോകേക്കേശരഭിയാചിതം |

പ്രത്യാഖ്യാസ്യതി തച്ഛിഷ്യഃ സ ഏവ സ്വാർഥ ഉച്യതേ || 35 ||

330

അകിഞ്ചനാനാം ഹി ധനം ശിലോഽരനം

തേനേഹ നിർവർതിതസാധുസത്ക്രിയഃ |

കഥം വിഗർഹ്യം നു കരോമ്യധീശ്വരാഃ

പൗരോധസം ഹൃഷ്യതി യേന ദുർമതിഃ || 36 ||

331

തഥാപി ന പ്രതിബ്രൂയാം ഗുരുഭിഃ പ്രാർഥിതം കിയത് |

ഭവതാം പ്രാർഥിതം സർവം പ്രാണൈരർഥൈശ്ച സാധയേ || 37 ||

332

ശ്രീശുക ഉവാച

തേഭ്യ ഏവം പ്രതിശ്രുത്യ വിശ്വരൂപോ മഹാതപാഃ |

പൗരോഹിത്യം വൃതശ്ചക്രേ പരമേണ സമാധിനാ || 38 ||

333

സുരദ്വിഷാം ശ്രിയം ഗുപ്താമൗശനസ്യാപി വിദ്യയാ |

ആച്ഛിദ്യാദാൻമഹേന്ദ്രായ വൈഷ്ണവ്യാ വിദ്യയാ വിഭുഃ || 39 ||

334

യയാ ഗുപ്തഃ സഹസ്രാക്ഷോ ജിഗ്രേസുരചമൂർവിഭുഃ |

താം പ്രാഹ സ മഹേന്ദ്രായ വിശ്വരൂപ ഉദാരധീഃ || 40 ||

335

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

യയാ ഗുപ്തഃ സഹസ്രാക്ഷഃ സവാഹാൻ രിപുസൈനികാൻ |
 ക്രീഡന്നിവ വിനിർജിത്യ ത്രിലോക്യാ ബുഭുജേ ശ്രിയം || 1 || 336

ഭഗവംസ്തൻമമാഖ്യാഹി വർമ നാരായണാത്മകം |
 യഥാഽർത്ഥതായിനഃ ശത്രുൺ യേന ഗുപ്തോഽജയൻമൃധേ || 2 || 337

ശ്രീശുക ഉവാച
 വൃതഃ പുരോഹിതസ്ത്യാഷ്ട്രോ മഹേന്ദ്രായാനുപൃച്ഛതേ |
 നാരായണാഖ്യം വർമാഹ തദിഹൈകമനാഃ ശൃണു || 3 || 338

വിശ്വരൂപ ഉവാച
 ധൗതാംഘ്രിപാണിരാചമ്യ സപവിത്ര ഉദങ്മുഖഃ |
 കൃതസ്യാംഗകരൻയാസോ മന്ത്രാഭ്യാം വാഗ്യതഃ ശുചിഃ || 4 || 339

നാരായണമയം വർമ സന്നഹ്യദ് ഭയ ആഗതേ |
 പാദയോർജാനുനോരൂർവോരൂദരേ ഹൃദ്യഥോരസി || 5 || 340

മുഖേ ശിരസ്യാനുപൂർവ്വാഭോജാരാദീനി വിന്ധസേത് |
 ഓം നമോ നാരായണായേതി വിപര്യയമഥാപി വാ || 6 || 341

- കരന്യാസം തതഃ കുർയാദ് ദ്വാദശാക്ഷരവിദ്യയാ |
പ്രണവാദിയകാരാന്തമംഗുൽയംഗുഷ്ഠപർവസു || 7 || 342
- ന്യസേദ്ധ്യദയ ഓങ്കാരം വികാരമനു മുർധനി |
ഷകാരം തു ഭൂവോർമധ്യേ ണകാരം ശിവയാ ദിശേത് || 8 || 343
- വേകാരം നേത്രയോർയുഞ്ജ്യാനകാരം സർവസന്ധിഷു |
മകാരമസ്ത്രമുദ്രിശ്യ മന്ത്രമൂർതിർഭവേദ് ബുധഃ || 9 || 344
- സവിസർഗം ഫഡന്തം തത് സർവദിക്ഷു വിനിർദിശേത് |
ഓം വിഷ്ണവേ നമ ഇതി || 10 || 345
- ആത്മാനം പരമം ധ്യായേദ് ധ്യേയം ഷദ് ശക്തിഭിര്യുതം |
വിദ്യാതേജസ്തപോമൂർതിമിമം മന്ത്രമുദാഹരേത് || 11 || 346
- ഓം ഹരിർവിദ്യാൻമമ സർവരക്ഷാം
ന്യസ്താംഘ്രിപദ്മഃ പതഗേന്ദ്രപൃഷ്ഠേ |
ദരാരിചർമാസിഗദേഷുചാപ -
പാശാൻ ദധാനോഷ്ടഗുണോഷ്ടബാഹുഃ || 12 || 347
- ജലേഷു മാം രക്ഷതു മത്സ്യമൂർതി -
ർയാദോഗണേഭ്യോ വരുണസ്യ പാശാത് |
സ്ഥലേഷു മായാവടുവാനോഽവ്യാത്
ത്രിവിക്രമഃ ഖ്വേവതു വിശ്വരൂപഃ || 13 || 348
- ദുർഗേഷ്ടവ്യാജിമുഖാദിഷു പ്രഭുഃ
പായാന്നുസിംഹോഽസുരയുമപാരിഃ |
വിമുഞ്ചതോ യസ്യ മഹാട്ടഹാസം
ദിശോ വിനേദുർന്യപതംശ്ച ഗർഭാഃ || 14 || 349

രക്ഷത്വസൗ മാധുനി യജ്ഞൈകൽപഃ

സ്വദംഷ്ട്രയോന്നീതധരോ വരാഹഃ |

രാമോദ്ദ്രികുടേഷ്യഥ വിപ്രവാസേ

സലക്ഷ്മണോഽവ്യാദ് ഭരതാഗ്രജോഽസ്മാൻ || 15 ||

350

മാമുഗ്രധർമാദവിലാത് പ്രമാദാ -

ന്നാരായണഃ പാതു നരശ്ച ഹാസാത് |

ദത്തസ്ത്വയോഗാദഥ യോഗനാഥഃ

പായാദ് ഗുണേശഃ കപിലഃ കർമബന്ധാത് || 16 ||

351

സനത്കുമാരോഽവതു കാമദേവാ -

ദ്ധയശീർഷാ മാം പഥി ദേവഹേലനാത് |

ദേവർഷിവർയഃ പുരുഷാർചനാന്തരാത്

കൂർമോ ഹരിർമാം നിരയാദശേഷാത് || 17 ||

352

ധൻവന്തരിർഭഗവാൻ പാത്വപഥ്യാദ്

ദ്വന്ത്യാദ് ഭയാദൃഷഭോ നിർജിതാത്മാ |

യജ്ഞശ്ച ലോകാദവതാജ്ജനാന്താദ്

ബലോ ഗണാത് ക്രോധവശാദഹീന്ദ്രഃ || 18 ||

353

ദ്വൈപായനോ ഭഗവാനപ്രബോധാദ്

ബുദ്ധസ്തു പാഖണ്ഡഗണാത് പ്രമാദാത് |

കൽകിഃ കലേഃ കാലമലാത് പ്രപാതു

ധർമാവനായോരുകൃതാവതാരഃ || 19 ||

354

മാം കേശവോ ഗദയാ പ്രാതരവ്യാദ്

ഗോവിന്ദ ആസംഗവമാത്തവേണുഃ |

നാരായണഃ പ്രാഹ്ണ ഉദാത്തശക്തി -

ർമധുന്ദിനേ വിഷ്ണുരരീന്ദ്രപാണിഃ || 20 ||

355

ദേവോഽപരാഹ്ണേ മധുഹോഗ്രധൻവാ

സായം ത്രിധാമാവതു മാധവോ മാം ।

ദോഷേ ഹൃഷീകേശ ഉതാർധരാത്രേ

നിശീമ ഏകോഽവതു പദ്മനാഭഃ ॥ 21 ॥

356

ശ്രീവത്സധാമാപരരാത്ര ഇൗശഃ

പ്രത്യുഷ ഇൗശോഽസിധരോ ജനാർദനഃ ।

ദാമോദരോഽവ്യാദനുസന്ധ്യം പ്രഭാതേ

വിശ്വേശ്വരോ ഭഗവാൻ കാലമൂർതിഃ ॥ 22 ॥

357

ചക്രം യുഗാന്താനലതിഗ്മനേമി

ഭ്രമത് സമന്താദ് ഭഗവത്പ്രയുക്തം ।

ദന്ധീ ദന്ധീധൃതിസൈന്യമാശു

കക്ഷം യഥാ വാതസഖോ ഹുതാശഃ ॥ 23 ॥

358

ഗദ്യശനിസ്പർശനവിസ്ഫുലിംഗേ

നിഷ്പിംശി നിഷ്പിംശ്യജിതപ്രിയാസി ।

കുഷ്മാണ്ടധവൈനായകയക്ഷരക്ഷോ -

ഭൂതഗ്രഹാംശ്ചൂർണയ ചൂർണയാരീൻ ॥ 24 ॥

359

ത്വം യാതുധാനപ്രഥമപ്രേതമാത്യ -

പിശാചവിപ്രഗ്രഹഘോരദൃഷ്ടീൻ ।

ദരേന്ദ്ര വിദ്രാവയ കൃഷ്ണപൂരിതോ

ഭീമസ്വനോഽരേർഹൃദയാനി കമ്പയൻ ॥ 25 ॥

360

ത്വം തിഗ്മധാരാസിവരാരിസൈന്യ -

മീശപ്രയുക്തോ മമ ഛിന്ധി ഛിന്ധി ।

ചക്ഷുഃഷി ചർമംചരതചന്ദ്ര ഛാദയ

ദ്വിഷാമഘോനാം ഹര പാപചക്ഷുഷാം ॥ 26 ॥

361

- യന്നോ ഭയം ഗ്രഹേഭ്യോഽഭൂത് കേതുഭ്യോ നൃഭ്യ ഏവ ച |
സരീസ്യപേഭ്യോ ദംഷ്ട്രിഭ്യോ ഭൂതേഭ്യോഽഹോഭ്യ ഏവ വാ || 27 || 362
- സർവാൺയേതാനി ഭഗവന്നാമരൂപാസ്ത്രകീർത്തനാത് |
പ്രയാന്തു സങ്ക്ഷയം സഭ്യോ യേ നഃ ശ്രേയഃപ്രതീപകാഃ || 28 || 363
- ഗരുഡോ ഭഗവാൻ സ്തോത്രസ്തോഭശ്ചരണോമയഃ പ്രഭുഃ |
രക്ഷത്വശേഷകൃച്ഛഭ്യോ വിഷ്വകുസേനഃ സ്വനാമഭിഃ || 29 || 364
- സർവാപദ്ഭ്യോ ഹരേർനാമരൂപയാനായുധാനി നഃ |
ബുദ്ധീന്ദ്രിയമനഃപ്രാണാൻ പാന്തു പാർഷദഭൂഷണാഃ || 30 || 365
- യഥാ ഹി ഭഗവാനേവ വസ്തുതഃ സദസച്ച യത് |
സത്യേനാനേന നഃ സർവേ യാന്തു നാശമുപദ്രവാഃ || 31 || 366
- യഥൈകാത്മ്യാനുഭാവാനാം വികൽപരഹിതഃ സ്വയം |
ഭൂഷണായുധലിംഗാഖ്യാ ധത്തേ ശക്തിഃ സ്വമായയാ || 32 || 367
- തേനൈവ സത്യമാനേന സർവജ്ഞോ ഭഗവാൻ ഹരിഃ |
പാതു സർവൈഃ സ്വരൂപൈർനഃ സദാ സർവത്ര സർവഗഃ || 33 || 368
- വിദിക്ഷു ദിക്ഷുർധൃമധഃ സമന്താ -
ദന്തർബഹിർഭഗവാൻ നാരസിംഹഃ |
പ്രഹാപയൻ ലോകഭയം സ്വനേന
സ്വതേജസാ ഗ്രസ്തസമസ്തതേജാഃ || 34 || 369
- മഘവന്നിദമാഖ്യാതം വർമ നാരായണാത്മകം |
വിജേഷ്യസ്യഞ്ജസാ യേന ദംശിതോഽസുരയുമപാൻ || 35 || 370
- ഏതദ് ധാരയമാണസ്തു യം യം പശ്യതി ചക്ഷുഷാ |
പദാ വാ സംസ്പൃശേത് സദൃഃ സാധ്യസാത് സ വിമുച്യതേ || 36 || 371

ന കുതശ്ചിദ് ഭയം തസ്യ വിദ്വാം ധാരയതോ ഭവേത് |
രാജദന്ധുഗ്രഹാദിഭ്യോ വ്യാഘ്രാദിഭ്യശ്ച കർഹിച്ചിത് || 37 || 372

ഇമാം വിദ്വാം പുരാ കശ്ചിത് കൗശികോ ധാരയൻ ദ്വിജഃ |
യോഗധാരണയാ സ്വാംഗം ജഹൗ സ മരുധൻവനി || 38 || 373

തസ്യോപരി വിമാനേന ഗന്ധർവപതിരേകദാ |
യയൗ ചിത്രരഥഃ സ്ത്രീഭിർവൃതോ യത്ര ദ്വിജക്ഷയഃ || 39 || 374

ഗഗനാന്യപതത് സദ്യഃ സവിമാനോ ഹൃവാകശിരഃ |
സ വാലവിൽയവചനാദസ്ഥീൻയാദായ വിസ്ഥിതഃ |
പ്രാസ്യ പ്രാചീസരസ്വത്യാം സ്നാത്വാ ധാമ സ്വമൻവഗാത് || 40 || 375

ശ്രീശുക ഉവാച
യ ഇദം ശൃണുയാത് കാലേ യോ ധാരയതി ചാദ്യതഃ |
തം നമസ്യന്തി ഭൂതാനി മുച്യതേ സർവതോ ഭയാത് || 41 || 376

ഏതാം വിദ്വാമധിഗതോ വിശ്വരുപാച്ഛതക്രതുഃ |
ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മീം ബുഭുജേ വിനിർജിത്യ മൃധ്യേസുരാൻ || 42 || 377

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നാരായണവർമകഥനം നാമ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തന്യാസൻ വിശ്വരൂപസ്യ ശിരാംസി ത്രീണി ഭാരത |
 സോമപീഥം സുരാപീഥമന്നാദമിതി ശുശ്രൂമ || 1 || 378

സ വൈ ബർഹിഷി ദേവേഭ്യോ ഭാഗം പ്രത്യക്ഷമുച്ചകൈഃ |
 അവദദ് യസ്യ പിതരോ ദേവാഃ സപ്രശ്രയം നൃപ || 2 || 379

സ ഏവ ഹി ദദൗ ഭാഗം പരോക്ഷമസുരാൻ പ്രതി |
 യജമാനോഽവഹദ് ഭാഗം മാത്യസ്നേഹവശാനുഗഃ || 3 || 380

തദ് ദേവഹേലനം തന്യ ധർമാലീകം സുരേശ്വരഃ |
 ആലക്ഷ്യ തരസാ ഭീതസ്തച്ഛീർഷാണയച്ഛിനദ് രുഷാ || 4 || 381

സോമപീഥം തു യത് തന്യ ശിര ആസീത് കപിഞ്ജലഃ |
 കലവിങ്കഃ സുരാപീഥമന്നാദം യത് സ തിത്തിരിഃ || 5 || 382

ബ്രഹ്മഹത്യാമഞ്ജലിനാ ജഗ്രാഹ യദപീശ്വരഃ |
 സംവത്സരാന്തേ തദഘം ഭൂതാനാം സ വിശുദ്ധയേ |
 ഭൂമ്യംബുദ്രുമയോഷിദ്ഭൃശ്ചതുർധാ വൃഭജദ്ധരിഃ || 6 || 383

ഭൂമിസ്തുരീയം ജഗ്രാഹ ഖാതപൂരവരേണ വൈ |
 ഈരിണം ബ്രഹ്മഹത്യായാ രൂപം ഭൂമൗ പ്രദ്യശ്യതേ || 7 || 384

- തുർയം ചേദവിരോഹേണ വരേണ ജഗൃഹൂർദ്ദ്രുമാഃ |
തേഷാം നിർയാസരുപേണ ബ്രഹ്മഹത്യാ പ്രദൃശ്യതേ || 8 || 385
- ശശ്വത്കാമവരേണാംഹസ്തുരീയം ജഗൃഹുഃ സ്ത്രിയഃ |
രജോരുപേണ താസ്വഹോ മാസി മാസി പ്രദൃശ്യതേ || 9 || 386
- ദ്രവ്യഭൂയോവരേണാപസ്തുരീയം ജഗൃഹൂർമലം |
താസു ബുദ്ബുദഫേനാഭ്യം ദൃഷ്ടം തദ്ധരതി ക്ഷിപൻ || 10 || 387
- ഹതപുത്രസ്തതസ്ത്വഷ്ടാ ജുഹാവേന്ദ്രായ ശത്രവേ |
ഇന്ദ്രശത്ത്രോ വിവർധസ്വ മാചിരം ജഹി വിദ്വിഷം || 11 || 388
- അമാൻവാഹാർയപചനാദുത്ഥിതോ ഘോരദർശനഃ |
കൃതാന്ത ഇവ ലോകാനാം യുഗാന്തസമയേ യഥാ || 12 || 389
- വിഷ്വഗ്വിവർധമാനം തമിഷുമാത്രം ദിനേ ദിനേ |
ദഗ്ധശൈലപ്രതീകാശം സന്ധ്യാഭ്രാന്തീകവർചസം || 13 || 390
- തപ്തതാമ്രശിഖാശ്മശ്രൂം മധ്യാഹ്നാർകോഗ്രലോചനം || 14 || 391
- ദേദീപ്യമാനേ ത്രിശിവേ ശൂല ആരോപ്യ രോദസീ |
നൃത്യന്തമുന്നദന്തം ച ചാലയന്തം പദാ മഹീം || 15 || 392
- ദരീഗംഭീരവക്ത്രേണ പിബതാ ച നദസ്തലം |
ലിഹതാ ജിഹ്വയർക്ഷാണി ഗ്രസതാ ഭുവനത്രയം || 16 || 393
- മഹതാ രൗദ്രദംഷ്ട്രേണ ജ്യോഭമാണം മുഹൂർമുഹുഃ |
വിത്രസ്താ ദുദ്രുവൂർലോകാ വീക്ഷ്യ സർവേ ദിശോ ദശ || 17 || 394
- യേനാവൃതാ ഇമേ ലോകാസ്തമസാ ത്വാഷ്ട്രമൂർതിനാ |
സ വൈ വ്യത്ര ഇതി പ്രോക്തഃ പാപഃ പരമദാരുണഃ || 18 || 395

തം നിജഘ്നൂരഭിദ്രുത്യ

സഗണാ വിബുധർഷഭാഃ |

സൈഃ സൈർഭിദ്യാസ്ത്രശസ്ത്രൗഘൈഃ

സോഽഗ്രസത് താനി കൃത്സ്നശഃ || 19 ||

396

തതസ്തേ വിസ്ഥിതാഃ സർവേ വിഷണ്ണാ ഗ്രസ്തതേജസഃ |

പ്രത്യഞ്ചമാദിപുരുഷമുപതസ്ഥുഃ സമാഹിതാഃ || 20 ||

397

ദേവാ ഉഘുഃ

വായുബരാഗ്നപ്ക്ഷിതയസ്ത്രിലോകാ

ബ്രഹ്മാദയോ യേ വയമുദ്വിജന്തഃ |

ഹരാമ യസ്തൈ ബലിമന്തകോഽസൗ

ബിഭേതി യസ്മാദരണം തതോ നഃ || 21 ||

398

അവിസ്ഥിതം തം പരിപൂർണകാമം

സ്പ്രേനൈവ ലാഭേന സമം പ്രശാന്തം |

വിനോപസർപത്യപരം ഹി ബാലിശഃ

ശ്വലാംഗുലേനാതിതിതർതി സിന്ധുഃ || 22 ||

399

യസ്യോരുശൃംഗേ ജഗതീം സ്വനാവം

മനുർയഥാഽബധ്യ തതാര ദുർഗം |

സ ഏവ നസ്ത്യാഷ്ട്രഭയാദ് ദുരന്താത്

ത്രാതാഽശ്രിതാൻ വാരിചരോഽപി നൂനം || 23 ||

400

പുരാ സ്വയംഭൂരപി സംയമാംഭ -

സ്യുദീർണവാതോർമിരവൈഃ കരാലേ |

ഏകോഽരവിനാത് പതിതസ്തതാര

തസ്മാദ് ഭയാദ് യേന സ നോഽസ്തു പാരഃ || 24 ||

401

- യ ഏക ഇൗശോ നിജമായയാ നഃ
 സസർജ യേനാനുസൃജാമ വിശ്വം |
 വയം ന യന്യാപി പുരഃ സമീഹതഃ
 പശ്യാമ ലിംഗം പൃഥഗീശമാനിനഃ || 25 || 402
- യോ നഃ സപത്തൈർഭൃശമർദ്ദമാനാൻ
 ദേവർഷിതിർയങ്നൃഷു നിത്യ ഏവ |
 കൃതാവതാരസ്തനുഭിഃ സ്വമായയാ
 കൃത്വാഽത്മസാത് പാതി യുഗേ യുഗേ ച || 26 || 403
- തമേവ ദേവം വയമാത്മദൈവതം
 പരം പ്രധാനം പുരുഷം വിശ്വമന്യം |
 വ്രജാമ സർവേ ശരണം ശരൺയം
 സ്വാനാം സ നോ ധാസ്യതി ശം മഹാത്മാ || 27 || 404
- ശ്രീശുക ഉവാച
 ഇതി തേഷാം മഹാരാജ സുരാണാമുപതിഷ്ഠതാം |
 പ്രതീച്ഛാം ദിശ്യഭൂദാവിഃ ശംഖചക്രഗദായരഃ || 28 || 405
- ആത്മതുൽയൈഃ ഷോഡശഭിർവിനാ ശ്രീവത്സകൗസ്തുഭൗ |
 പര്യുപാസിതമുന്നിദ്രശരദംബുരുഹേക്ഷണം || 29 || 406
- ദൃഷ്ട്വാ തമവനൗ സർവ ഇൗക്ഷണാഹ്ലാദവിക്ലവാഃ |
 ദണ്ഡവത് പതിതാ രാജംചരണൈരുത്ഥായ തുഷ്ടുവുഃ || 30 || 407
- ദേവാ ഊചുഃ
 നമസ്തേ യജ്ഞവീര്യായ വയസേ ഉത തേ നമഃ |
 നമസ്തേ ഹൃസ്തചക്രായ നമഃ സുപുരുഹൂതയേ || 31 || 408

യത് തേ ഗതീനാം തിസൃണാമീശിതുഃ പരമം പദം |
നാർവാചീനോ വിസർഗസ്യ ധാതർവേദിതുമർഹതി || 32 ||

409

ഓം നമസ്തേജസ്തു ഭഗവൻ നാരായണ
വാസുദേവാദിപുരുഷ മഹാപുരുഷ മഹാനുഭാവ
പരമമംഗല പരമകൽയാണ പരമകാരുണിക
കേവല ജഗദാധാര ലോകൈകനാഥ സർവേശ്വര
ലക്ഷ്മീനാഥ പരമഹംസപരിവ്രാജകൈഃ
പരമേണാത്മയോഗസമാധിനാ പരിഭാവിത -
പരിസ്ഫുടപാരമഹംസ്യർമേണോദ്ഘാടിതതമഃ -
കപാടദ്വാരേ ചിത്തേത്യാവൃത ആത്മലോകേ
സ്വയമുപലബ്ധനിജസുഖാനുഭവോ ഭവാൻ || 33 ||

410

ദുരവബോധ ഇവ തവായം വിഹാരയോഗോ
യദശരണോഽശരീര ഇദമനവേക്ഷിതാസ്ഥ -
ത്ഥമവായ ആത്മനൈവാവിക്രിയമാണേന
സഗുണമഗുണഃ സൃജസി പാസി ഹരസി || 34 ||

411

അഥ തത്ര ഭവാൻ കിം ദേവദത്തവദിഹ
ഗുണവിസർഗപതിതഃ പാരതന്തർയേണ സ്വകൃത -
കുശലാകുശലം ഫലമുപാദദാത്യാഹോസി -
ദാത്മാരാമ ഉപശമശീലഃ സമഞ്ജസദർശന
ഉദാസ്ത ഇതി ഹ വാവ ന വിദാമഃ || 35 ||

412

ന ഹി വിരോധ ഉഭയം ഭഗവത്യുപരിഗണിത -
ഗുണഗണേ ഈശ്വര്യേനവഗാഹ്യമാഹാത്മ്യേർവാചീന -
വികൽപവിതർകവിചാരപ്രമാണാഭാസകുതർക -
ശാസ്ത്രകലിലാന്തഃകരണാശ്രയദുരവഗ്രഹവാദിനാം
വിവാദാനവസര ഉപരതസമസ്തമായാമയേ

കേവല ഏവാത്മമായാമന്തർധായ കോ
 ന്വർമോ ദുർഘട ഇവ ഭവതി സ്വരൂപദ്വയാഭാവാത് || 36 || 413

സമവിഷമമതീനാം മതമനുസരസി യഥാ
 രജ്ജുഖണ്ഡഃ സർപാദിധിയാം || 37 || 414

സ ഏവ ഹി പുനഃ സർവവസ്തുനി വസ്തുസ്വരൂപഃ
 സർവേശ്വരഃ സകലജഗത്കാരണകാരണഭൂതഃ
 സർവപ്രത്യഗാത്മത്വാത് സർവഗുണാഭാസോപലക്ഷിത
 ഏക ഏവ പര്യവശേഷിതഃ || 38 || 415

അഥ ഹ വാവ തവ മഹിമാമൃതരസസമുദ്ര -
 വിപ്രുഷാ സകൃദവലീഡയാ സ്വമനസി
 നിഷ്യന്ദമാനാനവരതസുഖേന വിസ്മാരിത -
 ദൃഷ്ടശ്രുതവിഷയസുഖലേശാഭാസാഃ
 പരമഭാഗവതാ ഏകാന്തിനോ ഭഗവതി
 സർവഭൂതപ്രിയസുഹൃദി സർവാത്മനി നിതരാം
 നിരന്തരം നിർവൃതമനസഃ കഥമു ഹ വാ ഏതേ
 മധുമഥന പുനഃ സ്വാർഥകുശലാ ഹ്യാത്മപ്രിയ -
 സുഹൃദഃ സാധവസ്ത്വച്ചരണാംബുജാനുസേവാം
 വിസൃജന്തി ന യത്ര പുനരയം സംസാരപർയാവർതഃ || 39 || 416

ത്രിഭുവനാത്മഭവന ത്രിവിക്രമ ത്രിനയന
 ത്രിലോകമനോഹരാനുഭാവ തവൈവ വിഭൂതയോ
 ദിതിജദനുജാദയശ്ചാപി തേഷാമനുപക്രമ -
 സമയോഽയമിതി സ്വാത്മമായയാ
 സുരനരമൃഗമിശ്രിതജലചരാകൃതിഭി -
 ര്യഥാപരാധം ദണ്ഡം ദണ്ഡധര ദധർഥ

ഏവമേനമപി ഭഗവഞ്ജഹി ത്വാഷ്ട്രമുത
യദി മന്യസേ || 40 ||

417

അസ്മാകം താവകാനാം തവ നതാനാം തത
തതാമഹ തവ ചരണനലിനയുഗലധ്യാനാ -
നുബദ്ധഹൃദയനിഗഡാനാം സ്വലിംഗവിവരണേനാ -
ത്മസാത്കൃതാനാമനുകമ്പാനുരഞ്ജിതവിശദ -
രുചിരശിശിരസ്മിതാവലോകേന വിഗലിത -
മധുരമുഖരസാമൃതകലയാ ചാന്തസ്താപ -
മനുലാർഹസി ശമയിതും || 41 ||

418

അഥ ഭഗവംസ്തവാസ്മാഭിരഖിലജഗ -
ദുത്പത്തിസ്ഥിതിലയനിമിത്തായമാനദിവ്യ -
മായാവിനോദസ്യ സകലജീവനികായാനാ -
മന്തർഹൃദയേഷു ബഹിരപി ച ബ്രഹ്മപ്രത്യഗാത്മ -
സ്വരൂപേണ പ്രധാനരൂപേണ ച യഥാദേശകാല -
ദേഹാവസ്ഥാനവിശേഷം തദുപാദാനോ -
പലംഭകതയാനുഭവതഃ സർവപ്രത്യയസാക്ഷിണ
ആകാശശരീരസ്യ സാക്ഷാത്പരബ്രഹ്മണഃ
പരമാത്മനഃ കിയാനിഹ വാർഥവിശേഷോ
വിജ്ഞാപനീയഃ സ്വാദ് വിസ്ഫുലിംഗാദിഭിരിവ
ഹിരണ്യരേതസഃ || 42 ||

419

അത ഏവ സ്വയം തദുപകൽപയാസ്മാകം
ഭഗവതഃ പരമഗുരോസ്തവ ചരണശത -
പലാശച്ഛായാം വിവിധവൃജിനസംസാര -
പരിശ്രമോപശമനീമുപസ്യതാനാം വയം
യത്കാമേനോപസാദിതാഃ || 43 ||

420

അഥോ ഈശ ജഹി ത്വാഷ്ട്രം ഗ്രസന്തം ഭുവനത്രയം |
ഗ്രസ്താനി യേന നഃ കൃഷ്ണ തേജാംസ്യസ്ത്രായുധാനി ച || 44 || 421

ഹംസായ ദഹനിലയായ നിരീക്ഷകായ
കൃഷ്ണായ മൃഷ്ടയശസേ നിരുപക്രമായ |
സത്സംഗ്രഹായ ഭവപാഥമനിജാശ്രമാപ്ത -
വന്തേ പരീഷ്ടഗതയേ ഹരയേ നമസ്തേ || 45 || 422

ശ്രീശുക ഉവാച
അഥൈവമീഡിതോ രാജൻ സാദരം ത്രിദശൈർഹരിഃ |
സ്വമുപസ്ഥാനമാകർണ്യ പ്രാഹ താനഭിനന്ദിതഃ || 46 || 423

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രീതോഽഹം വഃ സുരശ്രേഷ്ഠാ
മദുപസ്ഥാനവിദ്യയാ |
ആത്മൈശ്വര്യസ്ഥൃതിഃ പുംസാം
ഭക്തിശൈവ യയാ മയി || 47 || 424

കിം ദുരാപം മയി പ്രീതേ തഥാപി വിബുധർഷഭാഃ |
മയ്യേകാന്തമതിർനാൻയൻമത്തോ വാംഹരതി തത്ത്വവിത് || 48 || 425

ന വേദ കൃപണഃ ശ്രേയ ആത്മനോ ഗുണവസ്തുഭ്യുക് |
തസ്യ താനിച്ഛതോ യച്ഛേദ് യദി സോഽപി തഥാവിധഃ || 49 || 426

സ്വയം നിഃശ്രേയസം വിദ്വാൻ ന വക്ത്യജ്ഞായ കർമ്മ ഹി |
ന രാതി രോഗിണോഽപഥ്യം വാംഹരതോ ഹി ഭിഷക്തമഃ || 50 || 427

മഘവൻ യാത ഭദ്രം വോ ദധ്യഞ്ചമൃഷിസത്തമം |
വിദ്യാവ്രതതപഃസാരം ഗാത്രം യാചത മാ ചിരം || 51 || 428

സ വാ അധിഗതോ ദധ്യങ്ങശ്ചിദ്യാം ബ്രഹ്മ നിഷ്കലം |
യദ് വാ അശ്വശിരോ നാമ തയോരമരതാം വ്യധാത് || 52 || 429

ദധ്യങ്ങാഥർവണസ്ത്വഷ്ട്രേ വർമാഭേദ്യം മദാത്മകം |
വിശ്വരൂപായ യത് പ്രാദാത് ത്വഷ്ടാ യത് ത്വമധാസ്തതഃ || 53 || 430

യുഷ്മദ്യം യാചിതോഽശ്ചിദ്യാം ധർമജ്ഞോഽംഗാനി ദാസ്യതി |
തതസ്തൈരായുധശ്രേഷ്ഠോ വിശ്വകർമ്മവിനിർമ്മിതഃ |
യേന വൃത്രശിരോ ഹർതാ മത്തേജ ഉപബൃംഹിതഃ || 54 || 431

തസ്മിൻ വിനിഹതേ യൂയം തേജോഽസ്ത്രായുധസമ്പദഃ |
ഭൂയഃ പ്രാപ്സ്യഥ ഭദ്രം വോ ന ഹിംസന്തി ച മത്പരാൻ || 55 || 432

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇന്ദ്രമേവം സമാദിശ്യ ഭഗവാൻ വിശ്വഭാവനഃ |
 പശ്യതാമനിമേഷാണാം തത്രൈവാന്തർദ്വയേ ഹരിഃ || 1 || 433

തമാഭിയാചിതോ ദേവൈര്യശിരാമർവണോ മഹാൻ |
 മോദമാന ഉവാചേദം പ്രഹസന്നിവ ഭാരത || 2 || 434

അപി വ്യന്ദാർകാ യുധം ന ജാനീമ ശരീരിണാം |
 സംസ്ഥായാം യസ്ത്വഭിദ്രോഹോ ദുഃസഹശ്ചൈതനാപഹഃ || 3 || 435

ജിജീവിഷുണാം ജീവാനാമാത്മാ പ്രേഷ്ഠ ഇഹേപ്സിതഃ |
 ക ഉത്സഹേത തം ദാതും ഭിക്ഷമാണായ വിഷ്ണവേ || 4 || 436

ദേവാ ഊചുഃ
 കിം നു തദ് ദുസ്ത്യജം ബ്രഹ്മൻ പുംസാം ഭൂതാനുകമ്പിനാം |
 ഭവദ്വിധാനാം മഹതാം പുൺയശ്ശ്ലോകേഡ്യകർമ്മണാം || 5 || 437

നനു സ്വാർഥപരോ ലോകോ ന വേദ പരസങ്കടം |
 യദി വേദ ന യാചേത നേതി നാഹ യദീശ്വരഃ || 6 || 438

ഋഷിരുവാച

ധർമം വഃ ശ്രോതുകാമേന യുധം മേ പ്രത്യുദാഹൃതാഃ |

ഏഷ വഃ പ്രിയമാത്മാനം ത്യജന്തം സന്ത്യജാമൃഹം || 7 ||

439

യോധ്യുവേണാത്മനാ നാമാ ന ധർമം ന യശഃ പുമാൻ |

ഈഹേത ഭൂതദയയാ സ ശോച്യഃ സ്ഥാവരൈരപി || 8 ||

440

ഏതാവാനവ്യയോ ധർമഃ പുണ്യശ്ലോകൈരൂപാസിതഃ |

യോ ഭൂതശോകഹർഷാഭ്യമാത്മാ ശോചതി ഹൃഷ്യതി || 9 ||

441

അഹോ ദൈന്യമഹോ കഷ്ടം

പാരകൈഃ ക്ഷണഭംഗുരൈഃ |

യന്നോപകുർയാദസ്വാർഥൈർ -

മർത്യഃ സ്വജ്ഞാതിവിഗ്രഹൈഃ || 10 ||

442

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം കൃതവ്യവസിതോ ദധ്യന്താമർവണസ്തനും |

പരേ ഭഗവതി ബ്രഹ്മൺയാത്മാനം സന്നയഞ്ജഹൗ || 11 ||

443

യതാക്ഷാസുമനോബുദ്ധിസ്തത്ത്വദ്യുഗ് യസ്തബന്ധനഃ |

ആസ്ഥിതഃ പരമം യോഗം ന ദേഹം ബുബുധേ ഗതം || 12 ||

444

അഥേന്ദ്രാ വജ്രമുദ്യമ്യ നിർമിതം വിശ്വകർമ്മണാ |

മുനേഃ ശുക്ലതിഭിരുത്സികൃതോ ഭഗവത്തേജസാൻവിതഃ || 13 ||

445

വൃതോ ദേവഗണൈഃ സർവൈർഗജേന്ദ്രാപര്യശോഭത |

സ്തുതയമാനോ മുനിഗണൈസ്ത്രൈലോക്യം ഹർഷയന്നിവ || 14 ||

446

വൃത്രമദ്യദ്രവച്ഛേത്തുമസുരാന്ദീകയുമപൈഃ |

പര്യസ്തമോജസാ രാജൻ ക്രുദ്ധോ രുദ്ര ഇവാന്തകം || 15 ||

447

- തതഃ സുരാണാമസുരൈരരണഃ പരമദാരുണഃ |
 ഭൂതതാമുഖേ നർമ്മദായാമഭവത് പ്രഥമേ യുഗേ || 16 || 448
- രുദ്രൈർവസുഭിരാദിത്യൈരശ്വിഭ്യാം പിതൃവഹ്നിഭിഃ |
 മരുദ്ഭിര്യഭുഭിഃ സാധ്യൈർവിശ്വേദേവൈർമരുത്പതിം || 17 || 449
- ദൃഷ്ട്വാ വജ്രധരം ശക്രം രോചമാനം സ്വയാ ശ്രിയാ |
 നാമൃഷ്യന്നസുരാ രാജൻ മൃധേ വ്യൂത്രപുരഃസരാഃ || 18 || 450
- നമുചിഃ ശംബരോന്മർവാ ദ്വിമൂർധാ ഋഷഭോഽംബരഃ |
 ഹയഗ്രീവഃ ശങ്കുശിരാ വിപ്രചിത്തിരയോമുഖഃ || 19 || 451
- പുലോമാ വൃഷപർവാ ച പ്രഹേതിർഹേതിരുത്കലഃ |
 ദൈതേയാ ദാനവാ യക്ഷാ രക്ഷാഃസി ച സഹസ്രശഃ || 20 || 452
- സുമാലിമാലിപ്രമുഖാഃ കാർതസ്വരപരിച്ഛദാഃ |
 പ്രതിഷ്ഠിധ്യന്ദ്രസേനാഗ്രം മൃത്യോരപി ദുരാസദം || 21 || 453
- അഭ്യർദ്ധയന്നസംഭ്രാന്താഃ സിംഹനാദേന ദുർമദാഃ |
 ഗദാഭിഃ പരിഘ്നൈർബാണൈഃ പ്രാസമുദ്ഗരതോമരൈഃ || 22 || 454
- ശൂലൈഃ പരശ്വയൈഃ ഖഡ്ഗൈഃ
 ശതഘ്നീഭിർഭുശുണ്ഡിഭിഃ |
 സർവതോഽവാകിരൻ ശസ്ത്രൈ -
 രസ്ത്രൈശ്ച വിബുധർഷഭാൻ || 23 || 455
- ന തേദ്വിദ്യശൃന്ത സംഹരണാഃ ശരജാലൈഃ സമന്തതഃ |
 പുംഖാനുപുംഖപതിതൈർജ്യോതീംഷീവ നഭോഽലനൈഃ || 24 || 456
- ന തേ ശസ്ത്രാസ്ത്രവർഷൗഘാ
 ഹ്യാസേദുഃ സുരസൈനികാൻ |

ഛരിന്നാഃ സിദ്ധപഥേ ദേവൈർ -

ലഘുഹസ്തൈഃ സഹസ്രധാ || 25 ||

457

അഥ ക്ഷീണാസ്ത്രശസ്ത്രൗഘാ ഗിരിശൃംഗദ്രുമോപലൈഃ |

അഭ്യവർഷൻ സുരബലം ചിച്ഛിദുസ്താംശ്ച പൂർവവത് || 26 ||

458

താനക്ഷതാൻ സ്വസ്തിമതോ നിശാമ്യ

ശസ്ത്രാസ്ത്രപൂഗൈരഥ വ്യത്രനാമാഃ |

ദ്രുമൈർദ്യുഷദ്ഭിർവിവിധാദ്രിശൃംഗൈ -

രവിക്ഷതാംസ്തത്രസുരിന്ദ്രസൈനികാൻ || 27 ||

459

സർവേ പ്രയാസാ അഭവൻ വിമോഘാഃ

കൃതാഃ കൃതാ ദേവഗണേഷു ദൈവൈഃ |

കൃഷ്ണാനുകൂലേഷു യഥാ മഹത്സു

ക്ഷുദ്രൈഃ പ്രയുക്താ രുശതീ രുക്ഷവാചഃ || 28 ||

460

തേ സ്വപ്രയാസം വിതഥം നിരീക്ഷ്യ

ഹരാവഭക്താ ഹതയുദ്ധദർപാഃ |

പലായനായാജിമുഖേ വിസൃജ്യ

പതിം മനസ്തേ ദധുരാത്തസാരാഃ || 29 ||

461

വ്യത്രോസുരാംസ്താനനുഗാൻ മനസ്വി

പ്രധാവതഃ പ്രേക്ഷ്യ ബഭാഷ ഏതത് |

പലായിതം പ്രേക്ഷ്യ ബലം ച ഭഗം

ഭയേന തീവ്രേണ വിഹസ്യ വീരഃ || 30 ||

462

കാലോപപന്നാം രൂപിരാം മനസ്വിനാ -

മുവാച വാചം പുരുഷപ്രവീരഃ |

ഹേ വിപ്രചിത്തേ നമുചേ പുലോമൻ

മയാൻവംഛരംബര മേ ശൃണുധ്വം || 31 ||

463

ജാതസ്യ മൃത്യുർധുവ ഏഷ സർവതഃ

പ്രതിക്രിയാ യസ്യ ന ചേഹ ക്ലപ്താ |

ലോകോ യശ്ചാഥ തതോ യദി ഹ്യമും

കോ നാമ മൃത്യും ന വൃണീത യുക്തം || 32 ||

464

ദ്വൗ സമ്മതാവിഹ മൃത്യു ദുരാപൗ

യദ് ബ്രഹ്മസന്ധാരണയാ ജിതാസുഃ |

കലേവരം യോഗരതോ വിജഹ്യാദ്

യദഗ്രണീർവീരശയേന്ദ്രിവൃത്തഃ || 33 ||

465

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ഇന്ദ്രവൃത്രാസുരയുദ്ധവർണനം നാമ ദശമോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ത ഏവം ശംസതോ ധർമം വചഃ പത്സുരചേതസഃ |
 നൈവാഗൃഹ്ണൻ ഭയത്രസ്താഃ പലായനപരാ നൃപ || 1 || 466

വിശീര്യമാണാം പുത്രനാമാസുരീമസുരർഷഭഃ |
 കാലാനുകൂലൈസ്ത്രിദശൈഃ കാൽയമാനാമനാഥവത് || 2 || 467

ദൃഷ്ട്വാതപ്യത സങ്കുദ്ധ ഇന്ദ്രശത്രുരമർഷിതഃ |
 താൻ നിവാർയൗജസാ രാജൻ നിർഭർത്യേദമുവാച ഹ || 3 || 468

കിം വ ഉച്ചരിതൈർമാതൂർധാവദ്ഭിഃ പുഷ്പന്തോ ഹതൈഃ |
 ന ഹി ഭീതവധഃ ശ്ലാഘ്യോ ന സ്വർഗ്യഃ ശൂരമാനിനാം || 4 || 469

യദി വഃ പ്രധനേ ശ്രദ്ധാ സാരം വാ ക്ഷുൽലകാ ഹൃദി |
 അഗ്രേ തിഷ്ഠന്ത മാത്രം മേ ന ചേദ് ഗ്രാമ്യസുഖേ സ്പൃഹാ || 5 || 470

ഏവം സുരഗണാൻ ക്രുദ്ധോ ഭീഷയൻ വപുഷാ രിപൂൻ |
 വ്യനദത് സുമഹാപ്രാണോ യേന ലോകാ വിചേതസഃ || 6 || 471

തേന ദേവഗണാഃ സർവേ വ്യത്രവിസ്ഫോടനേന വൈ |
 നിപേതൂർമൂർച്ഛിതാ ഭൂമൗ യഥൈവാശനിനാ ഹതാഃ || 7 || 472

മമർദ പദ്ഭ്യാം സുരസൈന്യമാതുരം

നിമീലിതാക്ഷം രണരംഗദുർമദഃ |

ഗാം കമ്പയന്നുദ്യുതശൂല ഓജസാ

നാലം വനം യുഥപതിര്യമോൻമദഃ || 8 ||

473

വിലോക്യ തം വജ്രധരോത്ത്യമർഷിതഃ

സ്വശത്ത്രവേദിദ്രവതേ മഹാഗദാം |

ചിക്ഷേപ താമാപതതീം സുദുഃസഹാം

ജഗ്രാഹ വാമേന കരേണ ലീലയാ || 9 ||

474

സ ഇന്ദ്രശത്രുഃ കുപിതോ ഭൃശം തയാ

മഹേന്ദ്രവാഹം ഗദയോഗ്രവിക്രമഃ |

ജഘാന കുന്ദസ്ഥല ഉന്നദൻ മൃധേ

തത്കർമ സർവേ സമപൂജയന്നൃപ || 10 ||

475

ഐരാവതോ വ്യൂത്രഗദാഭിമുഷ്ടോ

വിഘൂർണിതോദ്ദിഃ കുലിശാഹതോ യഥാ |

അപാസരദ് ഭിന്നമുഖഃ സഹേന്ദ്രാ

മുഞ്ചന്നസ്യുക്തം സപ്തധനുർഭൃശാർതഃ || 11 ||

476

ന സന്നവാഹായ വിഷണ്ണചേതസേ

പ്രായുക്ത ഭൂയഃ സ ഗദാം മഹാത്മാ |

ഇന്ദ്രോദ്യുതസ്യന്ദികരാഭിമർശ -

വീതവൃഥക്ഷതവാഹോവതസ്ഥേ || 12 ||

477

സ തം നൃപേന്ദ്രാഹവകാമ്യയാ രിപും

വജ്രായുധം ഭ്രാത്യഹണം വിലോക്യ |

സ്ഥരംശ്ച തത്കർമ നൃശംസമംഹഃ

ശോഭേന മോഹേന ഹസഞ്ജഗാദ || 13 ||

478

വൃത്ര ഉവാച

ദിഷ്ട്യാ ഭവാൻ മേ സമവസ്ഥിതോ രിപു -
 ര്യോ ബ്രഹ്മഹാ ഗുരുഹാ ഭ്രാതൃഹാ ച |
 ദിഷ്ട്യാനൃണോദ്യാഹമസത്തമ ത്വയാ
 മച്ഛൂലനിർഭിന്നദൃഷ്ടധൃദാചിരാത് || 14 ||

479

യോ നോദ്ഗ്രജസ്യാത്മവിദോ ദ്വിജാതേ -
 രഗുരോരപാപസ്യ ച ദീക്ഷിതസ്യ |
 വിശ്രഭ്യ ഖഡ്ഗേന ശിരാംസ്യവൃശ്ചത്
 പശോരിവാകരുണഃ സ്വർഗകാമഃ || 15 ||

480

ഹ്രീശ്രീദയാകീർത്തിഭിരുജ്ജ്വലിതം ത്വാം
 സ്വകർമണാ പുരുഷാദൈശ്വ ഗർഹ്യം |
 കൃച്ഛേണ മച്ഛൂലവിഭിന്നദേഹ -
 മസ്പൃഷ്ടവഹ്നിം സമദന്തി ഗൃധ്രാഃ || 16 ||

481

അന്യേനൂ യേ ത്വേഹ നൃശംസമജ്ഞാ
 യേ ഹൃദ്യതാസ്ത്രാഃ പ്രഹരന്തി മഹ്യം |
 തൈർഭൂതനാമാൻ സഗണാൻ നിശാത -
 ത്രിശൂലനിർഭിന്നഗലൈർയജാമി || 17 ||

482

അഥോ ഹരേ മേ കുലിശേന വീര
 ഹർതാ പ്രമഥൈവ ശിരോ യദീഹ |
 തത്രാനൃണോ ഭൂതബലിം വിധായ
 മനസ്വിനാം പാദരജഃ പ്രപത്സ്യ || 18 ||

483

സുരേശ കസ്മാന്ന ഹിനോഷി വജ്രം
 പുരഃ സ്ഥിതേ വൈരിണി മയ്യുമോഽലം |

മാ സംശയിഷ്ഠാ ന ഗദേവ വജ്രഃ

സ്യാന്നിഷ്ഠലം കൃപണാർഥേവ യാച്ന്താ || 19 ||

484

നന്വേഷ വജ്രസ്തവ ശക്ര തേജസാ

ഹരേർദധീചേസ്തപസാ ച തേജിതഃ |

തേനൈവ ശത്രും ജഹി വിഷ്ണുയന്ത്രിതോ

യതോ ഹരിർവിജയഃ ശ്രീർഗുണാസ്തതഃ || 20 ||

485

അഹം സമാധായ മനോ യമാ്ഽഹ

സങ്കർഷണസ്തച്ചരണാരവിന്ദേ |

ത്വദ്വജ്രരംഹോലുലിതഗ്രാമൃപാശോ

ഗതിം മൂനേർയാമൃപവിദ്ധലോകഃ || 21 ||

486

പുംസാം കിലൈകാന്തധിയാം സ്വകാനാം

യാഃ സമ്പദോ ദിവി ഭൂമൗ രസായാം |

ന രാതി യദ് ദ്വേഷ ഉദ്വേഗ ആധി -

ർമദഃ കലിർവ്യസനം സമ്പ്രയാസഃ || 22 ||

487

ത്രൈവർഗികായാസവിഘാതമസ്ഥത് -

പതിർവിധത്തേ പുരുഷസ്യ ശക്ര |

തത്ത്വാനുമേയോ ഭഗവത്പ്രസാദോ

യോ ദുർലഭോക്രിഞ്ചനഗോചരോന്യൈഃ || 23 ||

488

അഹം ഹരേ തവ പാദൈകമൂല -

ദാസാനുദാസോ ഭവിതാസ്ഥി ഭൂയഃ |

മനഃ സ്ഥരേതാസുപതേർഗുണാംസ്തേ

ഗൃണീത വാക് കർമ കരോതു കായഃ || 24 ||

489

ന നാകപൃഷ്ഠം ന ച പാരമേഷ്ഠ്യം

ന സാർവഭൗമം ന രസാധിപത്യം |

ന യോഗസിദ്ധീരപുനർഭവം വാ

സമഞ്ജസ ത്വാ വിരഹയു കാങ്ക്ഷേ || 25 ||

490

അജാതപക്ഷാ ഇവ മാതരം ഖഗാഃ

സ്തന്യം യഥാ വത്സതരാഃ ക്ഷുധാർതാഃ |

പ്രിയം പ്രിയേവ വ്യുഷിതം വിഷണ്ണാ

മനോരവിനാക്ഷ ദിദ്യക്ഷതേ ത്വാം || 26 ||

491

മമോത്തമശ്ലോകജനേഷു സഖ്യം

സംസാരചക്ര ഭ്രമതഃ സ്വകർമ്മഭിഃ |

ത്വൻമായയാത്മമാത്മജദാരഗേഹേ -

ഷ്വാസകുതചിത്തസ്യ ന നാമ ഭൂയാത് || 27 ||

492

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ വൃത്രസ്യന്ദ്രോപദേശോ നാമ ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ദ്വാദശോധ്യായഃ ॥

ഋഷിരുവാച

ഏവം ജിഹാസുർനൃപ ദേഹമാജൗ
 മൃത്യും വരം വിജയാൻമന്യമാനഃ |
 ശൂലം പ്രഗൃഹ്യാഭ്യുപതത് സുരേന്ദ്രം
 യഥാ മഹാപുരുഷം കൈടഭോദ്യപ്സു || 1 ||

493

തതോ യുഗാന്താഗ്നികോരജിഹ്വ -
 മാവിധ്യ ശൂലം തരസാസുരേന്ദ്രഃ |
 ക്ഷിപ്ത്വാ മഹേന്ദ്രായ വിനദ്യ വീരോ
 ഹതോന്സി പാപേതി രുഷാ ജഗാദ || 2 ||

494

ഖ ആപതത് തദ് വിചലദ് ഗ്രഹോൽകവ -
 നിരീക്ഷ്യ ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യമജാതവിക്ലവഃ |
 വഭ്രജേണ വഭ്രജീ ശതപർവണാച്ഛിനദ്
 ഭുജം ച തസ്യോരഗരാജഭോഗം || 3 ||

495

ചരിന്നൈകബാഹുഃ പരിഘേണ വൃത്രഃ
 സംരബ്ധ ആസാദ്യ ഗൃഹീതവഭ്രം |
 ഹനൗ തതാഭ്യന്ദ്രമഥാമരേഭം
 വഭ്രം ച ഹസ്താന്യുപതൻമഘോനഃ || 4 ||

496

- വൃത്രസ്യ കർമാതിമഹാദ്ഭുതം തത്
 സുരാസുരാശ്ചാരണസിദ്ധസംഘഃ |
 അപൂജയംസ്തത് പുരുഹൂതസങ്കടം
 നിരീക്ഷ്യ ഹാ ഹേതി വിചുക്രൂശുർഭൃശം || 5 || 497
- ഇന്ദ്രോ ന വജ്രം ജഗൃഹേ വിലജ്ജിത -
 ശ്ചൂതം സ്വഹസ്താദരിസന്നിധൗ പുനഃ |
 തമാഹ വൃത്രോ ഹര ആത്തവജ്ജോ
 ജഹി സ്വശത്രും ന വിഷാദകാലഃ || 6 || 498
- യുയുത്സതാം കുത്രചിദാതതായിനാം
 ജയഃ സദൈകത്ര ന വൈ പരാത്മനാം |
 വിനൈകമുത്പത്തിലയസ്ഥിതീശ്വരം
 സർവജ്ഞമാദ്യം പുരുഷം സനാതനം || 7 || 499
- ലോകാഃ സപാലാ യസ്യേമേ ശ്വസന്തി വിവശാ വശേ |
 ദ്വിജാ ഇവ ശിചാ ബദ്ധാഃ സ കാല ഇഹ കാരണം || 8 || 500
- ഓജഃ സഹോ ബലം പ്രാണമമൃതം മൃത്യുമേവ ച |
 തമജ്ഞായ ജനോ ഹേതുമാത്മാനം മന്യതേ ജഡം || 9 || 501
- യഥാ ദാരുമയീ നാരീ യഥാ യന്ത്രമയോ മൃഗഃ |
 ഏവം ഭൂതാനി മഘവന്നീശതന്ത്രാണി വിദ്ധി ഭോഃ || 10 || 502
- പുരുഷഃ പ്രകൃതിർവ്യക്തമാത്മാ ഭൂതേന്ദ്രിയാശയാഃ |
 ശക്തനുവന്ത്യസ്യ സർഗാദൗ ന വിനാ യദനുഗ്രഹാത് || 11 || 503
- അവിദ്യാനേവമാത്മാനം മന്യതേന്ദ്രിശമീശ്വരം |
 ഭൂതൈഃ സൃജതി ഭൂതാനി ഗ്രസതേ താനി തൈഃ സ്വയം || 12 || 504

- ആയുഃ ശ്രീഃ കീർത്തിരൈശ്വര്യമാശിഷഃ പുരുഷസ്യ യാഃ |
ഭവന്ത്യേവ ഹി തത്കാലേ യമാനിച്ഛോർവിപര്യയാഃ || 13 || 505
- തസ്മാദകീർത്തിയശസോർജയാപജയയോരപി |
സമഃ സ്യാത് സുഖദുഃഖാഭ്യാം മൃത്യുജീവിതയോസ്തഥാ || 14 || 506
- സത്തത്വം രജസ്തമ ഇതി പ്രകൃതേർനാത്മനോ ഗുണാഃ |
തത്ര സാക്ഷിണമാത്മാനം യോ വേദ ന സ ബധ്യതേ || 15 || 507
- പശ്യ മാം നിർജിതം ശക്ര വൃക്ടണായുധഭുജം മൃധേ |
ഘടമാനം യമാശക്തി തവ പ്രാണജിഹീർഷയാ || 16 || 508
- പ്രാണസ്തേഹോഽയം സമര ഇഷ്ടക്ഷോ വാഹനാസനഃ |
അത്ര ന ജ്ഞായതേമുഷ്യ ജയോമുഷ്യ പരാജയഃ || 17 || 509
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇന്ദ്രോ വ്യത്രവചഃ ശ്രുത്വാ ഗതാലീകമപൂജയത് |
ഗൃഹീതവജ്രഃ പ്രഹസംസ്തമാഹ ഗതവിസ്മയഃ || 18 || 510
- ഇന്ദ്ര ഉവാച
അഹോ ദാനവ സിദ്ധോഽസി യസ്യ തേ മതിരീദൃശീ |
ഭക്തഃ സർവാത്മനാഽത്മാനം സുഹൃദം ജഗദീശ്വരം || 19 || 511
- ഭവാനതാർഷീൻമായാം വൈ വൈഷ്ണവീം ജനമോഹിനീം |
യദ് വിഹായാസുരം ഭാവം മഹാപുരുഷതാം ഗതഃ || 20 || 512
- ഖൽവിദം മഹദാശ്ചര്യം യദ് രജഃപ്രകൃതേസ്തവ |
വാസുദേവേ ഭഗവതി സത്താത്മനി ദൃഢാ മതിഃ || 21 || 513
- യസ്യ ഭക്തിർഭഗവതി
ഹരൗ നിഃശ്രേയസേശ്വരേ |

വിക്രീഡതോദ്യമൃതാംഭോധൗ

കിം ക്ഷുദ്രൈഃ ഖാതകോദകൈഃ || 22 ||

514

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇതി ബ്രൂവാനാവന്യോന്യം ധർമജിജ്ഞാസയാ നൃപ |

യുധായാതേ മഹാവീരയാവിന്ദവ്യത്രൗ യുധാമ്പതീ || 23 ||

515

ആവിധ്യ പരിഘം വ്യത്രഃ കാർഷ്ണായസമരിന്ദമഃ |

ഇന്ദ്രായ പ്രാഹിണോദ് ഘോരം വാമഹസ്തേന മാരിഷ || 24 ||

516

സ തു വ്യത്രസ്യ പരിഘം കരം ച കരഭോപമം |

ചിച്ഛേദ യുഗപദ് ദേവോ വഭ്രജേണ ശതപർവണാ || 25 ||

517

ദോർഭ്യമുത്കൃത്തമൂലാഭ്യം ബഭൗ രക്തസ്രവോഽസുരഃ |

ഹരിന്നപക്ഷോ യഥാ ഗോത്രഃ ഖാദ് ഭ്രഷ്ടോ വഭ്രജിണാ ഹതഃ || 26 ||

518

കൃത്യാധരാം ഹനും ഭൂമൗ ദൈത്യോ ദിവ്യുത്തരാം ഹനും |

നഭോഗംഭീരവക്ത്രേണ ലേലിഹോൽബണജിഹ്വയാ || 27 ||

519

ദംഷ്ട്രാഭിഃ കാലകൽപാഭിർഗ്രസന്നിവ ജഗത്രതയം |

അതിമാത്രമഹാകായ ആക്ഷിപംസ്തരസാ ഗിരീൻ || 28 ||

520

ഗിരിരാദ് പാദചാരീവ പദ്ഭ്യം നിർജരയൻ മഹീം |

ജഗ്രാസ സ സമാസാദ്യ വഭ്രജിണം സഹവാഹനം || 29 ||

521

മഹാപ്രാണോ മഹാവീരയോ മഹാസർപ ഇവ ദ്വിപം |

വ്യത്രഗ്രസ്തം തമാലക്ഷ്യ സപ്രജാപതയഃ സുരഃ |

ഹാ കഷ്ടമിതി നിർവിണ്ണാശ്ചുകൃശഃ സമഹർഷയഃ || 30 ||

522

നിഗീർണോഽപ്യസുരേന്ദ്രേണ ന മമാരോദരം ഗതഃ |

മഹാപുരുഷസന്നദ്ധോ യോഗമായാബലേന ച || 31 ||

523

ഭിത്താ വഭജണ തത്കുക്ഷിം നിഷ്ക്രമ്യ ബലഭിദ് വിഭുഃ |
ഉച്ചകർത ശിരഃ ശരത്രാർഗിരിശൃംഗമിവൗജസാ || 32 ||

524

വജ്രസ്തു തത്കന്ധരമാശുവേഗഃ
കൃന്തൻ സമന്താത് പരിവർതമാനഃ |
ന്യപാതയത് താവദഹർഗണേന
യോ ജ്യോതിഷാമയനേ വാർത്രഹത്യേ || 33 ||

525

തദാ ച വേ ദുന്ദുഭയോ വിനേദു -
ർഗന്ധർവസിദ്ധാഃ സമഹർഷിസംഘാഃ |
വാർത്രഘ്നലിംഗൈസ്തമഭിഷ്ടുവാനാ
മന്ത്രൈർമുദാ കുസുമൈരഭ്യവർഷൻ || 34 ||

526

വ്യത്രസ്യ ദേഹാന്നിഷ്ക്രാന്തമാത്മജ്യോതിരരിന്ദമ |
പശ്യതാം സർവലോകാനാമലോകം സമപദ്യത || 35 ||

527

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ വ്യത്രവധോ നാമ ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

വ്യത്രേ ഹതേ ത്രയോ ലോകാ വിനാ ശക്രേണ ഭൂരിദ |
 സപാലാ ഹൃദവൻ സദ്യോ വിജ്ഞാ നിർവൃതേന്ദ്രിയാഃ || 1 || 528

ദേവർഷിപിതൃഭൂതാനി ദൈത്യാ ദേവാനുഗാഃ സ്വയം |
 പ്രതിജഗ്മുഃ സ്വധിഷ്ഠ്യാനി ബ്രഹ്മേശ്വരോദയസ്തതഃ || 2 || 529

രാജോവാച

ഇന്ദ്രസ്യാനിർവൃതേർഹേതും ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭോ മൂനേ |
 യേനാസൻ സുഖിനോ ദേവാ ഹരേർദുഃഖം കുതോഭവത് || 3 || 530

ശ്രീശുക ഉവാച

വ്യത്രവിക്രമസംവിഗ്നാഃ സർവേ ദേവാഃ സഹർഷിഭിഃ |
 തദ്യധായാർഥയന്നിന്ദ്രം നൈച്ഛദ് ഭീതോ ബൃഹദ്യധാത് || 4 || 531

ഇന്ദ്ര ഉവാച

സ്ത്രീഭൂജലദ്രുമൈരേനോ വിശ്വരൂപവധോദ്ഭവം |
 വിഭക്തമനുഗൃഹ്ണദ്ഭിർവ്യത്രഹത്യാം ക്വ മാർജ്ജ്യഹം || 5 || 532

ശ്രീശുക ഉവാച

ഋഷയസ്തദുപാകർണ്യ മഹേന്ദ്രമിദമബ്രുവൻ |
 യാജയിഷ്യാമ ഭദ്രം തേ ഹയമേധേന മാ സ്മ ദൈഃ || 6 || 533

ഹയമേധേന പുരുഷം പരമാത്മാനമീശ്വരം |

ദ്യുഷ്ട്വാ നാരായണം ദേവം മോക്ഷ്യന്ത്യേപി ജഗദ്യയാത് || 7 ||

534

ബ്രഹ്മഹാ പിതൃഹാ ഗോഘ്നോ

മാതൃഹാഽച്ഛാർയഹാഘവാൻ |

ശ്വാദഃ പുൽകസകോ വാപി

ശുദ്ധ്യേരൻ യസ്യ കീർതനാത് || 8 ||

535

തമശ്ചമേധേന മഹാമഖേന

ശ്രദ്ധാൻവിതോഽസ്മാദിരനുഷ്ഠിതേന |

ഹത്യാപി സബ്രഹ്മ ചരാചരം ത്വം

ന ലിപ്യസേ കിം ഖലനിഗ്രഹേണ || 9 ||

536

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം സഞ്ചാദിതോ വിപ്രൈർമരുത്യാനഹനദ്രിപും |

ബ്രഹ്മഹത്യാ ഹതേ തസ്മിന്നാസസാദ വൃഷാകപിം || 10 ||

537

തയേന്ദ്രഃ സ്മാസഹത് താപം നിർവൃതിർനാമുമാവിശത് |

ഹ്രീമന്തം വാച്യതാം പ്രാപ്തം സുഖയന്ത്യപി നോ ഗുണാഃ || 11 ||

538

താം ദദർശാനുധാവന്തിം ചാണ്ഡാലീമിവ രൂപിണീം |

ജരയാ വേപമാനാംഗീം യക്ഷമഗ്രസ്താമസ്യുക്തപടാം || 12 ||

539

വികീര്യ പലിതാൻ കേശാംസ്തിഷ്ഠ തിഷ്ഠേന്തി ഭാഷിണീം |

മീനഗന്ധ്യസുഗന്ധേന കുർവതീം മാർഗദുഷണം || 13 ||

540

നഭോ ഗതോ ദിശഃ സർവാഃ സഹസ്രാക്ഷോ വിശാമ്പതേ |

പ്രാഗുദീചീം ദിശം തൂർണം പ്രവിഷ്ടോ നൃപ മാനസം || 14 ||

541

സ ആവസത്പുഷ്കരനാലതന്തു -

നലബ്ധഭോഗോ യദിഹാഗ്നിദുതഃ |

വർഷാണി സാഹസ്രമലക്ഷിതോന്തഃ

സ ചിന്തയൻ ബ്രഹ്മവധാദ് വിമോക്ഷം || 15 ||

542

താവത്രതിന്നാകം നഹുഷഃ ശശാസ

വിദ്യാതപോയോഗബലാനുഭാവഃ |

സ സമ്പദൈശ്വര്യമദാസ്യബുദ്ധി -

ർനീതസ്തിരശ്ചാം ഗതിമിന്ദ്രപത്യാ || 16 ||

543

തതോ ഗതോ ബ്രഹ്മഗിരോപഹൃത

ഋതംഭരധ്യാനനിവാരിതാഘഃ |

പാപസ്തു ദിഗ്ദേവതയാ ഹതൗജാ -

സ്തം നാഭ്യഭൂദവിതം വിഷ്ണുപത്യാ || 17 ||

544

തം ച ബ്രഹ്മർഷയോദ്ഭൃത്യ ഹയമേധേന ഭാരത |

യമാവദ്ദീക്ഷയാഞ്ചക്രൂഃ പുരുഷാരാധനേന ഹ || 18 ||

545

അഥേജ്യമാനേ പുരുഷേ സർവദേവമയാത്മനി |

അശ്വമേധേ മഹേന്ദ്രേണ വിതതേ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ || 19 ||

546

സ വൈ ത്വാഷ്ട്രവധോ ഭൂയാനപി പാപചയോ നൃപ |

നീതസ്തേനൈവ ശൂന്യായ നീഹാര ഇവ ഭാനുനാ || 20 ||

547

സ വാജിമേധേന യഥോദിതേന

വിതായമാനേന മരീചിമിശ്രേഃ |

ഇഷ്ട്വാധിയജ്ഞം പുരുഷം പുരാണ -

മിന്ദ്രോ മഹാനാസ വിധൂതപാപഃ || 21 ||

548

ഇദം മഹാഖ്യാനമശേഷപാപ്മനാം

പ്രക്ഷാലനം തീർഥപദാനുകീർത്തനം |

ഭക്ത്യുച്ഛൃയം ഭക്തജനാനുവർണനം

മഹേന്ദ്രമോക്ഷം വിജയം മരുത്യതഃ || 22 ||

549

പരേയുരാഖ്യാനമിദം സദാ ബുധാഃ

ശൃൺവന്ത്യഥോ പർവണി പർവണീന്ദ്രിയം |

ധന്യം യശസ്യം നിഖിലഘമോചനം

രിപുഞ്ജയം സ്വസ്ത്യയനം തമാന്യുഷം || 23 ||

550

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ഇന്ദ്രവിജയോ നാമ ത്രയോദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ചതുർദശോധ്യായഃ ॥

പരീക്ഷിദുവാച

രജസ്തമഃസ്വഭാവസ്യ ബ്രഹ്മൻ വ്യുത്രസ്യ പാപ്മനഃ |
 നാരായണേ ഭഗവതി കഥമാസീദ് ദൃഢാ മതിഃ || 1 || 551

ദേവാനാം ശുദ്ധസത്ത്വാനാമൃഷീണാം ചാമലാത്മനാം |
 ഭക്തിർമുക്തചരണേ ന പ്രായേണോപജായതേ || 2 || 552

രജോഭിഃ സമസംഖ്യാതാഃ പാർഥിവൈരിഹ ജന്തവഃ |
 തേഷാം യേ കേചനേഹന്തേ ശ്രേയോ വൈ മനുജാദയഃ || 3 || 553

പ്രായോ മുമുക്ഷവസ്തേഷാം കേചനൈവ ദ്വിജോത്തമ |
 മുമുക്ഷുണാം സഹസ്രേഷു കശ്ചിൻമുച്യേത സിദ്ധ്യതി || 4 || 554

മുക്താനാമപി സിദ്ധാനാം നാരായണപരായണഃ |
 സുദുർലഭഃ പ്രശാന്താത്മാ കോടിഷ്ടപി മഹാമുനേ || 5 || 555

വ്യുത്രസ്തു സ കഥം പാപഃ സർവലോകോപതാപനഃ |
 ഇത്ഥം ദൃഢമതിഃ കൃഷ്ണ ആസീത് സംഗ്രാമ ഉത്ബണേ || 6 || 556

അത്ര നഃ സംശയോ ഭൂയാംഘ്രാതും കൗതുഹലം പ്രഭോ |
 യഃ പൗരുഷേണ സമരേ സഹസ്രാക്ഷമതോഷയത് || 7 || 557

സുത ഉവാച

പരീക്ഷിതോഽഥ സമ്പ്രശ്നം ഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ |
നിശമ്യ ശ്രദ്ദധാനസ്യ പ്രതിനന്യ വചോഽബ്രവീത് || 8 ||

558

ശ്രീശുക ഉവാച

ശൃണുഷ്വാവഹിതോ രാജന്നിതിഹാസമിമം യഥാ |
ശ്രുതം ദ്വൈപായനമുഖാന്നാരദാദ്യേവലാഭപി || 9 ||

559

ആസീദ്രാജാ സാർവഭൗമഃ ശൂരസേനേഷു വൈ നൃപ |
ചിത്രകേതുരിതി ഖ്യാതോ യന്ത്യാസീത് കാമധുങ്മഹീ || 10 ||

560

തസ്യ ഭാർയാസഹസ്രാണാം സഹസ്രാണി ദശാഭവൻ |
സാന്താനികശ്ചാപി നൃപോ ന ലേഭേ താസു സന്തതിം || 11 ||

561

രൂപൗദാർയവയോജൻമവിദ്വൈശ്വര്യശ്രിയാദിഭിഃ |
സമ്പന്നസ്യ ഗുണൈഃ സർവൈശ്ചിന്താ വന്ധ്യാപതേരഭൂത് || 12 ||

562

ന തസ്യ സമ്പദഃ സർവാ മഹിഷ്യോ വാമലോചനാഃ |
സാർവഭൗമസ്യ ഭൂശ്ചൈയമഭവൻ പ്രീതിഹേതവഃ || 13 ||

563

തസ്യൈകദാ തു ഭവനമംഗിരാ ഭഗവാനൃഷിഃ |
ലോകാനനുചരണേതാനുപാഗച്ഛദ്യദൃച്ഛയാ || 14 ||

564

തം പുജയിത്വാ വിധിവത്പ്രത്യുത്ഥാനാർഹണാദിഭിഃ |
കൃതാതിഥ്യമുപാസീദത്സുഖാസീനം സമാഹിതഃ || 15 ||

565

മഹർഷിസ്തമുപാസീനം പ്രശ്രയാവനതം ക്ഷിതൗ |
പ്രതിപൂജ്യ മഹാരാജ സമാഭാഷ്യേദമബ്രവീത് || 16 ||

566

അംഗിരാ ഉവാച

അപി ത്വേനാമയം സ്വസ്തി പ്രകൃതീനാം തമാസ്ത്മനഃ |

യഥാ പ്രകൃതിഭിർഗുപ്തഃ പുമാൻ രാജാപി സപ്തഭിഃ || 17 || 567

ആത്മാനം പ്രകൃതിഷ്വദ്ധാ നിധായ ശ്രേയ ആപ്നുയാത് |

രാജ്ഞാ തഥാ പ്രകൃതയോ നരദേവാഹിതാധയഃ || 18 || 568

അപി ദാരാഃ പ്രജാമാത്യാ ഭൃത്യാഃ ശ്രേണയോഽഥ മന്ത്രിണഃ |

പൗരാ ജാനപദാ ഭൂപാ ആത്മജാ വശവർതിനഃ || 19 || 569

യസ്യാത്മാനുവശശ്ചേഷ്ടാത്സർവേ തദ്വശഗാ ഇമേ |

ലോകാഃ സപാലാ യച്ഛന്തി സർവേ ബലിമതന്ത്രിതാഃ || 20 || 570

ആത്മനഃ പ്രീയതേ നാത്മാ പരതഃ സ്വത ഏവ വാ |

ലക്ഷയേല്യബ്ധകാമം ത്വാം ചിന്തയാ ശബലം മുഖം || 21 || 571

ഏവം വികൽപിതോ രാജൻ വിദുഷാ മുനിനാപി സഃ |

പ്രശ്രയാവനതോഭ്യാഹ പ്രജാകാമസ്തതോ മുനിം || 22 || 572

ചിത്രകേതുരുവാച

ഭഗവൻ കിം ന വിദിതം തപോജ്ഞാനസമാധിഭിഃ |

യോഗിനാം ധ്വസ്തപാപാനാം ബഹിരന്തഃ ശരീരിഷു || 23 || 573

തഥാപി പൃച്ഛതോ ബ്രൂയാം ബ്രഹ്മന്നാത്മനി ചിന്തിതം |

ഭവതോ വിദുഷശ്ചാപി ചോദിതസ്ത്വദനുജന്തയാ || 24 || 574

ലോകപാലൈരപി പ്രാർത്ഥ്യാഃ സാമ്രാജ്ഞേശ്വര്യസമ്പദഃ |

ന നന്ദയന്ത്യപ്രജം മാം ക്ഷുത്തുട്കാമമിവാപരേ || 25 || 575

തതഃ പാഹി മഹാഭാഗ പൂർവൈഃ സഹ ഗതം തമഃ |

യഥാ തരേമ ദുസ്താരം പ്രജയാ തദ് വിധേഹി നഃ || 26 || 576

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്യർഥിതഃ സ ഭഗവാൻ കൃപാലുർബ്രഹ്മണഃ സുതഃ |

ശ്രപയിത്വാ ചരും ത്വാഷ്ട്രം ത്വാഷ്ടാരമയജദ് വിഭുഃ || 27 ||

577

ജ്യേഷ്ഠാ ശ്രേഷ്ഠാ ച യാ രാജേണാ മഹിഷീണാം ച ഭാരത |

നാമ്നാ കൃതദ്യുതിസ്തസ്യൈ യജേണാച്ഛിഷ്ടമദാദ് ദ്വിജഃ || 28 ||

578

അഥാഹ നൃപതിം രാജൻ ഭവിക്കൈകസ്തവാത്മജഃ |

ഹർഷശോകപ്രദസ്തുഭ്യമിതി ബ്രഹ്മസുതോ യയൗ || 29 ||

579

സാപി തത്പ്രാശനാദേവ ചിത്രകേതോരധാരയത് |

ഗർഭം കൃതദ്യുതിർദേവീ കൃത്തികാഗേരിവാത്മജം || 30 ||

580

തസ്യാ അനുദിനം ഗർഭഃ ശുക്ലപക്ഷ ഇവോഡുപഃ |

വവൃധേ ശൂരസേനേശതേജസാ ശനൈകൈര്യുപ || 31 ||

581

അഥ കാല ഉപാവൃത്തേ കുമാരഃ സമജായത |

ജനയൻ ശൂരസേനാനാം ശൃൺവതാം പരമാം മുദം || 32 ||

582

ഹൃഷ്ടോ രാജാ കുമാരസ്യ സ്നാതഃ ശുചിരലങ്കൃതഃ |

വാചയിത്വാഽശിഷോ വിപ്രൈഃ കാരയാമാസ ജാതകം || 33 ||

583

തേഭ്യോ ഹിരൺയം രജതം വാസാംസ്യാഭരണാനി ച |

ഗ്രാമാൻ ഹയാൻ ഗജാൻ പ്രാദാദ് ധേനുനാമർബുദാനി ഷട് || 34 ||

584

വവർഷ കാമമന്യേഷാം പർജന്യ ഇവ ദേഹിനാം |

ധന്യം യശസ്യമായുഷ്യം കുമാരസ്യ മഹാമനഃ || 35 ||

585

കൃച്ഛലബ്ധ്യേഥ രാജർഷേസ്തനയേന്ദുദിനം പിതൃഃ |

യഥാ നിഃസ്വസ്യ കൃച്ഛാപ്തേ ധനേ സ്നേഹോഽന്വവർധത || 36 ||

586

- മാതുസ്ത്വതിതരാം പുത്രേ സ്നേഹോ മോഹസമുദ്ഭവഃ |
കൃതദ്യുതേഃ സപത്നീനാം പ്രജാകാമജ്ഞരോഭവത് || 37 || 587
- ചിത്രകേതോരതിപ്രീതിർയഥാ ദാരേ പ്രജാവതി |
ന തമാന്യേഷു സഞ്ജജേതെ ബാലം ലാലയതോന്വഹം || 38 || 588
- താഃ പര്യതപ്യന്നാത്മാനം ഗർഹയന്ത്യോദ്യസൂയയാ |
ആനപത്യേന ദുഃഖേന രാജേണോന്നാദരണേന ച || 39 || 589
- ധിഗപ്രജാം സ്ത്രിയം പാപാം പത്നുശ്ചാഗൃഹസമ്മതാം |
സുപ്രജാഭിഃ സപത്നീഭിർദാസീമിവ തിരസ്കൃതാം || 40 || 590
- ദാസീനാം കോ നു സന്താപഃ സ്വാമിനഃ പരിചര്യയാ |
അഭീക്ഷ്ണം ലബ്ധമാനാനാം ദാസ്യം ദാസീവ ദുർഭഗാഃ || 41 || 591
- ഏവം സന്ദഹ്യമാനാനാം സപത്ന്യാഃ പുത്രസമ്പദാ |
രാജേണോസമ്മതവൃത്തിനാം വിദ്വേഷോ ബലവാനഭൂത് || 42 || 592
- വിദ്വേഷനഷ്ടമതയഃ സ്ത്രിയോ ദാരുണചേതസഃ |
ഗരം ദദുഃ കുമാരായ ദുർമർഷാ നൃപതിം പ്രതി || 43 || 593
- കൃതദ്യുതിരജാനന്തീ സപത്നീനാമഘം മഹത് |
സുപ്ത ഏവേതി സഞ്ചിന്ത്യ നിരീക്ഷ്യ വ്യചരദ് ഗൃഹേ || 44 || 594
- ശയാനം സുചിരം ബാലമുപധാർയ മനീഷിണീ |
പുത്രമാനയ മേ ഭദ്രേ ഇതി ധാത്രിമചോദയത് || 45 || 595
- സാ ശയാനമുപവ്രജ്യ ദൃഷ്ട്വാ ചോത്താരലോചനം |
പ്രാണേന്ദ്രിയാത്മഭിസ്ത്യക്തം ഹതാസ്തമീത്യപതദ്ഭുവി || 46 || 596
- തസ്യാസ്തദാസ്തദാഭ്യർണ്യ ഭൃശാതുരം സ്വരം
ഘ്നന്ത്യാഃ കരാഭ്യമൂര ഉച്ചകൈരപി |

പ്രവിശ്യ രാജ്ഞീ ത്വരയാ്ത്ഥജാന്തികം

ദദർശ ബാലം സഹസാ മൃതം സുതം || 47 ||

597

പപാത ഭൂമൗ പരിവൃദ്ധയാ ശുചാ

മുമോഹ വിഭ്രഷ്ടശിരോരുഹാംബരാ || 48 ||

598

തതോ നൃപാന്തഃപുരവർതിനോ ജനാ

നരാശ്ച നാർയശ്ച നിശമ്യ രോദനം |

ആഗത്യ തുൽയവൃസനാഃ സുദുഃഖിതാ -

സ്താശ്ച വ്യലീകം രുരുദുഃ കൃതാഗസഃ || 49 ||

599

ശ്രുത്വാ മൃതം പുത്രമലക്ഷിതാന്തകം

വിനഷ്ടദ്യുഷ്ടിഃ പ്രപതൻ സ്ഖലൻ പഥി |

സ്നേഹാനുബന്ധൈരധിതയാ ശുചാ ഭൃശം

വിമൂർച്ഛിതോന്മുപ്രകൃതിർദ്വിജൈർവൃതഃ || 50 ||

600

പപാത ബാലസ്യ സ പാദമൂലേ

മൃതസ്യ വിസ്രസ്തശിരോരുഹാംബരഃ |

ദീർഘം ശ്വസൻ ബാഷ്പകലോപരോധതോ

നിരുദ്ധകംഠോ ന ശശാക ഭാഷിതും || 51 ||

601

പതിം നിരീക്ഷ്യാരുശുചാർപിതം തദാ

മൃതം ച ബാലം സുതമേകസന്തതിം |

ജനസ്യ രാജ്ഞീ പ്രകൃതേശ്ച ഹൃദ്രുജം

സതീ ദധാനാ വിലലാപ ചിത്രയാ || 52 ||

602

സ്തനദ്വയം ക്ലുഷ്ടമഗന്ധമണ്ഡിതം

നിഷിഞ്ചതീ സാഞ്ജനബാഷ്പബിന്ദുഭിഃ |

വികീര്യ കേശാൻ വിഗലത്രസജഃ സുതം

ശുശോച ചിത്രം കുരരീവ സുന്ധരം || 53 ||

603

അഹോ വിധാതസ്ത്വമതീവ ബാലിശോ

യസ്ത്വാത്മസൃഷ്ട്യപ്രതിരൂപമീഹസേ |

പര്യേനുജീവത്യുപരസ്യ യാ മൃതി -

ർവിപര്യയശ്ചേത്ത്വമസി ധ്രുവഃ പരഃ || 54 ||

604

ന ഹി ക്രമശ്ചേദിഹ മൃത്യുജന്മനോഃ

ശരീരിണാമസ്തു തദാസ്ത്വമകർമഭിഃ |

യഃ സ്നേഹപാശോ നിജസർഗവൃദ്ധയേ

സ്വയം കൃതസ്തേ തമിമം വിവൃശ്ചസി || 55 ||

605

ത്വം താത നാർഹസി ച മാം കൃപണാമനാമാം

ത്യക്തും വിചക്ഷ്യ പിതരം തവ ശോകതപ്തം |

അഞ്ജസ്തരേമ ഭവതാപ്രജദുസ്തരം യദ് -

ധ്യാന്തം ന യാഹുകരുണേന യമേന ദൂരം || 56 ||

606

ഉത്തിഷ്ഠ താത ത ഇമേ ശിശവോ വയസ്യ -

സ്ത്വാമാഹുയന്തി നൃപനന്ദന സംവിഹർതും |

സുപ്തശ്ചിരം ഹൃശനയാ ച ഭവാൻ പരീതോ

ഭുങ്ക്ഷ്യ സ്തനം പിബ ശുചോ ഹര നഃ സ്വകാനാം || 57 ||

607

നാഹം തനുജ ദദ്യുശേ ഹതമംഗലാ തേ

മുഗ്ധസ്ഥിതം മുദിതവീക്ഷണമാനനാബ്ജം |

കിം വാ ഗതോന്യസ്യപുനരൻവയമന്യലോകം

നീതോഽപ്യുണേന ന ശൃണോമി കലാ ഗിരസ്തേ || 58 ||

608

ശ്രീശുക ഉവാച

വിലപന്ത്യാ മൃതം പുത്രമിതി ചിത്രവിലാപനൈഃ |

ചിത്രകേതുർഭൃശം തപ്തോ മുക്തകംഠോ രുരോദ ഹ || 59 ||

609

തയോർവിലപതോഃ സർവേ ദമ്പത്യോസ്തദനുവ്രതാഃ |
 രുരുദുഃ സ്ഥ നരാ നാർയഃ സർവമാസീദചേതനം || 60 ||

610

ഏവം കശ്മലമാപന്നം നഷ്ടസംജ്ഞമനായകം |
 ജ്ഞാത്യാംഗിരാ നാമ മുനിരാജഗാമ സനാദഭഃ || 61 ||

611

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുവിലാപോ നാമ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഷഷ്ഠാങ്കസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഊചതുർമൃതകോപാന്തേ പതിതം മൃതകോപമം ।

ശോകാഭിഭൂതം രാജാനം ബോധയന്തൗ സദുക്തഭിഃ ॥ 1 ॥

612

കോദ്യം സ്യാത് തവ രാജേന്ദ്ര ഭവാൻ യമനുശോചതി ।

ത്വം ചാസ്യ കതമഃ സൃഷ്ടൗ പുരോദാനീമതഃ പരം ॥ 2 ॥

613

യഥാ പ്രയാന്തി സംയാന്തി സ്രോതോവേഗേന വാലുങ്കാഃ ।

സംയുജ്യന്തേ വിധുജ്യന്തേ തഥാ കാലേന ദേഹിനഃ ॥ 3 ॥

614

യഥാ ധാനാസു വൈ ധാനാ ഭവന്തി ന ഭവന്തി ച ।

ഏവം ഭൂതേഷു ഭൂതാനി ചോദിതാനീശമായയാ ॥ 4 ॥

615

വയം ച ത്വം ച യേ ചേമേ തുൽയകാലാശ്ചരാചരാഃ ।

ജൻമമൃത്യോർയഥാ പശ്യാത് പ്രാങ്നൈവമധുനാപി ഭോഃ ॥ 5 ॥

616

ഭൂതൈർഭൂതാനി ഭൂതേശഃ സൃജത്യവതി ഹന്ത്യജഃ ।

ആത്മസൃഷ്ടൈരസൃതന്ത്രൈരനപേക്ഷാപി ബാലവത് ॥ 6 ॥

617

ദേഹേന ദേഹിനോ രാജൻ ദേഹാദ്ദേഹോദ്ഭിജായതേ ।

ബീജാദേവ യഥാ ബീജം ദേഹ്യർഥ ഇവ ശാശ്വതഃ ॥ 7 ॥

618

ദേഹദേഹിവിഭാഗോഽയമവിവേകകൃതഃ പുരാ |
ജാതിവ്യക്തിവിഭാഗോഽയം യഥാ വസ്തുനി കൽപിതഃ || 8 || 619

ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവമാശ്വാസിതോ രാജാ ചിത്രകേതുർദ്വിജോക്തിഭിഃ |
പ്രമുജ്യ പാണിനാ വക്ത്രമാധിജ്ഞാനമഭാഷത || 9 || 620

രാജോവാച
കൗ യുവാം ജ്ഞാനസമ്പന്നൗ മഹിഷ്ഠൗ ച മഹീയസാം |
അവധൂതേന വേഷേണ ഗുഡ്ഢാവിഹ സമാഗതൗ || 10 || 621

ചരന്തി ഹൃവന്നൗ കാമം ബ്രാഹ്മണാ ഭഗവത്പ്രിയാഃ |
മാദ്യശാം ഗ്രാമ്യബുദ്ധീനാം ബോധായോൻമത്തലിംഗിനഃ || 11 || 622

കുമാരോ നാരദ ഋഭുരംഗിരാ ദേവലോഽസിതഃ |
അപാന്തരതമോ വ്യാസോ മാർകണ്ഡേയോഽഥ ഗൗതമഃ || 12 || 623

വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ രാമഃ
കപിലോ ബാദരായണിഃ |
ദുർവാസാ യാജ്ഞവൽക്യശ്ച
ജാതുകർണ്യസ്തമാഽഽരുണിഃ || 13 || 624

രോമശശ്വവനോ ദത്ത ആസുരിഃ സപതഞ്ജലിഃ |
ഋഷീർവേദശിരാ ബോധ്യോ മുനിഃ പഞ്ചശിരാസ്തഥാ || 14 || 625

ഹിരണ്യനാഭഃ കൗസൽയഃ ശ്രുതദേവ ഋതധ്വജഃ |
ഏതേ പരേ ച സിദ്ധേശാശ്ചരന്തി ജ്ഞാനഹേതവഃ || 15 || 626

തസ്മാദ്യുവാം ഗ്രാമ്യപശോർമ്മമ മൂഢധിയഃ പ്രഭു |
അന്ധേ തമസി മഗന്ധ ജ്ഞാനദീപ ഉദീര്യതാം || 16 || 627

അംഗിരാ ഉവാച

അഹം തേ പുത്രകാമസ്യ പുത്രഭോജിസ്ത്വംഗിരാ നൃപ |

ഏഷ ബ്രഹ്മസുതഃ സാക്ഷാന്നാരദോ ഭഗവാനൃഷിഃ || 17 ||

628

ഇത്ഥം ത്വാം പുത്രശോഭനേന മഗ്നം തമസി ദുസ്തരേ |

അതദർഹമനുസ്മൃത്യ മഹാപുരുഷഗോചരം || 18 ||

629

അനുഗ്രഹായ ഭവതഃ പ്രാപ്താവാവാമിഹ പ്രഭോ |

ബ്രഹ്മണയോ ഭഗവദ്ഭക്തോ നാവസീദിതുമർഹതി || 19 ||

630

തദൈവ തേ പരം ജ്ഞാനം ദദാമി ഗൃഹമാഗതഃ |

ജ്ഞാത്യാൻയാഭിനിവേശം തേ പുത്രമേവ ദദാവഹം || 20 ||

631

അധുനാ പുത്രിണാം താപോ ഭവതൈവാനുഭൂയതേ |

ഏവം ദാരാ ഗൃഹാ രായോ വിവിധൈശ്ചർയസമ്പദഃ || 21 ||

632

ശബ്ദാദയശ്ച വിഷയാശ്ചലാ രാജ്യവിഭൂതയഃ |

മഹീ രാജ്യം ബലം കോശോ ഭൃത്യാമാത്യാഃ സുഹൃജ്ജനാഃ || 22 ||

633

സർവ്വേപി ശൂരസേനേമേ ശോകമോഹഭയാർതിദാഃ |

ഗന്ധർവനഗരപ്രഖ്യാഃ സ്വപ്നമായാമനോരമാഃ || 23 ||

634

ദൃശ്യമാനാ വിനാർഥേന ന ദൃശ്യന്തേ മനോഭവാഃ |

കർമ്മഭിർധ്യായതോ നാനാകർമാണി മനസോഭവൻ || 24 ||

635

അയം ഹി ദേഹിനോ ദേഹോ ദ്രവ്യജ്ഞാനക്രിയാത്മകഃ |

ദേഹിനോ വിവിധക്ലേശസന്താപകൃദുദാഹൃതഃ || 25 ||

636

തസ്മാത് സ്വസ്ഥേന മനസാ വിമൃശ്യ ഗതിമാത്മനഃ |

ദ്വൈതേ ധ്രുവാർഥവിശ്രംഭം ത്യജോപശമമാവിശ || 26 ||

637

നാരദ ഉവാച

ഏതാം മന്ത്രോപനിഷദം പ്രതീക്ഷ പ്രയതോ മമ |

യാം ധാരയൻ സപ്തരാത്രാദ് ഭുഷ്ടാ സങ്കർഷണം പ്രഭും || 27 ||

638

യത്പാദമൂലമുപസൃത്യ നരേന്ദ്ര പുർവേ

ശർവാദയോ ഭ്രമമിമം ദ്വിതയം വിസൃജ്യ |

സദ്യസ്തദീയമതുലാനധികം മഹിത്വം

പ്രാപുർഭവാനപി പരം ന ചിരാദുപൈതി || 28 ||

639

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുസാന്ത്വനം നാമ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ ഷോഡശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അഥ ദേവജ്ഞി രാജൻ സമ്പരേതം നൃപാത്മജം |
 ദർശയിത്യേതി ഹോവാച ജ്ഞാതീനാമനുശോചതാം || 1 || 640

നാരദ ഉവാച

ജീവാത്മൻ പശ്യ ഭദ്രം തേ മാതരം പിതരം ച തേ |
 സുഹൃദോ ബാന്ധവാസ്തപ്താഃ ശുചാ ത്വത്കൃതയാ ഭൃശം || 2 || 641

കലേവരം സ്വമാവിശ്യ ശേഷമായുഃ സുഹൃദ്യുതഃ |
 ഭുങ്ക്ഷ്യ ഭോഗാൻ പിതൃപ്രത്താനധിതിഷ്ഠ നൃപാസനം || 3 || 642

ജീവ ഉവാച

കസ്മിഞ്ജൻമന്യമീ മഹ്യം പിതരോ മാതരോഭവൻ |
 കർമ്മഭിർഭ്രാമ്യമാണസ്യ ദേവതിര്യങ്നയോനിഷു || 4 || 643

ബന്ധുജ്ഞാത്യരിമധ്യസ്ഥമിത്രോദാസീനവിദ്വിഷഃ |
 സർവ ഏവ ഹി സർവേഷാം ഭവന്തി ക്രമശോ മിമഃ || 5 || 644

യഥാ വസ്തുനി പൺയാനി ഹേമാദീനി തതസ്തതഃ |
 പര്യടന്തി നരേഷ്ചവം ജീവോ യോനിഷു കർതൃഷു || 6 || 645

നിത്യസ്യാർഥസ്യ സംബന്ധോ ഹ്യനിത്യോ ദൃശ്യതേ നൃഷു |
യാവദ്യസ്യ ഹി സംബന്ധോ മമത്വം താവദേവ ഹി || 7 || 646

ഏവം യോനിഗതോ ജീവഃ സ നിത്യോ നിരഹങ്കൃതഃ |
യാവദ്യത്രോപലഭ്യേത താവത്ത്വത്വം ഹി തസ്യ തത് || 8 || 647

ഏഷ നിത്യോഽവ്യയഃ സൂക്ഷ്മ ഏഷ സർവാശ്രയഃ സ്വദൃക് |
ആത്മമായാഗുണൈർവിശ്വമാത്മാനം സൃജതി പ്രഭുഃ || 9 || 648

ന ഹ്യസ്യാതിപ്രിയഃ കശ്ചിന്നാപ്രിയഃ സ്വഃ പരോഽപി വാ |
ഏകഃ സർവധിയാം ദ്രഷ്ടാ കർതൃണാം ഗുണദോഷയോഃ || 10 || 649

നാദത്ത ആത്മാ ഹി ഗുണം ന ദോഷം ന ക്രിയാഫലം |
ഉദാസീനവദാസീനഃ പരാവരദൃഗീശ്വരഃ || 11 || 650

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുദീര്യ ഗതോ ജീവോ
ജ്ഞാതയസ്തസ്യ തേ തദാ |
വിസ്ഥിതാ മുമുചുഃ ശോകം
ഹരിത്ത്വാഽത്മസ്തനേഹശൃംഖലാം || 12 || 651

നിർഹൃത്യ ജ്ഞാതയോ ജ്ഞാതേർ -
ദേഹം കൃത്യാചിതാഃ ക്രിയാഃ |
തത്യജൂർദുസ്ത്യജം സ്തനേഹം
ശോകമോഹഭയാർതിദം || 13 || 652

ബാലാഘ്നോ വ്രീഡിതാസ്തത്ര ബാലഹത്യാഹതപ്രഭാഃ |
ബാലഹത്യാവ്രതം ചേരുർബ്രാഹ്മണൈര്യന്നിരൂപിതം |
യമുനായാം മഹാരാജ സ്തമരന്ത്യാ ദ്വിജഭാഷിതം || 14 || 653

- സ ഇതഥം പ്രതിബുദ്ധാത്മാ ചിത്രകേതുർദ്വിജോക്തിഭിഃ |
ഗൃഹാന്ധകുപാന്നിഷ്ടക്രാന്തഃ സരഃപങ്കാദിവ ദ്വിപഃ || 15 || 654
- കാലിന്ദ്യാം വിധിവത് സ്നാത്വാ കൃതപുഞ്ജയജലക്രിയഃ |
മൗനേന സംയതപ്രാണോ ബ്രഹ്മപുത്രാവവന്ദത || 16 || 655
- അഥ തസ്മൈ പ്രപന്നായ ഭക്തായ പ്രയതാത്മനേ |
ഭഗവാനാരദഃ പ്രീതോ വിദ്യാമേതാമുവാച ഹ || 17 || 656
- ഓം നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ വാസുദേവായ ധീമഹി |
പ്രദ്യുമ്നായാനിരുദ്ധായ നമഃ സങ്കർഷണായ ച || 18 || 657
- നമോ വിജ്ഞാനമാത്രായ പരമാനന്ദമൂർതയേ |
ആത്മാരാമായ ശാന്തായ നിവൃത്തദ്വൈതദ്യുഷ്ടയേ || 19 || 658
- ആത്മാനന്ദാനുഭൂത്യൈവ ന്യസ്തശക്ത്യൂർമയേ നമഃ |
ഹൃഷീകേശായ മഹതേ നമസ്തേ വിശ്വമൂർതയേ || 20 || 659
- വചസ്പുപരതേപ്രാപ്യ യ ഏകോ മനസാ സഹ |
അനാമരൂപശ്ചിൻമാത്രഃ സോഽവ്യാന്നഃ സദസത്പരഃ || 21 || 660
- യസ്മിന്നിദം യതശ്ചേദം തിഷ്ഠത്യപ്യേതി ജായതേ |
മൃൺമയേഷ്വിവ മൃജ്ജാതിസ്തസ്തൈതേ തേ ബ്രഹ്മണേ നമഃ || 22 || 661
- യന്ന സ്വപുശന്തി ന വിദുർമനോബുദ്ധീന്ദ്രിയാസവഃ |
അന്തർബഹിശ്ച വിതതം വ്യോമവത്തന്നതോഽസ്ഥൂഹം || 23 || 662
- ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണമനോധിയോഽമീ
യദംശവിധാഃ പ്രചരന്തി കർമസു |
നൈവാന്യദാ ലോഹമിവാപ്രതപ്തം
സ്ഥാനേഷു തദ് ദ്രഷ്ടൃപദേശമേതി || 24 || 663

ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാനുഭാവായ

മഹാവിദ്യതിപതയേ സകലസാത്വതപരിവൃദ്ധ -

നികരകരകമലകുഡ്മലോപലാലിതചരണാ -

രവിനയുഗല പരമപരമേഷ്ഠിനമസ്തേ || 25 ||

664

ശ്രീശുക ഉവാച

ഭക്തായൈതാം പ്രപന്നായ വിദ്യാമാദിശ്യ നാരദഃ |

യയാവംഗിരസാ സാകം ധാമ സ്വായംഭുവം പ്രഭോ || 26 ||

665

ചിത്രകേതുസ്തു വിദ്യാം താം യഥാ നാരദഭാഷിതാം |

ധാരയാമാസ സപ്താഹമബ്ദക്ഷഃ സുസമാഹിതഃ || 27 ||

666

തതശ്ച സപ്തരാത്രാന്തേ വിദ്യയാ ധാര്യമാണയാ |

വിദ്യാധരാധിപത്യം സ ലേഭേപ്രതിഹതം നൃപഃ || 28 ||

667

തതഃ കതിപയാഹോദിർവിദ്യയേദ്ധമനോഗതിഃ |

ജഗാമ ദേവദേവസ്യ ശേഷസ്യ ചരണാന്തികം || 29 ||

668

മൃണാലഗൗരം ശിതിവാസസം സ്പുര -

ത്കിരീടകേയൂരകടിത്രകങ്കണം |

പ്രസന്നവക്ത്രാരുണലോചനം വൃതം

ദദർശ സിദ്ധേശ്വരമണ്ഡലൈഃ പ്രഭും || 30 ||

669

തദുർശനധ്വസ്തസമസ്തകിൽബിഷഃ

സ്വച്ഛാമലാന്തഃ കരണോദ്യയാൻമുനിഃ |

പ്രവൃദ്ധഭക്ത്യാ പ്രണയാശ്രുലോചനഃ

പ്രഹൃഷ്ടരോമാനമദാദിപുരുഷം || 31 ||

670

സ ഉത്തമശ്ലോകപദാബ്ജവിഷ്ഠരം

പ്രേമാശ്രുലേശൈരുപമേഹയൻമുഹുഃ |

പ്രേമോപരുദ്ധാഖിലവർണനിർഗമോ

നൈവാശകത്തം പ്രസമീഡിതും ചിരം || 32 ||

671

തതഃ സമാധായ മനോ മനീഷയാ

ബഭാഷ ഏതത്പ്രതിലബ്ധവാഗസൗ |

നിയമ്യ സർവേന്ദ്രിയബാഹ്യവർത്തനം

ജഗദ്ഗുരും സാത്വതശാസ്ത്രവിഗ്രഹം || 33 ||

672

ചിത്രകേതുരുവാച

അജിത ജിതഃ സമമതിഭിഃ സാധുഭി -

ർഭവാൻ ജിതാത്മഭിർഭവതാ |

വിജിതാസ്തേപി ച ഭജതാമകാമാത്മനാം

യ ആത്മഭോക്തികരുണഃ || 34 ||

673

തവ വിഭവഃ ഖലു ഭഗവൻ

ജഗദുദയസ്ഥിതിലയാദീനി |

വിശ്വസൃജസ്തേഽശാംശാസ്തത്ര

മൃഷാ സ്പർധന്തേ പൃഥഗഭിമത്യാ || 35 ||

674

പരമാണുപരമമഹതോസ്ത്വ -

മാദ്യന്താന്തരവർതീ ത്രയവിധുരഃ |

ആദാവന്തേപി ച സത്താനാം

യദ് ധ്രുവം തദേവാന്തരാലേപി || 36 ||

675

ക്ഷിത്യാദിഭിരേഷ കിലാവൃതഃ

സപ്തഭിർദശഗുണോത്തരൈരണ്ഡകോശഃ |

യത്ര പതത്യണുകൽപഃ

സഹാണ്ഡകോടികോടിഭിസ്തദനന്തഃ || 37 ||

676

വിഷയതുഷോ നരപശവോ

യ ഉപാസതേ വിഭൂതീർന്ന പരം ത്വാം |
തേഷാമാശിഷ ഇൗശ തദനു
വിനശ്യന്തി യഥാ രാജകുലം || 38 ||

677

കാമധിയസ്ത്വയി രചിതാ

ന പരമ രോഹന്തി യഥാ കരംഭബീജാനി |
ജ്ഞാനാത്മന്യഗുണമയേ
ഗുണഗണതോന്യസ്യ ദ്വന്ദ്വജാലാനി || 39 ||

678

ജിതമജിത തദാ ഭവതാ

യദാഹ്ലഭാഗവതം ധർമ്മമനവദ്യം |
നിഷ്കിഞ്ചനാ യേ മുനയ ആത്മാരാമാ
യമുപാസത്യേപവർഗായ || 40 ||

679

വിഷമമതിർന്ന യത്ര നൃണാം

ത്വമഹമിതി മമ തവേതി ച യദന്യത്ര |
വിഷമധിയാ രചിതോ യഃ
സ ഹൃവിശുദ്ധഃ ക്ഷയിഷ്ണുരധർമബഹുലഃ || 41 ||

680

കഃ ക്ഷേമോ നിജപരയോഃ

കിയാനർഥഃ സ്വപരദ്രുഹാ ധർമേണ |
സ്വദ്രോഹാത് തവ കോപഃ
പരസമ്പീഡയാ ച തഥാധർമഃ || 42 ||

681

ന വൃദിച്ചരതി തവേക്ഷാ യയാ

ഹൃദിഹിതോ ഭാഗവതോ ധർമഃ |
സ്ഥിരചരസത്ത്വകദംബേഷ്വപൃഥഗ്ധിയോ
യമുപാസതേ ത്വാർയാഃ || 43 ||

682

ന ഹി ഭഗവന്നഘടിതമിദം

ത്വദുൾക്കനാന്നുണാമഖിലപാപക്ഷയഃ |
യന്നാമസകൃച്ഛ്രവണാത് പുൽകസകോഽപി
വിമുച്യതേ സംസാരാത് || 44 ||

683

അഥ ഭഗവൻ വയമധുനാ

ത്വദവലോകപരിമുഷ്ടാശയമലാഃ |
സുരജ്ജിണാ യദുദിതം താവകേന
കഥമന്യഥാ ഭവതി || 45 ||

684

വിദിതമനന്ത സമസ്തം തവ

ജഗദാത്മനോ ജനൈരിഹാചരിതം |
വിജ്ഞാപ്യം പരമഗുരോഃ കിയദിവ
സവിതുരിവ ഖദ്യോതൈഃ || 46 ||

685

നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ സകലജഗ -

ത്സ്ഥിതിലയോദയേശായ |
ദുരവസിതാത്മഗതയേ
കുയോഗിനാം ഭിദാ പരമഹംസായ || 47 ||

686

യം വൈ ശ്വസന്തമനു വിശ്വസൃജഃ ശ്വസന്തി

യം ചേകിതാനമനു ചിത്തയ ഉച്ചകന്തി |
ഭൂമണ്ഡലം സർഷപായതി യസ്യ മുർധ്നി
തസ്മൈ നമോ ഭഗവതേസ്തു സഹസ്രമുർധ്നേ || 48 ||

687

ശ്രീശുക ഉവാച

സംസ്തുതോ ഭഗവാനേവമനന്തസ്തമഭാഷത |
വിദ്യാധരപതിം പ്രീതശ്ചിത്രകേതും കുരൂദ്വഹ || 49 ||

688

ശ്രീഭഗവാനുവാച

യന്നാരദാംഗിരോഭ്യാം തേ വ്യാഹൃതം മേന്ദുശാസനം |
സംസിദ്ധോന്വിതയാ രാജൻ വിദ്യയാ ദർശനാച മേ || 50 || 689

അഹം വൈ സർവഭൂതാനി ഭൂതാത്മാ ഭൂതഭാവനഃ |
ശബ്ദബ്രഹ്മ പരം ബ്രഹ്മ മമോഭേ ശാശ്വതീ തനു || 51 || 690

ലോകേ വിതതമാത്മാനം ലോകം ചാത്മനി സന്തതം |
ഉഭയം ച മയാ വ്യാപ്തം മയി ചൈവോഭയം കൃതം || 52 || 691

യഥാ സുഷുപ്തഃ പുരുഷോ വിശ്വം പശ്യതി ചാത്മനി |
ആത്മാനമേകദേശസ്ഥം മന്യതേ സ്വപ്ന ഉത്ഥിതഃ || 53 || 692

ഏവം ജാഗരണാദീനി ജീവസ്ഥാനാനി ചാത്മനഃ |
മായാമാത്രാണി വിജ്ഞായ തദ്രഷ്ടാരം പരം സ്മരേത് || 54 || 693

യേന പ്രസുപ്തഃ പുരുഷഃ സ്വാപം വേദാത്മനസ്തദാ |
സുഖം ച നിർഗുണം ബ്രഹ്മ തമാത്മാനമവേഹി മാം || 55 || 694

ഉഭയം സ്മരതഃ പുംസഃ പ്രസ്യാപപ്രതിബോധയോഃ |
അൻവേതി വൃതിരിച്ഛേത തജ്ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മ തത് പരം || 56 || 695

യദേതദിസ്മൃതം പുംസോ മദ്ഭാവം ഭിന്നമാത്മനഃ |
തതഃ സംസാര ഏതസ്യ ദേഹാദേഹോ മൃതേർമൃതിഃ || 57 || 696

ലബ്ധ്യേഹ മാനുഷീം യോനിം ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംഭവാം |
ആത്മാനം യോ ന ബുദ്ധ്യേത ന ക്വചിച്ഛമമാപ്നുയാത് || 58 || 697

സ്മൃത്യേഹായാം പരിക്ലേശം തതഃ ഫലവിപര്യയം |
അഭയം ചാപ്യനീഹായാം സങ്കൽപാദിരമേതേകവിഃ || 59 || 698

സുഖായ ദുഃഖമോക്ഷായ കുർവാതേ ദമ്പതീ ക്രിയാഃ |
തതോനിവൃത്തിരപ്രാപ്തിർദുഃഖസ്യ ച സുഖസ്യ ച || 60 || 699

ഏവം വിപര്യയം ബുദ്ധ്യാ നൃണാം വിജ്ഞാഭിമാനിനാം |
ആത്മനശ്ച ഗതിം സൂക്ഷ്മാം സ്ഥാനത്രയവിലക്ഷണാം || 61 || 700

ദൃഷ്ടശ്രുതാഭിർമാത്രാഭിർനിർമൂഢതഃ സ്വേന തേജസാ |
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസന്തുഷ്ടോ മദ്ഭക്തഃ പുരുഷോ ഭവേത് || 62 || 701

ഏതാവാനേവ മനുജൈർ -
യോഗനൈപുണബുദ്ധിഭിഃ |
സ്വാർഥഃ സർവാത്മനാ ജ്ഞേതോ
യത്പരാത്മൈകദർശനം || 63 || 702

ത്വമേതച്ഛുദ്ധയാ രാജന്നപ്രമത്തോ വചോ മമ |
ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസമ്പന്നോ ധാരയന്നാശു സിദ്ധ്യസി || 64 || 703

ശ്രീശുക ഉവാച
ആശ്വാസ്യ ഭഗവാനിത്ഥം ചിത്രകേതും ജഗദ്ഗുരും |
പശ്യതസ്തസ്യ വിശ്വാത്മാ തതശ്ചാന്തർദധേ ഹരിഃ || 65 || 704

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതോഃ പരമാത്മദർശനം നാമ
ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ സപ്തദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

യതശ്ചാന്തർഹിതോനന്തസ്തസ്യേ കൃത്വാ ദിശേ നമഃ |
 വിദ്യാധരശ്ചിത്രകേതുശ്ചചാര ഗഗനേചരഃ || 1 || 705

സ ലക്ഷം വർഷലക്ഷാണാമവ്യാഹതബലേന്ദ്രിയഃ |
 സ്തുതയമാനോ മഹായോഗീ മുനിഭിഃ സിദ്ധചാരണൈഃ || 2 || 706

കുലാചലേന്ദ്രോദാണീഷു നാനാസങ്കൽപസിദ്ധീഷു |
 രേമേ വിദ്യാധരസ്ത്രിഭിർഗാപയൻ ഹരിമീശ്വരം || 3 || 707

ഏകദാ സ വിമാനേന വിഷ്ണുദത്തേന ഭാസ്വതാ |
 ഗിരിശം ദദ്യുശേ ഗച്ഛൻ പരീതം സിദ്ധചാരണൈഃ || 4 || 708

ആലിംഗ്യാങ്കികൃതാം ദേവീം ബാഹുനാ മുനിസംസദി |
 ഉവാച ദേവ്യാഃ ശൃൺവത്യാ ജഹാസോച്ചൈസ്തദന്തികേ || 5 || 709

ചിത്രകേതുരുവാച

ഏഷ ലോകഗുരുഃ സാക്ഷാദ്ധർമം വക്താ ശരീരിണാം |
 ആസ്തേ മുഖ്യഃ സഭായാം വൈ മിഥുനീഭൂയ ഭാര്യയാ || 6 || 710

ജടാധരസ്തീവ്രതപാ ബ്രഹ്മവാദിസഭാപതിഃ |
 അങ്കികൃത്യ സ്ത്രിയം ചാസ്തേ ഗതഹ്രീഃ പ്രാകൃതോ യഥാ || 7 || 711

പ്രായശഃ പ്രാകൃതാശ്ചാപി സ്ത്രിയം രഹസി ബിഭ്രതി |
അയം മഹാബ്രതധരോ ബിഭ്രതി സദസി സ്ത്രിയം || 8 || 712

ശ്രീശുക ഉവാച
ഭഗവാനപി തച്ഛൂത്വാ പ്രഹസ്യാഗാധധീർനൃപ |
തൃഷ്ണീം ബഭൂവ സദസി സഭാശ്ച തദനുവ്രതാഃ || 9 || 713

ഇത്യതദ്വീര്യവിദുഷി ബ്രൂവാനേ ബഹുശോഭനം |
രൂഷാഹ്വഹ ദേവീ ധൃഷ്ടായ നിർജിതാത്മാഭിമാനീനേ || 10 || 714

പാർവത്യുവാച
അയം കിമധുനാ ലോകേ ശാസ്താ ദണ്ഡധരഃ പ്രഭുഃ |
അസ്മദ്വിധാനാം ദുഷ്ടാനാം നിർലജ്ജാനാം ച വിപ്രകൃത് || 11 || 715

ന വേദ ധർമ്മം കില പദ്മയോനി -
രന ബ്രഹ്മപുത്രാ ഭൃഗുനാരദാദൃഃ |
ന വൈ കുമാരഃ കപിലോ മനുശ്ച
യേ നോ നിഷേധന്ത്യതിവർതിനം ഹരം || 12 || 716

ഏഷാമനുധ്യേയപദാബ്ജയുഗ്മം
ജഗദ്ഗുരും മംഗലമംഗലം സ്വയം |
യഃ ക്ഷത്രബന്ധുഃ പരിഭൂയ സുരീൻ
പ്രശാസ്തി ധൃഷ്ടസ്തദയം ഹി ദണ്ഡുഃ || 13 || 717

നായമർഹതി വൈകുണ്ഠപാദമൂലോപസർപണം |
സംഭാവിതമതിഃ സ്തബ്ധഃ സാധുഭിഃ പര്യുപാസിതം || 14 || 718

അതഃ പാപീയസീം യോനിമാസുരീം യാഹി ദുർമതേ |
യഥേഹ ഭൂയോ മഹതാം ന കർതാ പുത്ര കിൽബിഷം || 15 || 719

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം ശപ്തശ്ചിത്രകേതുർവിമാനാദവരുഹ്യ സഃ |

പ്രസാദയാമാസ സതീം മുർധ്നാ നമേണ ഭാരത || 16 ||

720

ചിത്രകേതുരുവാച

പ്രതിഗൃഹ്ണാമി തേ ശാപ -

മാത്മനോഽഞ്ജലിനാംബികേ |

ദേവൈർമർത്യാ യത്പ്രോക്തം

പൂർവദിഷ്ടം ഹി തസ്യ തത് || 17 ||

721

സംസാരചക്ര ഏതസ്മിഞ്ജന്തുരജ്ഞാനമോഹിതഃ |

ഭ്രാമ്യൻ സുഖം ച ദുഃഖം ച ഭുങ്ക്തേ സർവത്ര സർവദാ || 18 ||

722

നൈവാത്മാ ന പരശ്ചാപി കർതാ സ്യാത് സുഖദുഃഖയോഃ |

കർതാരം മന്യതേപ്രാജ്ഞ ആത്മാനം പരമേവ ച || 19 ||

723

ഗുണപ്രവാഹ ഏതസ്മിൻ കഃ ശാപഃ കോ ന്വനുഗ്രഹഃ |

കഃ സ്വർഗോ നരകഃ കോ വാ കിം സുഖം ദുഃഖമേവ വാ || 20 ||

724

ഏകഃ സൃജതി ഭൂതാനി ഭഗവാനാത്മമായയാ |

ഏഷാം ബന്ധം ച മോക്ഷം ച സുഖം ദുഃഖം ച നിഷ്കലഃ || 21 ||

725

ന തസ്യ കശ്ചിദ്രിതഃ പ്രതീപോ

ന ജ്ഞാതിബന്ധൂർന പരോ ന ച സ്വഃ |

സമസ്യ സർവത്ര നിരഞ്ജനസ്യ

സുഖേ ന രാഗഃ കൃത ഏവ രോഷഃ || 22 ||

726

തഥാപി തച്ഛക്തിവിസർഗ ഏഷാം

സുഖായ ദുഃഖായ ഹിതാഹിതായ |

- ബന്ധായ മോക്ഷായ ച മൃത്യുജന്മനോഃ
ശരീരിണാം സംസൃതയേവകൽപതേ || 23 || 727
- അഥ പ്രസാദയേ ന ത്വാം ശാപമോക്ഷായ ഭാമിനി |
യന്മന്യസേ അസാധുക്തം മമ തത്ക്ഷമ്യതാം സതി || 24 || 728
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി പ്രസാദ്യ ഗിരിശൗ ചിത്രകേതുരരിന്ദമ |
ജഗാമ സ്വവിമാനേന പശ്യതോഃ സ്ഥയതോസ്തയോഃ || 25 || 729
- തതസ്തു ഭഗവാൻ രുദ്രോ രുദ്രാണീമിദമബ്രവീത് |
ദേവർഷിഭൈത്യസിദ്ധാനാം പാർഷദാനാം ച ശൃൺവതാം || 26 || 730
- ശ്രീരുദ്ര ഉവാച
ദൃഷ്ട്വത്യസി സുശ്രോണി ഹരേരദ്ഭുതകർമ്മണഃ |
മാഹാത്മ്യം ഭൃത്യഭൃത്യാനാം നിഃസ്സ്പൃഹാണാം മഹാത്മനാം || 27 || 731
- നാരായണപരാഃ സർവേ ന കുതശ്ചന ബിഭൃതി |
സ്വർഗാപവർഗനരകേഷുപി തുൽയാർഥദർശിനഃ || 28 || 732
- ദേഹിനാം ദേഹസംയോഗാദുന്യാനീശ്വരലീലയാ |
സുഖം ദുഃഖം മൃതിർജന്മ ശാപോന്മുഗ്രഹ ഏവ ച || 29 || 733
- അവിവേകകൃതഃ പുംസോ ഹൃർഥഭേദ ഇവാത്മനി |
ഗുണഭോഷവികൽപശ്ച ഭിദേവ സ്രജിവത്കൃതഃ || 30 || 734
- വാസുദേവേ ഭഗവതി ഭക്തിമുദ്യഹതാം നൃണാം |
ജ്ഞാനവൈരാഗ്യവീർയാണാം നേഹ കശ്ചിദ് വ്യപാശ്രയഃ || 31 || 735
- നാഹം വിരിഞ്ചോ ന കുമാരനാരദൗ
ന ബ്രഹ്മപുത്രാ മൂനയഃ സുരേശാഃ |

വിദാമ യസ്യേഹിതമംശകാംശകാ

ന തത്ത്വരൂപം പൃഥഗീശമാനീനഃ || 32 ||

736

ന ഹ്യന്യാസ്തി പ്രിയഃ കശ്ചിന്നാപ്രിയഃ സ്വഃ പരോഽപി വാ |

ആത്മത്വാത്സർവഭൂതാനാം സർവഭൂതപ്രിയോ ഹരിഃ || 33 ||

737

തസ്യ ചായം മഹാഭാഗശ്ചിത്രകേതുഃ പ്രിയോഽനൂഗഃ |

സർവത്ര സമദ്യക് ശാന്തോ ഹൃഹം ചൈവാച്യുതപ്രിയഃ || 34 ||

738

തസ്മാന്ന വിസ്മയഃ കാർയഃ പുരുഷേഷു മഹാത്മസു |

മഹാപുരുഷഭക്തേഷു ശാന്തേഷു സമദർശിഷു || 35 ||

739

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇതി ശ്രുത്വാ ഭഗവതഃ ശിവസ്യോമാഭിഭാഷിതം |

ബഭൂവ ശാന്തധീ രാജൻ ദേവീ വിഗതവിസ്മയാ || 36 ||

740

ഇതി ഭാഗവതോ ദേവ്യാഃ പ്രതിശപ്തമലന്തമഃ |

മൂർധ്നാ സഞ്ജഗൃഹേ ശാപമേതാവത്സാധുലക്ഷണം || 37 ||

741

ജജ്ഞേ ത്വഷ്ടൂർദക്ഷിണാഗൗ ദാനവീം യോനിമാശ്രിതഃ |

വ്യത്ര ഇത്യഭിവിഖ്യാതോ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംയുതഃ || 38 ||

742

ഏതന്തേ സർവമാഖ്യാതം യൻമാം ത്വം പരിപൃച്ഛസി |

വ്യത്രസ്യാസുരജാതേശ്ച കാരണം ഭഗവൻമതേഃ || 39 ||

743

ഇതിഹാസമിമം പുൺയം

ചിത്രകേതോർമഹാത്മനഃ |

മാഹാത്മ്യം വിഷ്ണുഭക്താനാം

ശ്രുത്വാ ബന്ധാദ്വിമുച്യതേ || 40 ||

744

യ ഏതത്പ്രാതരുത്ഥായ ശ്രദ്ധയാ വാഗ്യതഃ പരേത് |

ഇതിഹാസം ഹരിം സ്മൃത്വാ സ യാതി പരമാം ഗതിം || 41 ||

745

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുശാപോ നാമ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഷഷ്ഠാധ്യായേ അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

പൃശ്നിസ്തു പത്നീ സവിതും സാവിത്രിം വ്യാഹൃതിം ത്രയിം |
അഗ്നിഹോത്രം പശും സോമം ചാതുർമാസ്യം മഹാമഖാൻ || 1 ||

746

സിദ്ധിർഭഗസ്യ ഭാർയാംഗ മഹിമാനം വിഭും പ്രഭും |
ആശിഷം ച വരാഭോഹാം കന്ധാം പ്രാസുത സുവ്രതാം || 2 ||

747

ധാതുഃ കുഹൂഃ സിനീവാലീ രാകാ ചാനുമതിസ്തഥാ |
സായം ദർശമഥ പ്രാതഃ പൂർണമാസമനുക്രാമാത് || 3 ||

748

അഗ്നീൻ പുരീഷ്യാനാധത്ത ക്രിയായാം സമനന്തരഃ |
ചർഷണീ വരുണസ്യാസീദ്യസ്യാം ജാതോ ഭൃഗുഃ പുനഃ || 4 ||

749

വാൽമീകിശ്ച മഹായോഗീ വൽമീകാദഭവത്കില |
അഗസ്ത്യശ്ച വസിഷ്ഠശ്ച മിത്രാവരുണയോരൂഷീ || 5 ||

750

രേതഃ സിഷിചതുഃ കുന്ദേ ഉർവശ്യാഃ സന്നിധൗ ഭൂതം |
രേവത്യാം മിത്ര ഉത്സർഗമരിഷ്ടം പിപ്ലവം വ്യധാത് || 6 ||

751

പൗലോമ്യാമിന്ദ്ര ആധത്ത ത്രീൻ പുത്രാനിതി നഃ ശ്രുതം |
ജയന്തമൃഷഭം താത തൃതീയം മീഡുഷം പ്രഭുഃ || 7 ||

752

ഉരുക്രമസ്യ ദേവസ്യ മായാവാമനരൂപിണഃ |

കീർത്തു പത്യാം ബൃഹച്ഛ്ലോകസ്തസ്യാസൻ സൗഭഗാദയഃ || 8 || 753

തത്കർമഗുണവീർയാണി കാശ്യപസ്യ മഹാത്മനഃ |

പശ്ചാദ്യക്ഷ്യാമഹേദ്വിത്യാം യഥാ വാവതതാര ഹ || 9 || 754

അഥ കശ്യപദായാദാൻ ദൈതേയാൻ കീർതയാമി തേ |

യത്ര ഭാഗവതഃ ശ്രീമാൻ പ്രഹ്ലാദോ ബലിരേവ ച || 10 || 755

ദിതേർദ്വാവേവ ദായാദൗ ദൈത്യദാനവവന്ദിതൗ |

ഹിരണ്യകശിപുർനാമ ഹിരണ്യയാക്ഷശ്ച കീർതിതൗ || 11 || 756

ഹിരണ്യകശിപോർഭാർയാ കയാധുർനാമ ദാനവീ |

ജംഭസ്യ തനയാ ദത്താ സുഷുവേ ചതുരഃ സുതാൻ || 12 || 757

സംഹ്ലാദം പ്രാഗനുഹ്ലാദം ഹ്ലാദം പ്രഹ്ലാദമേവ ച |

തത്സ്യസാ സിംഹികാ നാമ രാഹും വിപ്രചിതോദ്ഗ്രഹീത് || 13 || 758

ശിരോഹരദ്യസ്യ ഹരിശ്ചക്രേണ പിബതോദ്യമൃതം |

സംഹ്ലാദസ്യ കൃതിർഭാർയാസൂത പഞ്ചജനം തതഃ || 14 || 759

ഹ്ലാദസ്യ ധമനിർഭാർയാസൂത വാതാപിമിത്വലം |

യോഗസ്ത്യായ ത്വതിഥയേ പേച്ഛേ വാതാപിമിത്വലഃ || 15 || 760

അനുഹ്ലാദസ്യ സൂർമ്യായാം ബാഷ്കലോ മഹിഷസ്തഥാ |

വിരോചനസ്തു പ്രാഹ്ലാദിർദേവ്യാസ്തസ്യാഭവദ്ബലിഃ || 16 || 761

ബാണജ്യേഷ്ഠം പുത്രശതമശനായാം തതോദ്ഭവത് |

തസ്യാനുഭാവം സുശ്ലോക്യാഃ പശ്ചാദേവാഭിധാസ്യതേ || 17 || 762

ബാണ ആരാധ്യ ഗിരിശം ലേഭേ തദ്ഗണമുഖ്യതാം |

യത്പാർശ്വേ ഭഗവാനാസ്തേ ഹൃദ്യാപി പുരപാലകഃ || 18 || 763

മരുതശ്ച ദിതേഃ പുത്രാശ്ചത്വാരിംശന്നവാധികാഃ |
ത ആസന്നപ്രജാഃ സർവേ നീതാ ഇന്ദ്രേണ സാത്മതാം || 19 || 764

രാജോവാച

കഥം ത ആസുരം ഭാവ -

മപോഹ്യൗത്പത്തികം ഗുരോ |

ഇന്ദ്രേണ പ്രാപിതാഃ സാത്മ്യം

കിം തത്സാധു കൃതം ഹി തൈഃ || 20 || 765

ഇമേ ശ്രദ്ദധതേ ബ്രഹ്മന്നൃഷയോ ഹി മയാ സഹ |

പരിജ്ഞാനായ ഭഗവംസ്തന്നോ വ്യാഖ്യാതുമർഹസി || 21 || 766

സുത ഉവാച

തദ്വിഷ്ണുരാതസ്യ സ ബാദരായണി -

ർവചോ നിശമ്യാദൃതമൽപമർഥവത് |

സഭാജയൻ സന്നിഭ്യതേന ചേതസാ

ജഗാദ സത്രായണ സർവദർശനഃ || 22 || 767

ശ്രീശുക ഉവാച

ഹതപുത്രാ ദിതിഃ ശക്രപാർഷ്ണിഗ്രാഹേണ വിഷ്ണുനാ |

മന്യുനാ ശോകദീപ്തേന ജ്വലന്തീ പര്യചിന്തയത് || 23 || 768

കദാ നു ഭ്രാതൃഹന്താരമിന്ദ്രിയാരാമമുൽബണം |

അക്ലിന്നഹൃദയം പാപം ഘാതയിത്വാ ശയേ സുഖം || 24 || 769

കൃമിവിഡ്ഭസ്ഥസംജ്ഞാദ്വിസീദ്യന്ത്യശാഭിഹിതസ്യ ച |

ഭൂതധ്രുക് തത്കൃതേ സ്വാർഥം കിം വേദ നിരയോ യതഃ || 25 || 770

ആശാസാനസ്യ തന്ത്യേദം ധ്രുവമുനദ്ധചേതസഃ |

മദശോഷക ഇന്ദ്രസ്യ ഭൂയാദ്യേന സുതോ ഹി മേ || 26 || 771

- ഇതി ഭാവേന സാ ഭർതുരാചചാരാസകൃത്പ്രിയം |
ശുശ്രൂഷയാനുരാഗേണ പ്രശ്രയേണ ദമേന ച || 27 || 772
- ഭക്ത്യാ പരമയാ രാജൻ മനോജൈന്തർവൽഗുഭാഷിതൈഃ |
മനോ ജഗ്രാഹ ഭാവജ്ഞാ സുസ്ഥിതാപാംഗവീക്ഷണൈഃ || 28 || 773
- ഏവം സ്ത്രിയാ ജഡീഭൂതോ വിദ്യാനപി വിദഗ്ധയാ |
ബാഘമിത്യാഹ വിവശോ ന തച്ചിത്രം ഹി യോഷിതി || 29 || 774
- വിലോകൈകാന്തഭൂതാനി ഭൂതാൻയാദൗ പ്രജാപതിഃ |
സ്ത്രിയം ചക്രേ സ്വദേഹാർധം യയാ പുംസാം മതിർഹൃതാ || 30 || 775
- ഏവം ശുശ്രൂഷിതസ്താത ഭഗവാൻ കശ്യപഃ സ്ത്രിയാ |
പ്രഹസ്യ പരമപ്രീതോ ദിതിമാഹാഭിനന്ദ്യ ച || 31 || 776
- കശ്യപ ഉവാച
വരം വരയ വാമോരു പ്രീതസ്ത്വേഹമനിന്ദിതേ |
സ്ത്രിയാ ഭർതരി സുപ്രീതേ കഃ കാമ ഇഹ ചാഗമഃ || 32 || 777
- പതിരേവ ഹി നാരീണാം ദൈവതം പരമം സ്മൃതം |
മാനസഃ സർവഭൂതാനാം വാസുദേവഃ ശ്രിയഃ പതിഃ || 33 || 778
- സ ഏവ ദേവതാലിംഗൈർനാമരൂപവികൽപിതൈഃ |
ഇജ്യതേ ഭഗവാൻ പുംഭിഃ സ്ത്രിഭിശ്ച പതിരൂപധൃക് || 34 || 779
- തസ്മാത്പതിവ്രതാ നാർയഃ ശ്രേയസ്കാമാഃ സുമധ്യമേ |
യജന്തേനന്യഭാവേന പതിമാത്മാനമീശ്വരം || 35 || 780
- സോഽഹം ത്വയാർചിതോ ഭദ്രേ ഈദൃഗ്ഭാവേന ഭക്തിതഃ |
തത്തേ സമ്പാദയേ കാമമസതീനാം സുദുർലഭം || 36 || 781

ദിതിരുവാച

വരദോ യദി മേ ബ്രഹ്മൻ പുത്രമിന്ദ്രഹണം വൃണേ |
അമൃത്യും മൃതപുത്രാഹം യേന മേ ഘാതിതു സുതൗ || 37 || 782

നിശമ്യ തദ്യചോ വിഭ്രോ വിമനാഃ പര്യതപ്യത |
അഹോ അധർമഃ സുമഹാനദ്യ മേ സമുപസ്ഥിതഃ || 38 || 783

അഹോ അദ്യന്ദ്രിയാരാമോ യോഷിൻമയ്യേഹ മായയാ |
ഗൃഹീതചേതാഃ കൃപണഃ പതിഷ്യേ നരകേ ധ്രുവം || 39 || 784

കോത്രിക്രമോന്മുവർത്തന്ത്യാഃ സ്വഭാവമിഹ യോഷിതഃ |
ധിങ് മാം ബതാബുധം സ്വാർഥേ യദഹം ത്വജിതേന്ദ്രിയഃ || 40 || 785

ശരത്പദ്മോത്സവം വക്ത്രം വചശ്ച ശ്രവണാമൃതം |
ഹൃദയം ക്ഷുരധാരാഭം സ്ത്രീണാം കോ വേദ ചേഷ്ടിതം || 41 || 786

ന ഹി കശ്ചിത്പ്രിയഃ സ്ത്രീണാമഞ്ജസാ സ്വാശിഷാത്മനാം |
പതിം പുത്രം ഭ്രാതരം വാ ഘ്നന്ത്യർഥേ ഘാതയന്തി ച || 42 || 787

പ്രതിശ്രുതം ദദാമീതി വചസ്തന്ന മൃഷാ ഭവേത് |
വധം നാർഹതി ചേന്ദ്രോപി തന്ത്രേദമുപകൽപതേ || 43 || 788

ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ ഭഗവാൻമാരീചഃ കുരുനന്ദന |
ഉവാച കിഞ്ചിത്കുപിത ആത്മാനം ച വിഗർഹയൻ || 44 || 789

കശ്യപ ഉവാച

പുത്രസ്തേ ഭവിതാ ഭദ്രേ ഇന്ദ്രഹാ ദേവബാന്ധവഃ |
സംവത്സരം വ്രതമിദം യദ്യഞ്ജോ ധാരയിഷ്യസി || 45 || 790

ദിതിരുവാച

ധാരയിഷ്യേ വ്രതം ബ്രഹ്മൻബ്രൂഹി കാർയാണി യാനി മേ |
 യാനി ചേഹ നിഷിദ്ധാനി ന വ്രതം ഘ്നന്തി യാനി തു || 46 || 791

കശ്യപ ഉവാച

ന ഹിംസ്യാദ്ഭൂതജാതാനി ന ശപേന്നാനൃതം വദേത് |
 നച്ഛിന്യാന്നവരോമാണി ന സ്പൃശേദ്യദമംഗലം || 47 || 792

നാപ്സു സ്നായാന്ന കുപ്യേത ന സംഭാഷേത ദുർജ്ജനൈഃ |
 ന വസീതാധൗതവാസഃ സ്രജം ച വിധൃതാം ക്വചിത് || 48 || 793

നോച്ഛിഷ്ടം ചണ്ഡികാന്നം ച സാമിഷം വൃഷലാഹൃതം |
 ഭുഞ്ജീതോദക്യയാ ദൃഷ്ടം പിബേദഞ്ജലിനാ ത്വപഃ || 49 || 794

നോച്ഛിഷ്ടാസ്പൃഷ്ടസലിലാ സന്ധ്യായാം മുക്തമൂർധജാ |
 അനർചിതാസംയതവാങ്നാസംവീതാ ബഹിശ്ചരേത് || 50 || 795

നാധൗതപാദാപ്രയതാ നാർദ്രപാനോ ഉദക്ശിരാഃ |
 ശയീത നാപരാങ്നാൻയൈർന നഗ്നാ ന ച സന്ധ്യയോഃ || 51 || 796

ധൗതവാസാ ശുചിർനിത്യം സർവമംഗലസംയുതാ |
 പൂജയേത്പ്രാതരാശാത്പ്രാഗ്ഗോവിപ്രാഞ്ശ്രിയമച്ഛതം || 52 || 797

സ്ത്രീയോ വീരവതീശ്ചാർചേത്സഗ്ഗന്ധബലിമണ്ഡനൈഃ |
 പതിം ചാർച്യോപതിഷ്ഠേത ധ്യായേത്കോഷ്ഠഗതം ച തം || 53 || 798

സാംവത്സരം പുംസവനം വ്രതമേതദവിപ്ലവതം |
 ധാരയിഷ്യസി ചേത്തുഭ്യം ശക്രഹാ ഭവിതാ സുതഃ || 54 || 799

ബാഹ്യമിത്യഭിപ്രേത്യാഥ ദിതീ രാജൻ മഹാമനാഃ |
 കശ്യപം ഗർഭമാധത്ത വ്രതം ചാഞ്ജോ ദധാര സാ || 55 || 800

- മാതൃഷ്വസുരഭിപ്രായമിന്ദ്ര ആജ്ഞായ മാനദ |
ശുശ്രൂഷണേനാശ്രമസ്ഥാം ദിതിം പര്യചരത്കവിഃ || 56 || 801
- നിത്യം വനാത്സുമനസഃ ഫലമൂലസമിത്കുശാൻ |
പത്രാങ്കുരമൃദോഽപശു കാലേ കാല ഉപാഹരത് || 57 || 802
- ഏവം തസ്യ വ്രതസ്ഥായാ വ്രതച്ഛിദ്രം ഹരിർനൃപ |
പ്രേപ്സുഃ പര്യചരജ്ജിഹ്വോ മൃഗഹേവ മൃഗാകൃതിഃ || 58 || 803
- നാധ്യഗച്ഛദ്ദൃതച്ഛിദ്രം തത്പരോഽഥ മഹീപതേ |
ചിന്താം തീവ്രാം ഗതഃ ശക്രഃ കേന മേ സ്യച്ഛിവം ത്വിഹ || 59 || 804
- ഏകദാ സാ തു സന്ധ്യായാമുച്ഛിഷ്ടാ വ്രതകർശിതാ |
അസ്പൃഷ്ടവാർയധൗതാംഘ്രിഃ സുഷ്യാപ വിധിമോഹിതാ || 60 || 805
- ലബ്ധ്യാ തദന്തരം ശക്രോ നിദ്രാപഹൃതചേതസഃ |
ദിതേഃ പ്രവിഷ്ട ഉദരം യോഗേശോ യോഗമായയാ || 61 || 806
- ചകർത സപ്തധാ ഗർഭം വജ്രേണ കനകപ്രഭം |
രുദന്തം സപ്തധൈകൈകം മാ രോദീരിതി താൻ പുനഃ || 62 || 807
- തേ തമുചുഃ പാദ്യമാനാസ്തേ സർവേ പ്രാഞ്ജലയോ നൃപ |
നോ ജിഹ്വാംസസി കിമിന്ദ്ര ഭ്രാതരോ മരുതസ്തവ || 63 || 808
- മാ ഭൈഷ്ട ഭ്രാതരോ മഹ്യം യൂയമിത്യാഹ കൗശികഃ |
അനന്യഭാവാനു പാർഷദാനാത്മനോ മരുതാം ഗണാൻ || 64 || 809
- ന മമാര ദിതേർഗർഭഃ ശ്രീനിവാസാനുകമ്പയാ |
ബഹുധാ കുലിശക്ഷുണ്ണോ ഭൗൺയസ്ത്രേണ യഥാ ഭവാൻ || 65 || 810
- സകൃദിഷ്ട്വാഽഽദിപുരുഷം പുരുഷോ യാതി സാമൃതാം |
സംവത്സരം കിഞ്ചിദുനം ദിത്യാ യദ്ധരിരർചിതഃ || 66 || 811

- സജുരിന്ദ്രേണ പഞ്ചാശദ്ദേവാസ്തേ മരുതോഭവൻ |
വ്യപോഹ്യ മാത്യദോഷം തേ ഹരിണാ സോമപാഃ കൃതാഃ || 67 || 812
- ദിതിരുത്ഥായ ദദ്യശേ കുമാരാനനലപ്രഭാൻ |
ഇന്ദ്രേണ സഹിതാൻ ദേവീ പര്യതുഷ്യദനിനിതാ || 68 || 813
- അഥേന്ദ്രമാഹ താതാഹമാദിത്യാനാം ഭയാവഹം |
അപത്യമിച്ഛന്ത്യചരം വ്രതമേതത്സുദുഷ്കരം || 69 || 814
- ഏകഃ സങ്കൽപിതഃ പുത്രഃ സപ്ത സപ്താഭവൻ കഥം |
യദി തേ വിദിതം പുത്ര സത്യം കഥയ മാ മൃഷാ || 70 || 815
- ഇന്ദ്ര ഉവാച
അംബ ത്വേഹം വ്യവസിതമുപധാർയാഗതോന്തികം |
ലബ്ധാന്തരോച്ഛിദം ഗർഭമർഥബുദ്ധിർന ധർമവിത് || 71 || 816
- കൃത്തോ മേ സപ്തധാ ഗർഭ ആസൻ സപ്ത കുമാരകാഃ |
ത്വേപി ചൈകൈകശോ വൃക്തേണാഃ സപ്തധാ നാപി മഥിരേ || 72 || 817
- തതസ്തത്പരമാശ്ചര്യം വീക്ഷ്യാധ്യവസിതം മയാ |
മഹാപുരുഷപൂജായാഃ സിദ്ധിഃ കാപ്യനുഷംഗിണീ || 73 || 818
- ആരാധനം ഭഗവത ഈഹമാനാ നിരാശിഷഃ |
യേ തു നേച്ഛന്ത്യപി പരം തേ സ്വാർഥകുശലാഃ സ്മൃതാഃ || 74 || 819
- ആരാധ്യാത്മപ്രദം ദേവം സ്വാത്മാനം ജഗദീശ്വരം |
കോ വൃണീതേ ഗുണസ്വർഗം ബുധഃ സ്യാന്നരകേപി യത് || 75 || 820
- തദിദം മമ ദൗർജന്യം ബാലിശസ്യ മഹീയസി |
ക്ഷന്തുമർഹസി മാതസ്ത്വം ദിഷ്ട്വാ ഗർഭോ മൃതോത്ഥിതഃ || 76 || 821

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇന്ദ്രസ്തയാഭ്യനുജ്ഞാതഃ ശുദ്ധഭാവേന തുഷ്ടയാ |

മരുദ്ഭിഃ സഹ താം നത്വാ ജഗാമ ത്രിദിവം പ്രഭുഃ || 77 ||

822

ഏവം തേ സർവമാഖ്യാതം യന്മാം ത്വം പരിപൃച്ഛസി |

മംഗലം മരുതാം ജൻമ കിം ഭൂയഃ കഥയാമി തേ || 78 ||

823

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠാസ്കന്ധേ മരുദുത്പത്തികഥനം നാമ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഏകോനവിംശോദ്യായഃ ॥

രാജോവാച

വ്രതം പുംസവനം ബ്രഹ്മൻ ഭവതാ യദുദീരിതം |
 തസ്യ വേദിതുമിച്ഛാമി യേന വിഷ്ണുഃ പ്രസീദതി || 1 || 824

ശ്രീശുക ഉവാച

ശുക്ലേ മാർഗശിരേ പക്ഷേ യോഷിദ്ഭർതുരനുജന്തയാ |
 ആരഭേത വ്രതമിദം സാർവകാമികമാദിതഃ || 2 || 825

നിശമ്യ മരുതാം ജൻമ ബ്രാഹ്മണാനനുമന്തര്യ ച |
 സ്നാത്വാ ശുക്ലദതീ ശുക്ലേ വസീതാലങ്കൃതാംബരേ |
 പുജയേത്പ്രാതരാശാത്പ്രാഗ്ഭഗവന്തം ശ്രിയാ സഹ || 3 || 826

അലം തേ നിരപേക്ഷായ പൂർണകാമ നമോസ്തു തേ |
 മഹാവിദ്യുതിപതയേ നമഃ സകലസിദ്ധയേ || 4 || 827

യഥാ ത്വം കൃപയാ ഭൂത്വാ

തേജസാ മഹിനുജസാ |
 ജുഷ്ട ഹൃശ ഗുണൈഃ സർവൈസ് -
 തത്ത്വോസി ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ || 5 || 828

വിഷ്ണുപത്നി മഹാമായേ മഹാപുരുഷലക്ഷണേ |
 പ്രിയേഥാ മേ മഹാഭാഗേ ലോകമാതർനമോസ്തു തേ || 6 || 829

ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാനുഭാവായ
 മഹാവിഭൂതിപതയേ സഹ മഹാവിഭൂതിഭിർബലിമുപഹരണീതി |
 അനേനാഹരഹർമന്ത്രേണ വിഷ്ണോരാവാഹനാ -
 ര്ഘ്യപാദ്യോപസ്സ്പർശനസ്നാനവാസ ഉപവീതവിഭൂഷണ -
 ഗന്ധപുഷ്പധൂപദീപോപഹാരാദ്യുപചാരാംശ്ച
 സമാഹിത ഉപാഹരേത് || 7 ||

830

ഹവിഃശേഷം തു ജുഹുയാദനലേ ദ്വാദശാഹുതീഃ |
 ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാവിഭൂതിപതയേ
 സ്വാഹേതി || 8 ||

831

ശ്രിയം വിഷ്ണും ച വരദാവാശിഷാം പ്രഭവാവുഭൗ |
 ഭക്ത്യാ സമ്പൂജയേന്നിത്യം യദീച്ഛേത്സർവസമ്പദഃ || 9 ||

832

പ്രണമേദൃണ്ഡവദ്ഭൂമൗ ഭക്തിപ്രഹേണ ചേതസാ |
 ദശവാരം ജപേൻമന്ത്രം തതഃ സ്തോത്രമുദീരയേത് || 10 ||

833

യുവാം തു വിശ്വസ്യ വിഭു ജഗതഃ കാരണം പരം |
 ഇയം ഹി പ്രകൃതിഃ സൂക്ഷ്മാ മായാശക്തിർദുരത്യയാ || 11 ||

834

തസ്യാ അധീശ്വരഃ സാക്ഷാത്തുമേവ പുരുഷഃ പരഃ |
 ത്വം സർവയജ്ഞേ ഇജ്യേയം ക്രിയേയം ഫലഭുഗ്ഭവാൻ || 12 ||

835

ഗുണവ്യക്തിരിയം ദേവീ വൃഞ്ജകോ ഗുണഭുഗ്ഭവാൻ |
 ത്വം ഹി സർവശരീരയാത്മാ ശ്രീഃ ശരീരേന്ദ്രിയാശയാ |
 നാമരൂപേ ഭഗവതീ പ്രത്യയസ്ത്വമപാശ്രയഃ || 13 ||

836

യഥാ യുവാം ത്രിലോകസ്യ വരദൗ പരമേഷ്ഠിനൗ |
 തഥാ മ ഉത്തമശ്ലോക സന്തു സത്യാ മഹാശിഷഃ || 14 ||

837

- ഇത്യഭിഷ്ടൂയ വരദം ശ്രീനിവാസം ശ്രിയാ സഹ |
തന്നിഃസാർയോപഹരണം ദത്ത്വാഽചമനമർചയേത് || 15 || 838
- തതഃ സ്തുവീത സ്തോത്രേണ ഭക്തിപ്രഹേണ ചേതസാ |
യജ്ഞോച്ഛിഷ്ടമവപ്രായ പുനരഭ്യർചയേദ്ധരിം || 16 || 839
- പതിം ച പരയാ ഭക്ത്യാ മഹാപുരുഷചേതസാ |
പ്രിയൈസ്തൈസ്തൈരുപനമേത് പ്രേമശീലഃ സ്വയം പതിഃ |
ബിഭൃയാത് സർവകർമാണി പത്യാ ഉച്ചാവചാനി ച || 17 || 840
- കൃതമേകതരേണാപി ദമ്പത്യോരുഭയോരപി |
പത്യാം കുർയാദനർഹായാം പതിരേതത് സമാഹിതഃ || 18 || 841
- വിഷ്ണോർവ്രതമിദം ബിഭ്രന്ന വിഹൻയാത് കഥഞ്ചന |
വിപ്രാൻ സ്ത്രീയോ വീരവതീഃ സഗ്ഗന്ധബലിമണ്ഡനൈഃ |
അർചേദഹരഹർഭക്ത്യാ ദേവം നിയമമാസ്ഥിതഃ || 19 || 842
- ഉദ്യാസ്യ ദേവം സ്വേ ധാമ്നി തന്നിവേദിതമഗ്രതഃ |
അദ്യാദാത്മവിശുദ്ധ്യർഥം സർവകാമർദ്ധയേ തഥാ || 20 || 843
- ഏതേന പുജാവിധിനാ മാസാൻ ദ്വാദശ ഹായനം |
നീത്വാമോപചരേത്സാധ്വീ കാർതികേ ചരമേഹനി || 21 || 844
- ശ്ലോഭൂത്യേവ ഉപസ്തപ്യശൃ കൃഷ്ണമഭ്യർച്യ പൂർവവത് |
പയഃശൃതേന ജുഹുയാച്ചരുണാ സഹ സർപിഷാ |
പാകയജ്ഞവിധാനേന ദ്വാദശൈവാഹുതീഃ പതിഃ || 22 || 845
- ആശിഷഃ ശിരസാഽദായ ദ്വിജൈഃ പ്രീതൈഃ സമീരിതാഃ |
പ്രണമ്യ ശിരസാ ഭക്ത്യാ ഭുഞ്ജീത തദനുജ്ഞയാ || 23 || 846

ആചാർയമഗ്രതഃ കൃത്വാ വാഗ്യതഃ സഹ ബന്ധുഭിഃ |
ദദ്യാത്പന്തൈഃ ചരോഃ ശേഷം സുപ്രജസ്ത്വം സുസൗഭഗം || 24 || 847

ഏതച്ചരിത്വാ വിധിവദ്വരതം വിഭോ -
രഭീപ്സിതാർഥം ലഭതേ പുമാനിഹ |
സ്ത്രീ ത്വേതദാസ്ഥായ ലഭേത സൗഭഗം
ശ്രിയം പ്രജാം ജീവപതിം യശോ ഗൃഹം || 25 || 848

കന്യാ ച വിന്ദേത സമഗ്രലക്ഷണം
വരം ത്വവീരാ ഹതകിൽബിഷാ ഗതിം |
മൃതപ്രജാ ജീവസുതാ ധനേശ്വരീ
സുദുർഭഗാ സുഭഗാ രൂപമഗ്ര്യം || 26 || 849

വിന്ദേദ് വിരൂപാ വിരുജാ വിമുച്യതേ
യ ആമയാവീന്ദ്രിയകൽപദേഹം |
ഏതത്പന്നഭൃദയേ ച കർമ്മ -
ൺയനന്തത്യപ്തിഃ പിതൃദേവതാനാം || 27 || 850

തുഷ്ടാഃ പ്രയച്ഛന്തി സമസ്തകാമാൻ
ഹോമാവസാനേ ഹുതഭുക് ശ്രീർഹരിശ്ച |
രാജൻ മഹൻമരുതാം ജൻമ പുൺയം
ദിതേർവ്രതം ചാഭിഹിതം മഹത്തേ || 28 || 851

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ
വൈയാസികൃതമഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യം
പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ
പുണ്ഡ്രവക്ത്രകഥനം നാമ ഏകോനവിംശോധ്യായഃ ||